

2 september 2020, 10.00 uur

COVID-19-monitor Inspectie van het Onderwijs meting 2: Hoe hebben scholen en instellingen het onderwijs vormgegeven in de periode vanaf begin mei tot aan de zomervakantie 2020?

Het onderzoek

Door telefonisch of via videoverbinding in gesprek te gaan met besturen, scholen en instellingen uit de sectoren po, vo, so, mbo en ho verzamelde de inspectie informatie over hoe besturen, scholen en instellingen in de periode van (gedeeltelijke) schoolsluiting tijdens de COVID-19-crisis het onderwijs hebben vormgegeven. Op die manier geven we voor het gehele onderwijsstelsel op sectorniveau, en dus niet op school- of instellingsniveau, een beeld van de huidige situatie. Het onderzoek betreft een vervolg op de resultaten van de monitor die eerder (13 mei 2020) werden uitgebracht. De eerste ronde interviews is in de loop van april afgenomen. De focus lag toen op het opstarten van het afstandsonderwijs. De tweede (en hier gerapporteerde) ronde interviews vond plaats vlak voor de zomervakantie. Tevens is een zeer beperkt aantal scholen fysiek bezocht, daar is ook gesproken met leraren/docenten en leerlingen/studenten. De inspectie is van plan om begin oktober de besturen, scholen en instellingen opnieuw te benaderen over de situatie op dat moment. In het voorjaar van 2021 zullen we over ons onderzoek ook rapporteren in de jaarlijkse Staat van het Onderwijs.

Samenvatting primair onderwijs

Inspecteurs hebben, tussen 22 juni en 3 juli 2020, bestuurders en schoolleiders van een representatieve steekproef van 367 scholen voor basisonderwijs telefonisch geïnterviewd over de periode van 11 mei tot dan. Naast gemeenschappelijke vragen voor de bestuurders en schoolleiders, stelden de inspecteurs vragen over specifieke thema's, die ongeveer evenredig over de steekproef verdeeld zijn, namelijk 'Volgen van ontwikkeling/verschillen tussen leerlingen' ($n=124$), 'De gedeeltelijke herstart' ($n=120$), en 'Leerstofaanbod' ($n=118$). Aanvullend zijn 38 scholen voor speciaal basisonderwijs bevraagd over hun ervaringen en over het volgen van de ontwikkeling/verschillen tussen leerlingen. In het navolgende overzicht met hoofdbevindingen rapporteren we in de regel over het basisonderwijs. Opvallende verschillen met het speciaal basisonderwijs worden expliciet benoemd. Er zijn ook 14 scholen fysiek bezocht, waaronder 2 sbo-scholen. Het laatste deel van dit verslag geeft de bevindingen van de fysieke bezoeken weer, met aandacht voor de ervaringen van leraren en leerlingen.

Representatieve telefonische bevraging, de hoofdbevindingen op een rij

Bestuurders

Gedeeltelijke en volledige herstart:

De grote meerderheid van de bestuurders kijkt tevreden terug op de gedeeltelijke en de volledige herstart van de scholen. Bestuurders benadrukken evenals bij de eerste monitor de betrokkenheid en flexibiliteit bij het personeel en de onderlinge samenwerking.

Bij de gedeeltelijke herstart waren volgens bestuurders de grootste bestuurlijke kwesties de inzetbaarheid van personeel en daarmee samenhangende werkdruk, tijdsdruk en interpretatie van de COVID-19 richtlijnen. Bestuurders in het speciaal basisonderwijs, die in deze periode volledig herstarten, hadden bovendien zorgen over leerlingen die thuis bleven.

De volledige herstart van het basisonderwijs vond ruim driekwart van de bestuurders succesvol georganiseerd. Als bestuurders zorgen hadden, betrof het vooral de inzetbaarheid van personeel en het feit dat op veel scholen nog niet alle leerlingen naar school gingen.

Bestuurders zagen als aandachtspunten voor het schooljaar 2020-2021 vooral het behouden van de meer gevarieerde vormen van onderwijs, zorgen voor voldoende personeel voor de groepen en het faciliteren van ICT naar aanleiding van positieve ervaringen tijdens de COVID-19-crisis.

Schoolleiders

Gedeeltelijke herstart (11 mei - 8 juni)

Evenals de grote meerderheid van de bestuurders zijn ook de schoolleiders overwegend tevreden over de gedeeltelijke herstart. Daarbij aansluitend gaf ook meer dan 50% van de schoolleiders aan geen knelpunten te hebben ondervonden bij het vormgeven van het onderwijs tijdens de gedeeltelijke herstart. De meest voorkomende knelpunten bij de gedeeltelijke herstart waren, elk genoemd door ongeveer 15% van de schoolleiders, de inzetbaarheid van personeel vanwege de eigen fysieke kwetsbaarheid, de tijdsdruk omdat de gedeeltelijke herstart vlak voor/tijdens de meivakantie georganiseerd moest worden en de werkdruk onder leraren. Schoolleiders merkten in deze periode ook dat ouders minder beschikbaar of geneigd waren om leerlingen te begeleiden als kinderen thuiswerk hadden.

Deelname gedeeltelijke herstart: Bij de gedeeltelijke herstart merkten veel schoolleiders (80%) dat niet alle leerlingen direct weer op school kwamen. Naar schatting zo'n 7% van de leerlingen bleef thuis, meestal omdat het kind of iemand anders in het gezin tot de risicogroep behoorde. Tijdens de gedeeltelijke herstart waren er ook leerlingen die de volledige week naar school gingen in het kader van de noodopvang vanwege ouders met cruciale beroepen of vanwege de thuissituatie. Dit betrof ongeveer 5% van de leerlingen op de basisscholen. Leerlingen van het speciaal basisonderwijs gingen na de meivakantie weer volledig naar school. Daar speelde het knelpunt van afwezigheid van leerlingen door risico's bij de leerling zelf of in de thuissituatie in wat sterkere mate dan in het basisonderwijs.

Organisatie gedeeltelijke herstart: De grote meerderheid van de scholen realiseerde dat leerlingen de helft van de tijd naar school konden gaan. Tijdens de gedeeltelijke herstart gingen leerlingen in de meeste gevallen in halve groepen hele dagen naar school (73%). Bij 18% was er sprake van wisseling in groepen tussen de ochtend en de middag. Bij een kwart van de scholen gingen leerlingen niet op woensdag naar school. De overige scholen benutten de woensdag afwisselend of hadden een andere invulling.

Onderwijsinhoud gedeeltelijke herstart: Op de grote meerderheid (75%) van de scholen was er zoveel mogelijk instructie op de dagen dat leerlingen op school waren en werd (een deel van) de verwerking door leerlingen thuis gedaan. Op veel scholen werd het reguliere onderwijsprogramma zoveel mogelijk voortgezet (41%). De helft van alle scholen maakten echter selectieve keuzes in het leerstofaanbod, waarbij 30% van het totaal aantal basisscholen extra aandacht besteedde aan de basisvaardigheden. We zien geen grote verschillen in onderwijstijd voor leerlingen tussen onder-, midden- en bovenbouw. De spreiding van de geplande onderwijstijd thuis liep echter voor zowel de onder-, de midden- als de bovenbouw erg uiteen tussen scholen. Op sommige scholen was er geen onderwijstijd gepland voor thuis, terwijl op andere scholen voor 15 uur gepland was. Bij vrijwel alle scholen waren schoolbrede afspraken gemaakt over de inhoud en organisatie van het onderwijs tijdens de gedeeltelijke herstart.

Beeld krijgen van de ontwikkeling van leerlingen (vanaf de gedeeltelijke herstart): Op bijna driekwart van de scholen werd vanaf de gedeeltelijke herstart (half mei) maatregelen genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs. Hiervoor werden vooral reguliere (leerlingvolgsysteem)toetsen gebruikt, voornamelijk op het gebied van taal, rekenen en lezen. De meeste scholen die zich hiervoor nog niet inspanden, hebben dit later in het schooljaar gedaan. Op een kleine 10% van de scholen ($n=12$) was tijdens het bevragen eind juni nog geen maatregelen genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, maar staat dit met reguliere (leerlingvolgsysteem)toetsen wel op de planning. Op 16% van de scholen ($n=20$) werd er überhaupt geen maatregelen genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hadden. Deze scholen vonden doorgaans dat zij een goed beeld kregen middels het gegeven onderwijs.

Bij deze gegevens moet bedacht worden dat als men spreekt over mogelijke achterstanden een deel van het leerstofaanbod niet gegeven is en hierop ook niet is getoetst. Dat geldt bijvoorbeeld voor onderdelen van mondelinge taalverwerving en de zaakvakken. Het kan goed zijn dat op deze onderdelen toch achterstanden zijn opgetreden.

Ontwikkeling van leerlingen:

Op de meeste scholen (55%) waren de leerlingen vrijwel onmiddellijk weer gewend aan de school en de groep bij de (gedeeltelijke) start van het onderwijs op school. Veel scholen schonken extra aandacht aan het pedagogisch klimaat en de sociaal-emotionele aspecten bij de herstart van het onderwijs. Eind juni meldde nog slechts 5% van de schoolleiders dat zij zorgen hadden over algemene ongunstige gevolgen het op het punt van welbevinden, motivatie, concentratie en dergelijk van hun leerlingen als gevolg van de periode van schoolsluiting.

Schoolleiders oordelen verschillend over de vraag hoe leerlingen cognitief op school verschenen na de herstart, maar de teneur is dat de leerlingen geen grote achterstanden hebben opgelopen en dat verschillen tussen leerlingen niet spectaculair zijn toegenomen. Op bijna 30% van de scholen had een deel van de leerlingen minder voortgang gemaakt dan verwacht, maar niet zorgwekkend. Op 30% van de scholen gaven de schoolleiders aan dat de leerlingen zich naar verwachting hebben ontwikkeld. Op 15% van de scholen waren de verschillen tussen leerlingen toegenomen, volgens de schoolleiders. In het speciaal basisonderwijs zijn de zorgen over de cognitieve groei wat groter en schatten meer schoolleiders een toename van verschillen tussen leerlingen in.

Op de meeste basisscholen was minder dan 5% van de leerlingen cognitief minder gegroeid dan te verwachten in een reguliere onderwijsperiode, aldus schoolleiders. Op 12% van de scholen gaven schoolleiders aan dat meer dan een vijfde van de leerlingen minder gegroeid was dan verwacht. Op deze scholen moest er voor veel leerlingen dus een extra inspanning worden gedaan om ze op niveau te krijgen. Op 52% van de scholen was zo'n extra inspanning slechts voor minder dan 5% van de leerlingen nodig. In het speciaal basisonderwijs zien schoolleiders dat voor een grotere groep leerlingen een extra inspanning nodig is om ze op niveau te krijgen.

Ook vermeldde bijna één op de tien schoolleiders dat meer dan 20% van de leerlingen juist meer cognitieve groei vertoonde dan verwacht. Deze leerlingen liepen dus voor of hadden een achterstand ingehaald.

Extra ondersteuning: Als scholen maatregelen hadden genomen om een beeld te krijgen van de ontwikkeling van leerlingen, was dat doorgaans voor alle leerlingen het geval. Op ruim twee derde van de scholen werden maatregelen genomen voor specifieke groepen. Daarbij waren overlappende categorieën antwoorden mogelijk. Dit betreft, vooral de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeftes vanwege cognitieve belemmeringen of specifieke leerproblemen (47%) en de leerlingen die al achterliepen voor de COVID-19-crisis (44%). Ook noemt een derde van de schoolleiders de groep

leerlingen met NT-2 problematiek of nieuwkomers. Individuele leerlingen werden ondersteund met extra instructie en begeleiding op school (op 75% van de scholen), met een individueel hulpplan (28%) of met intensiever contact met de ouders/verzorgers (24%).

Volledige herstart (vanaf 8 juni): Van de schoolleiders was 85% tevreden over de organisatie van de volledige herstart. Ruim een derde van de schoolleiders gaf dan ook aan geen knelpunten te hebben ondervonden in de organisatie en ruim 40% niet in het onderwijs. Veelgenoemde knelpunten bij de organisatie waren de inzetbaarheid van personeel vanwege de eigen kwetsbaarheid en in mindere mate de moeite met de COVID-19-maatregelen rond het halen en brengen van leerlingen. Bij het speciaal basisonderwijs gaf 73% van de schoolleiders aan tevreden te zijn over de organisatie van de herstart.

Deelname volledige herstart: Bij 43% van de basisscholen zijn alle leerlingen weer op school verschenen na de volledige herstart. Bij de volledige herstart zien we dat het percentage leerlingen dat niet op school komt, terugloopt naar 2%. De reden waarom leerlingen niet komen, blijft het behoren tot een risicogroep. In veel mindere mate noemen schoolleiders dat ouders twifelen over de (handhaving van) de preventieve maatregelen rondom COVID-19 binnen de school.

Vormgeving onderwijsaanbod volledige herstart: De schoolleiders zien over het geheel genomen geen grote problemen met de vormgeving van het onderwijsaanbod als gevolg van de schoolsluiting. Sinds de scholen weer volledig open gingen, zette het merendeel van de scholen het reguliere onderwijsprogramma (waarbij altijd al veel tijd wordt besteed aan de basisvakken) weer zoveel mogelijk voort (61%). Op 29% van alle scholen werden selectieve keuzes in het programma gemaakt, waarvan een derde (ruim 10% van het totaal) specifiek extra aandacht besteedde aan (vrijwel) alleen de basisvaardigheden. Om deze keuzes in het onderwijsprogramma te kunnen maken hebben leraren op twee derde van de scholen het startniveau van de leerlingen in kaart gebracht en selecteerden ze op basis hiervan de doelen en inhoud die het afgelopen schooljaar nog aan bod moesten komen. Op 11% van de scholen gingen leraren verder met het programma waar zij eerder gestopt waren en accepteerden ze dat (mogelijk) niet het hele jaarprogramma aan bod zou komen.

We zien dat de volledige herstart scholen ook weer ruimte gaf om aan andere vakken aandacht te besteden. Op het overgrote merendeel van de scholen besteedden leraren in alle leerjaren meer tijd aan bepaalde vakgebieden (naast eventueel rekenen en taal) dan dat ze tijdens het afstandsonderwijs deden. In alle leerjaren besteedden leraren vooral meer tijd aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen: op 72% van de scholen besteedden leraren meer tijd aan de sociaal-emotionele ontwikkeling in de groepen 1 en 2, op 65% van de scholen voor groep 3 en 60% in de groepen 4 t/m 8.

Ongeveer een tiende van de schoolleiders gaf aan dat in de leerjaren ook meer tijd werd besteed aan bewegingsonderwijs en 17% van de schoolleiders gaf aan dat er in de groepen 4 t/m 8 ook meer tijd werd besteed aan wereldoriëntatie. De meest genoemde redenen die schoolleiders voor de extra tijdsbesteding gaven was voor alle groepen dat zowel het afstandsonderwijs hiervoor praktisch gezien geen mogelijkheid bood, als dat de (veranderde) groepsdynamiek hierom vroeg.

In de periode van de schoolsluiting (tot half mei) werd op 70% van de scholen 75-100% van de onderwijstijd besteed aan de basisvakken taal, rekenen en lezen, in de periode van de volledige herstart (vanaf 8 juni) daalde dit naar 30% van de scholen.

Taalonderwijsaanbod volledige herstart: Leraren in de leerjaren 3 t/m 8 besteedden op meer dan de helft van de scholen meer tijd aan bepaalde taalonderdelen dan dat ze tijdens het afstandsonderwijs deden. Het ging voor leerjaar 3 vooral om Technisch lezen (op 49% van de scholen) en voor de leerjaren 4 t/m 8 om Begrijpend lezen (28%) en Spelling en Interpunctie (25%). Voor alle leerjaren kozen leraren ervoor om aan bepaalde onderdelen meer tijd te besteden, om leerlingen voldoende voor te

bereiden voor de aansluiting op het volgende schooljaar of omdat het afstandsonderwijs voor deze onderdelen praktisch gezien geen mogelijkheid bood.

Rekenonderwijsaanbod volledige herstart: Anders dan bij taal, kozen leraren er bij rekenen niet in grote mate voor om meer tijd te besteden aan bepaalde onderdelen dan ze tijdens het afstandsonderwijs gedaan hadden: op 20% van de scholen deden leraren dat wel voor de leerjaren 1 en 2, 29% voor leerjaar 3 en 37% voor de leerjaren 3 t/m 8. Als leraren ergens meer tijd aan besteedden, dan was dat voor de leerjaren 1 en 2 aan Getallen en bewerkingen (41%) en voor de leerjaren 3 t/m 8 aan Automatiseren (49% leerjaar 3; 48% leerjaren 4 t/m 8). Ook hier was de voornaamste reden om leerlingen qua niveau van beheersing voldoende voor te bereiden voor de aansluiting op het volgende schooljaar.

Doublure: De schoolleiders gaven in grote meerderheid aan het beleid rond doubleren en verlengde kleuterperiodes niet te wijzigen als gevolg van de COVID-maatregelen. Iets meer dan 85% van de schoolleiders verwachtte ook niet meer zittenblijvers. Bij de kleine groep schoolleiders die wel meer zittenblijvers verwachtte ($n=14$), betreft het vooral meer leerlingen die een verlengde kleuterperiode zouden krijgen.

Sociale veiligheid: Op het punt van zicht op de sociale veiligheid zien we tussen beide bevragingen in april en eind juni geen grote verschillen. Meer dan 40% van de schoolleiders gaf eind juni aan meer zicht te hebben op de sociale veiligheid van de thuissituatie van leerlingen dan eind april, tijdens de vorige vragenronde. Eind april gaf 8% van de schoolleiders nog aan dat ze bij meer dan 5% van de leerlingen geen zicht hadden op de sociale veiligheid thuis. Eind juni was dat percentage gedaald naar ongeveer 5% van de schoolleiders. Eind april maakten schoolleiders zich op iets minder dan een op de vijf scholen zorgen om de thuissituatie van meer dan 5% van de leerlingen. Dit percentage daalde eind juni naar ongeveer een op de zes scholen. Duiding van deze gegevens is lastig, omdat vergelijkingen met de pre-COVID-19-periode ontbreken.

Schooljaar 2020-2021: Een kleine 60% van de schoolleiders verwachtte eind juni de schoolplannen voor het schooljaar 2020-2021 te wijzigen vanwege de COVID-19-crisis. Veelgenoemde wijzigingen waren het meenemen van onderwerpen van het 2019-2020 schooljaar naar 2020-2021 om deze goed te kunnen afronden, het meer gebruik maken van digitale middelen (tijdens reguliere onderwijstijd) en het kiezen van andere onderwijsinhoudelijke accenten.

Successen en lessen voor de toekomst: Meer dan 70% van de schoolleiders gaf eind juni aan geleerd te hebben van de COVID-19-crisis. De geleerde lessen waren zeer divers en liepen van het beter inrichten van het onderwijsprogramma tot het beter organiseren van de communicatie met ouders. Bijna alle schoolleiders gaven aan dat ze de nieuwe middelen die zijn ingezet tijdens het afstandsonderwijs blijven gebruiken na de herstart. Het ging daarbij vooral om online tools voor leerlingen om zelf thuis te oefenen en om online tools om te overleggen met collega's. Schoolleiders waren zich ook bewust van de vele positieve punten die (her)ontdekt zijn sinds de (gedeeltelijke) herstart.

Rapportage aanvullende fysieke schoolbezoeken

Inleiding

In de week van 22 t/m 26 juni 2020 bezocht de Inspectie van het Onderwijs 14 scholen in het primair onderwijs, waaronder twee scholen voor speciaal basisonderwijs. De scholen waren verspreid over Nederland en verschilden in denominatie, leerlingaantal en leerlingenpopulatie, maar vanwege het kleine aantal bezochte scholen kan hier niet gesproken worden van een representatieve steekproef. Deze rapportage moet dus als puur illustratief geïnterpreteerd worden. Op deze scholen gingen inspecteurs in gesprek met leraren en leerlingen over het onderwijs in de gehele periode van 16 maart (de schoolsluiting) tot het einde van het schooljaar. Het leverde boeiende gesprekken op over het onderwijs in drie periodes: het thuisonderwijs tot 11 mei, de daarop volgende periode van het halftijdsonderwijs tot 8 juni en de volledige herstart van het onderwijs. Deze rapportage is een aanvulling op de COVID-19-monitor, waarbij een representatieve groep van 375 schoolleiders telefonisch geïnterviewd is. Het is een illustratie van de beleving van leraren en leerlingen in elk van deze periodes.

Thuisonderwijs

Een snelle omschakeling

De meeste leraren kijken met trots terug op het snel gerealiseerde thuisonderwijs. Veel scholen maakten een snelle omschakeling naar digitaal onderwijs. Sommige leerlingen kregen werkbladen op papier, vooral in de beginperiode, maar verreweg de meeste leerlingen maakten hun werk digitaal. De leraren raakten snel thuis in de verschillende programma's, al ging dat met vallen en opstaan. Het hielp als er duidelijke afspraken waren op school. Eén leraar vertelde dat de ICT-collega in het weekend een plan had geschreven en dat daar op maandag mee gestart kon worden mét de juiste programma's. Ook de brieven lagen klaar, zodat er een eenduidige communicatie was. Over het algemeen vertelden de leraren dat zij steun hadden aan elkaar en bij elkaar terecht konden voor hulp.

ICT-faciliteiten en ICT-vaardigheden speelden een belangrijke rol

Sommige leerlingen hadden in het begin van het thuisonderwijs geen goede faciliteiten, bijvoorbeeld slecht internetbereik, moeite met videobellen of onrust in huis. Daardoor konden ze moeilijker werken. Ook merkten de leerlingen dat leraren soms hun eigen digitale vaardigheden moesten ontwikkelen: "De leraren moesten eerst nog leren hoe je digitaal les moest geven. Dat ging steeds beter." Maar ook de leerlingen moesten leren omgaan met de digitale omgeving. "Ik voelde me in het begin soms meer een ICT-helptdeskmedewerker", verzuchtte een leraar met een glimlach.

Thuisonderwijs: leuker, of toch niet?

Er zijn leerlingen die het thuis fijner vonden werken dan op school, bijvoorbeeld omdat ze zich daar beter konden concentreren en sneller met hun werk klaar waren. Maar verreweg de meeste leerlingen vonden thuisonderwijs al snel saai. Zo vertelde een leerling: "Ik heb geleerd dat op school werken veel leuker is dan thuis." Ook werden kinderen soms thuis afgeleid van schoolwerk door huisgenoten of huisdieren. Een andere leerling verzuchtte: "Iedere keer je hond moeten uitlaten als je midden in je werk zat...". Soms was het moeilijk om de motivatie op te brengen: "Af en toe voelde ik mij een raket zonder brandstof." Ook benoemden enkele leerlingen dat het niet fijn is als school en vrije tijd door elkaar lopen. "Bij het buiten spelen dacht ik steeds aan het rekenwerk dat nog moest."

Soms moeilijk om werk en privé gescheiden te houden

Dit laatste punt speelde ook voor leraren. De werkdruk was hoog. Zij wilden graag klaar staan voor de leerlingen. De grens tussen privé en werk vervaagde. Ze benoemden dat zij in de periode van het thuisonderwijs voortdurend 'aan' stonden. Zo vertelde één leraar: "Je wilt de kinderen niet teleurstellen. Als ik 's avonds nog een berichtje binnen zag komen, ging ik dat ook nog even beantwoorden, zodat de kinderen weer verder

konden." Ook misten veel leraren de energie die zij normaal krijgen uit het contact met de kinderen. "Je mist veel interactie met de leerlingen. Ook kreeg ik geen feedback op het online onderwijs, dus ik wist niet of ik het goed deed. Normaal krijg je veel meer terug." Ook waren er leraren die zich zorgen maakten om de leerlingen en dat zwaar vonden.

Leraren en leerlingen zochten en behielden het contact

Het sociale contact speelde een belangrijke rol in het leven van de kinderen: "Dat je ging bellen (met de hele klas) was een soort dagje uit in de week." De leraren hebben hard gewerkt om het contact met de leerlingen te behouden. Een leraar vertelde dat sommige gewoontes gewoon online doorgingen: "Elke week aten we met elkaar tosti's. Dat hebben we nu via Zoom gedaan." Ook deelden leraren een paar indrukwekkende kippenvelmomenten: een leerling uit het SBO die opeens een cheesecake bij de leraar thuis bij de voordeur plaatste, het mooie beeld van alle kinderen in oranje kleding achter de computer met de Koningsspelen en een geslaagd digitaal spelletje 'petje op - petje af' met de hele groep.

Waar er geen contact was, belden de leraren de kinderen en hun ouders, gingen zij langs, of haalden ze leerlingen naar school. "Na het bellen met een leerling voelde ik me meer energiek. Dan had ik weer even echt contact". Een andere leraar ontdekte dat zijn rol als leraar meer die van maatschappelijk werker werd: "Slaap je goed, eet je goed, speel je wel genoeg buiten? Daar praatte ik met de kinderen over aan de telefoon." Dit individuele contact werd gewaardeerd door de leerlingen: "Het was fijn om even met de juf of meester te praten over hoe het met je ging." (leerling, groep 7)

Leerlingen ervaren verschillen in onderwijstijd

We merkten uit de verhalen dat er flinke verschillen waren tussen leerlingen in de hoeveelheid werk die ze moesten doen en de tijd die hen dat kostte. Sommige kinderen vertelden dat ze thuis meer moesten doen dan op school, terwijl andere kinderen juist thuis veel sneller klaar waren, waardoor er meer tijd overbleef om buiten te spelen. Al voegde een leerling hieraan toe: "We hadden wel meer tijd kunnen besteden aan school."

Scholen maakten eigen keuzes in aanbod

Volgens de meeste leerlingen kwamen alle vakken wel aan bod. Zo vertelde een leerling: "We hadden rekenen, taal, lezen, spelling, aardrijkskunde, geschiedenis, Engels. En ook nog een werkstuk." Ook aan creativiteit werd gewerkt: "We kregen niet alleen taal en rekenen, ook leuke opdrachten zoals een corona-monster knutselen." (leerling, groep 7). Soms kregen leerlingen extra werk als ze snel klaar waren met het huiswerk. De leraren vertelden dat zij in het aanbod vooral kozen voor de kernvakken taal, lezen en rekenen, aangevuld met leuke en gezellige activiteiten om de kinderen (en ouders) enthousiast te houden. Leraren verschilden in de manier waarop ze dit deden. Zo maakte één leraar bijvoorbeeld filmpjes met Energizers voor aan het einde van de Zoom-sessies en sommige ouders vertelden naderhand dat ze met het hele gezin 'meehupten'. Een andere leraar vertelde juist: "Ik ben wel blij dat we geen lollige filmpjes en challenges hebben gedaan hoor. Dat ging niet meer over de inhoud, maar over wie het meest grappig was."

Leerlingen werden in verschillende mate gevolgd in hun ontwikkeling

We merkten in de gesprekken met leerlingen grote verschillen in hoe de leraren hun ontwikkeling volgden. De meeste leraren hielden over het algemeen bij wie wat deed en zochten contact als kinderen te weinig deden. Soms was het contact beperkt: er waren leerlingen die wekelijks via e-mail een lijst met huiswerk kregen. Vaak was het contact uitgebreider: andere leerlingen hadden minstens twee keer per dag contact met hun juf of meester via video.

Sommige leerlingen werden nauwkeurig gevolgd door hun juf of meester, en er werd ingegrepen wanneer de leerling niet voldoende of niet snel genoeg werkte. Een leerling vertelde: "Ik sprak de juf iedere dag. Zij had in de gaten dat mijn zusje en ik ons werk niet deden en dan belde ze op om te zeggen dat we moesten werken en dat ze zich ongerust maakte."

Andere leerlingen hadden de indruk dat hun juf of meester niet goed in de gaten had of ze hun werk wel of niet deden. En soms zorgde het digitaal werken ervoor dat ze wel hun werk maakten, maar niet altijd iets leerden: "Als je iets fout gedaan had, zag je meteen het goede antwoord. Dus dat kon je dan gewoon invullen. Maar dan snapte je het eigenlijk nog niet. Maar dan dacht de juf dat je het wel wist."

Leerlingen wilden soms meer uitleg

Op sommige scholen werd er instructie gegeven aan de hele klas via videobellen en was er voldoende mogelijkheid om extra uitleg te vragen, wanneer een leerling daarom vroeg. Dat gebeurde dan soms telefonisch, via een individuele of groepsapp, of via videobellen. Volgens de leerlingen was dat echter niet overal het geval. Op sommige scholen vonden de leerlingen dat ze niet voldoende, of niet de juiste uitleg kregen. Zo vertelde één leerling: "De uitleg was wel beperkter en de begeleiding was vooral gericht op het wel/niet afhebben van het werk." Ook vertelden leerlingen dat ze niet altijd, of later dan ze wilden, antwoord kregen op hun vragen. "Dat was wel balen. Soms hadden we het probleem dan al wel zelf opgelost."

Enkele leraren gaven aan dat zij op basis van het gemaakte werk in de digitale leeromgeving de volgende dag groepjes maakten voor extra uitleg. Een andere leraar vertelde trots dat op haar school de RT-groepjes en extra leesondersteuning gewoon online doorgingen volgens rooster, voor sommige leerlingen zelfs dagelijks.

Samenwerking tussen leraren en ouders

De leraren ondervonden dat de rol van de ouders heel belangrijk was bij het begeleiden van de kinderen. Vooral in die gezinnen waar de kinderen goed geholpen werden, kon het leren goed doorgang vinden. De meeste ouders waren heel positief en wilden graag helpen. Een SBO-school stak daar op in door de thuishaken zo te kiezen dat ouders hun kinderen goed konden helpen. Een leraar vertelde dat hij regelmatig met de ouders belde over de kinderen: "Ouders vonden het oké als ik ze een beetje aanstuurde, daar was ik wel verrast over." Er waren ook leraren die zich machteloos voelden als zij zagen dat ouders veel moeite hadden met het ondersteunen van hun kinderen. Op andere scholen werden kinderen in die gevallen dan weer op school opgevangen.

De leerlingen benoemden ook dat zij thuis werden ondersteund door hun ouders of andere huisgenoten. Maar ook zij zagen dat niet alle ouders in staat waren om hun kinderen te helpen met het schoolwerk. Zo riep één leerling uit: "Mijn vader en moeder kunnen, net als opa, echt niet uitleggen!" Een andere leerling zei: "Ik woon alleen met m'n moeder. Dat was soms wel moeilijk, want zij moest ook gewoon werken en kon dan niet altijd helpen." En er waren kinderen die juist verborgen talenten bij hun ouders ontdekten: "De rekenlessen van mijn vader waren veel duidelijker dan die van mijn juffen!"

Er is veel geleerd

De leraren vinden dat de leerlingen thuis hard gewerkt hebben, ook de leerlingen van wie ze het niet altijd verwachtten. Over het algemeen hebben de leraren het idee dat de leerlingen gegroeid zijn in de periode van het afstandsonderwijs, zowel in de schoolse vakken als op het gebied van zelfstandigheid en ICT-vaardigheden.

Bovendien hebben kinderen tijdens het thuisonderwijs ook andere dingen geleerd dan de schoolvakken. Sommige kinderen vinden dat ze handiger geworden zijn op de computer. Andere kinderen noemden het zelfstandig werken en plannen als vaardigheden die zij door het thuisonderwijs hebben geleerd: "Ik ben zelfstandiger geworden. Eerst werkte ik alleen als mijn moeder het zei. Toen kon ik het zelf." (leerling, groep 6). En "Ik ben wel heel goed geworden in plannen. Dat is wel handig voor volgend jaar." (leerling, groep 8). Sommige leerlingen vertelden ook dat ze andere positieve effecten zien van de periode van thuisonderwijs: "Mijn band thuis is beter geworden." Een andere leerling voegt daaraan toe: "Ik denk dat het een goede les was, je weet nu dat je echt niet zonder vrienden kunt. Ook met mijn familie is het nu fijner. Mijn moeder zegt dat ze mij van een andere kant heeft gezien."

Halftijdsonderwijs

Blij om weer op school te zijn

Vanaf 11 mei mochten de kinderen weer in halve klassen naar school. Bij de terugblik op de halftijdse periode overheerste bij leraren en leerlingen de blijdschap om elkaar weer te zien. De kinderen vertelden unaniem dat ze ontzettend blij waren dat ze weer naar school mochten. Ze vinden het fijn dat ze hun juffen, meesters en hun vrienden weer zien, al is het maar met de halve klas: "Ik zat bij de halve klas niet bij mijn vriendinnen. Dat vond ik wel jammer. Maar toen hebben we elke dag spelletjes gedaan om elkaar beter te leren kennen, en nu vind ik het eigenlijk wel leuk dat ik nieuwe vrienden heb." Meer kinderen geven aan genoten te hebben van de rust in de halve klas. Sommige kinderen waren bijna niet buiten geweest gedurende de lockdown. Een leerling uit groep 7 vertelde: "Het was eerst weer wennen aan elkaar. We waren stil en slap. We waren op ons plaats gezet door het thuis zijn. Ik sprak niet veel toen ik weer op school kwam."

Leraren hebben de halftijdse periode wisselend ervaren

De leraren hebben de halftijdse periode wisselend ervaren. Er zijn leraren die de aandacht voor kleine groepen leerlingen heel plezierig hebben ervaren: "De halftijdse periode was heerlijk! Ik heb genoten van deze periode, waarin de kinderen ontspannen in een halve groep elkaar weer zagen. Ik heb nog nooit zoveel kleine kringen kunnen doen." Andere leraren kijken vooral terug op een logistiek lastige periode. Een leraar vertelde: "Je doet nog minder dan tijdens het volledige afstandsonderwijs, de helft van de kinderen is immers thuis en werkt zelfstandig. Voor mij hoefde het niet."

Wennen aan COVID-19-maatregelen

De leraren vertelden wel dat de periode met halve klassen belangrijk was om zich veilig te gaan voelen voor de klas. De meeste leraren vonden het spannend om weer op locatie aan het werk te gaan. "Thuis was toch een soort van bubbel die veilig voelde. Door met elkaar over de maatregelen te spreken ontstond bij ons team het gevoel dat het wel moest gaan lukken." Anderen voelden geen angst: "Ik heb van het begin af aan geen afstand gehouden tot de kleuters. Ik dacht: ik doe het helemaal of ik doe het niet." Sommige leerlingen vertelden dat hun ouders het ook spannend vonden dat ze weer naar school gingen. Een leerling vertelde dat zijn moeder eerst liever niet wilde dat hij naar school ging, maar dat zijn vader haar kon overtuigen. Op enkele scholen ontbraken er wel kinderen in de groepen.

Natuurlijk moesten er maatregelen ingevoerd worden: de leerlingen gaven aan dat zij zich daar goed aan houden, al vinden ze de regels soms wel irritant. "Dan moet je je handen 20 seconden wassen, maar dan roept de juf al dat we op moeten schieten, dat kan toch niet?!"

Ook ouders moesten wennen aan de maatregelen. Een leraar vertelde een mooie anekdote: "Toen de school weer openging, durfden veel kinderen niet zo goed. Ook wilden nogal wat ouders van kleuters mee de klas in. De school had in nieuwsbrieven gecommuniceerd dat ouders de school niet in mochten, maar een groot deel van de ouders kan niet goed Nederlands lezen of begrijpen. De school bedacht daarvoor een handige oplossing. Voor de ingang zetten de leraren een glijbaan, waardoor de toegangsdeur gebarricadeerd werd. De kinderen mochten de school in via de glijbaan."

Dat zorgde ervoor dat de ouders buiten bleven en de kinderen blij naar binnen gingen. De glijbaan is een week blijven staan. Ze hebben daar met zijn allen veel plezier aan beleefd."

Volledige herstart

Vanaf 8 juni gingen de scholen weer voltijds en voor alle leerlingen open. Leraren gaven aan dat het onderwijs weer 'gewoner' begon te worden. Volgens hen ontstond er na 8 juni een helderder beeld van de ontwikkeling van de leerlingen in de afgelopen periode. Sommige scholen namen de LVS-toetsen nog voor de zomer af, andere scholen kozen ervoor dit in september te doen.

Er is veel geleerd

Over het algemeen hebben de leraren het idee dat de leerlingen gegroeid zijn in de periode van het afstandsonderwijs. Het eerste beeld van de opbrengsten valt op veel scholen niet tegen. Sommige kinderen hebben extra profijt gehad van het onderwijs tijdens de COVID-19-tijd, voor een kleine groep kinderen heeft het stagnatie opgeleverd. Een leraar vertelde: "Op de LVS-toetsen zien we dat de kinderen over het algemeen gegroeid zijn en we zijn supertrots op ze!" Een leraar van groep 8 heeft leerlingen tijdens het thuisonderwijs goed zien werken. Deze kinderen vonden het vreselijk dat ze de eindtoets niet mochten maken. "Drie kinderen heb ik de oude eindtoets laten maken om te kijken of ze toch een niveau hoger konden. Die middelbare scholen heb ik gebeld." Het is sommige leraren opgevallen dat vooral die leerlingen, die al moeite hadden met schoolwerk en die thuis weinig ondersteuning kregen, de meeste stagnatie lieten zien in hun ontwikkeling. Een enkele leerling maakt zich zorgen om de eigen ontwikkeling: "Ik ben achteruitgegaan op de CITO-toetsen. Dat komt door corona. Ik weet niet hoe het kan, want ik heb al mijn werk steeds gedaan. Ik wil weer op hetzelfde niveau komen, want door corona heb ik een lager voorlopig advies."

Geen inhaalslag maar focus en extra begeleiding

Leraren hebben door de focus op de basisvakken in de periode van het thuisonderwijs nu niet het idee dat zij veel in moeten halen met de kinderen. Zij werken efficiënt aan het behalen van de belangrijkste doelen en durven ook wat los te laten. "We halen niet in, we hebben een pas op de plaats gemaakt en comprimeerden de laatste weken het aanbod voor de leerlingen." Een andere leraar spreekt zijn verontwaardiging uit over de focus op achterstanden: "Kom op zeg, heel Nederland lag stil. We focussen ons op de belangrijkste doelen en laten de rest los."

Nu de kinderen weer allemaal terug op school zijn, werken de leraren veel met kleine begeleidingsgroepjes. Een juf van groep 4 constateert dat de verschillen tussen de leerlingen groter zijn geworden. Zij vertelde dat er extra RT ingezet wordt voor kinderen die de doelen niet bereikt hebben en dat zij samen met de klassenassistent repareergroepjes en veel pluswerk organiseert.

Feest, maar dan anders

We interviewden de leraren en leerlingen in de laatste weken van het schooljaar, die normaal feestelijk en vol activiteiten zijn. Natuurlijk valt op dat leerlingen veel leuke dingen moeten missen. Zo werden plusklassen vaak gestaakt en gingen leuke dingen zoals verjaardagen, schoolreis, of in groep 8 de musical of het schoolkamp niet door. Sommige leerlingen van groep 8 zijn daardoor bang dat ze ervaringen hebben gemist ten opzichte van andere kinderen. Gelukkig verzinnen veel scholen mooie creatieve manieren om de groep-8 leerlingen toch een bijzonder afscheid te geven. En zoals een leerling zelf toevoegde: "Ik weet niet of het uitzwaaien door de hele school wel doorgaat. Maar dat kunnen we toch ook met handschoentjes aan doen?"

De toekomst

De leraren vertelden ons dat zij verwachten dat het onderwijs van de toekomst is veranderd door de COVID-19-cisis. Zij willen de voordelen van de digitale mogelijkheden behouden, bijvoorbeeld het online vergaderen. In het sbo heeft dat veel opgeleverd: "Normaliter was het heel moeilijk om alle contactpersonen van verschillende instanties aan tafel te krijgen voor een overleg. Nu via videobellen hebben we iedereen heel snel bij elkaar."

Ook zien de meeste leraren kansen voor het blijvend inzetten van de digitale leeromgeving, bijvoorbeeld bij ziekte van een leraar. Daarnaast hebben zij gezien wat kinderen zelfstandig kunnen. Ook dat zal het onderwijs veranderen. Zo vonden leerlingen het bijvoorbeeld prettig dat ze tijdens thuisonderwijs zelf meer konden beslissen wanneer je wat ging doen. Zo constateerde een leerling: "Ik kon me veel beter concentreren toen ik zelf mocht beslissen wanneer ik pauze hield. Eigenlijk is het raar dat dat op school niet kan."

Ook noemden de leraren de veranderde relatie met de ouders. Zij hebben het idee dat ze ouders meer en sneller zullen betrekken bij het onderwijsleerproces. Een leraar vertelde: "Het intensievere contact met de leerling en de ouders heeft ons meer zicht op de sociaal emotionele vorming en thuissituatie gegeven. Dit moeten we vast houden. Wij overwegen om weer huisbezoeken te gaan doen." De leraren hebben gezien dat ouders zich graag inzetten voor het onderwijs van hun kinderen willen ouders sneller betrekken bij het schoolwerk.

Als laatste noemden leraren een veranderde beroepsidentiteit. Leraren hebben ervaren dat ouders en de samenleving meer respect hebben gekregen voor hun werk en dat ze meer gezien worden als professional. Een leraar verwoordt het zo: "In de afgelopen periode hebben we ervaren dat wij als leraren er toe doen! Onderwijs is belangrijk en dat is nu doorgedrongen tot de ouders." Dat is een mooie ontwikkeling. Ook is het teamgevoel op de meeste scholen verstevigd en dat zal ook bijdragen aan het werkplezier in de toekomst!

Voor de meeste kinderen is de COVID-19-tijd gevoelsmatig voorbij. Ze maken zich geen zorgen en hopen dat alles weer zo snel mogelijk "weer normaal" wordt. "Volgend jaar weer gewoon les en elke dag naar school. Heerlijk!"

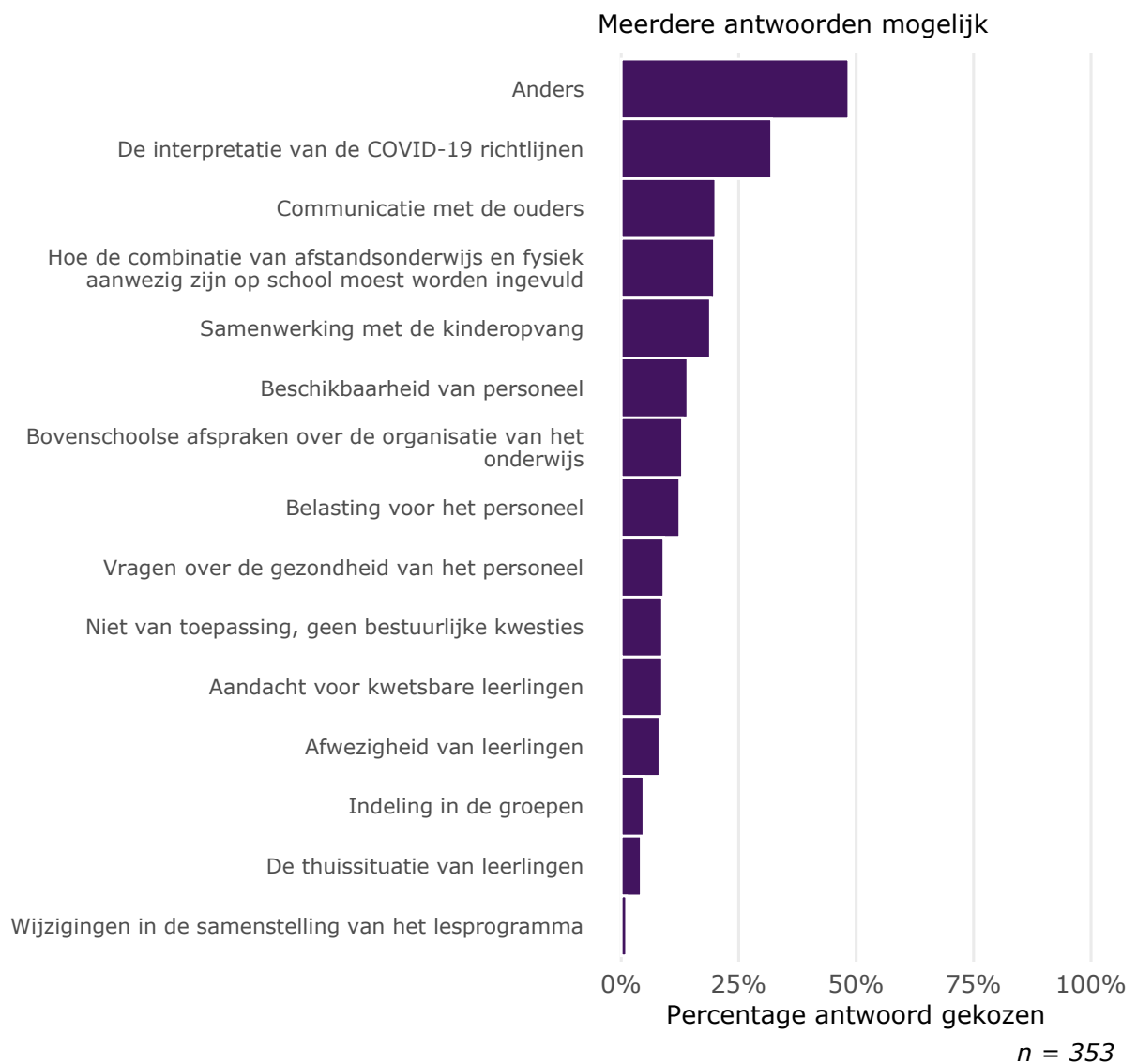
Overzicht van de data in grafiekvorm

De volgende pagina's tonen de onderzoeksresultaten in grafiekvorm. Eerst tonen we de resultaten voor het basisonderwijs, vervolgens voor het speciaal basisonderwijs. Een deel van de vragen werd beantwoord door schoolbestuurders, een groter deel van de vragen werd beantwoord door schoolleiders. Of een bestuurder dan wel schoolleider antwoord gaf op de vraag blijkt telkens uit de vraagstelling die boven de betreffende grafiek staat. Onder elke grafiek noemen we het aantal respondenten dat antwoord gaf op de bijbehorende vraag. De getoonde percentages per antwoordoptie reflecteren het aantal respondenten dat het betreffende antwoord gaf ten opzichte van het aantal respondenten dat de vraag beantwoordde. Merk hierbij op dat de data die werd opgehaald bij (de kleinere groep) bestuurders wordt gerelateerd aan (de grotere groep) onderliggende scholen. Het aantal respondenten zoals genoteerd onder de grafiek refereert daarom in alle gevallen naar het aantal scholen waarop de antwoorden betrekking hebben. Wilt u de exacte onderliggende cijfers weten? Of ervaart u problemen met de digitale toegankelijkheid van de informatie? Neem dan contact op via het [contactformulier](#).

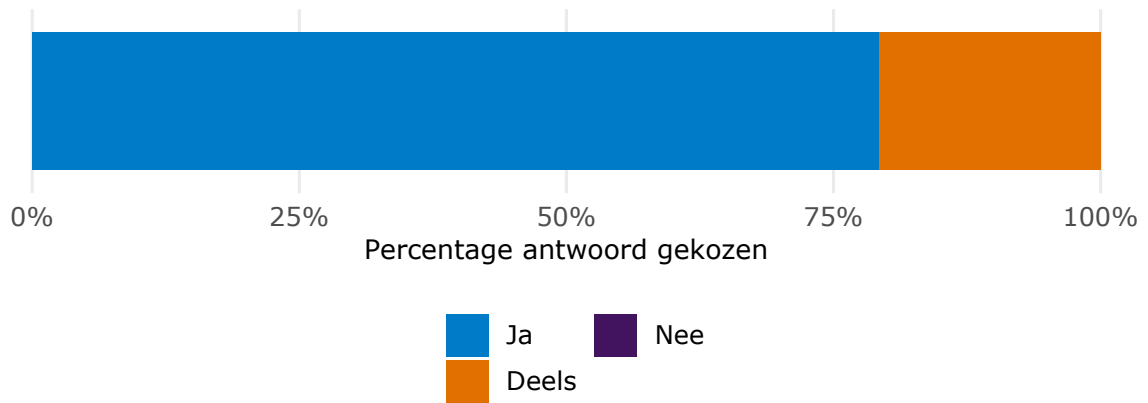
BO

Gedeeltelijke herstart (11 mei - 8 juni)

Terugkijkend op de op de gedeeltelijke herstart (11 mei-8 juni), wat waren de drie grootste bestuurlijke kwesties volgens bestuurders?

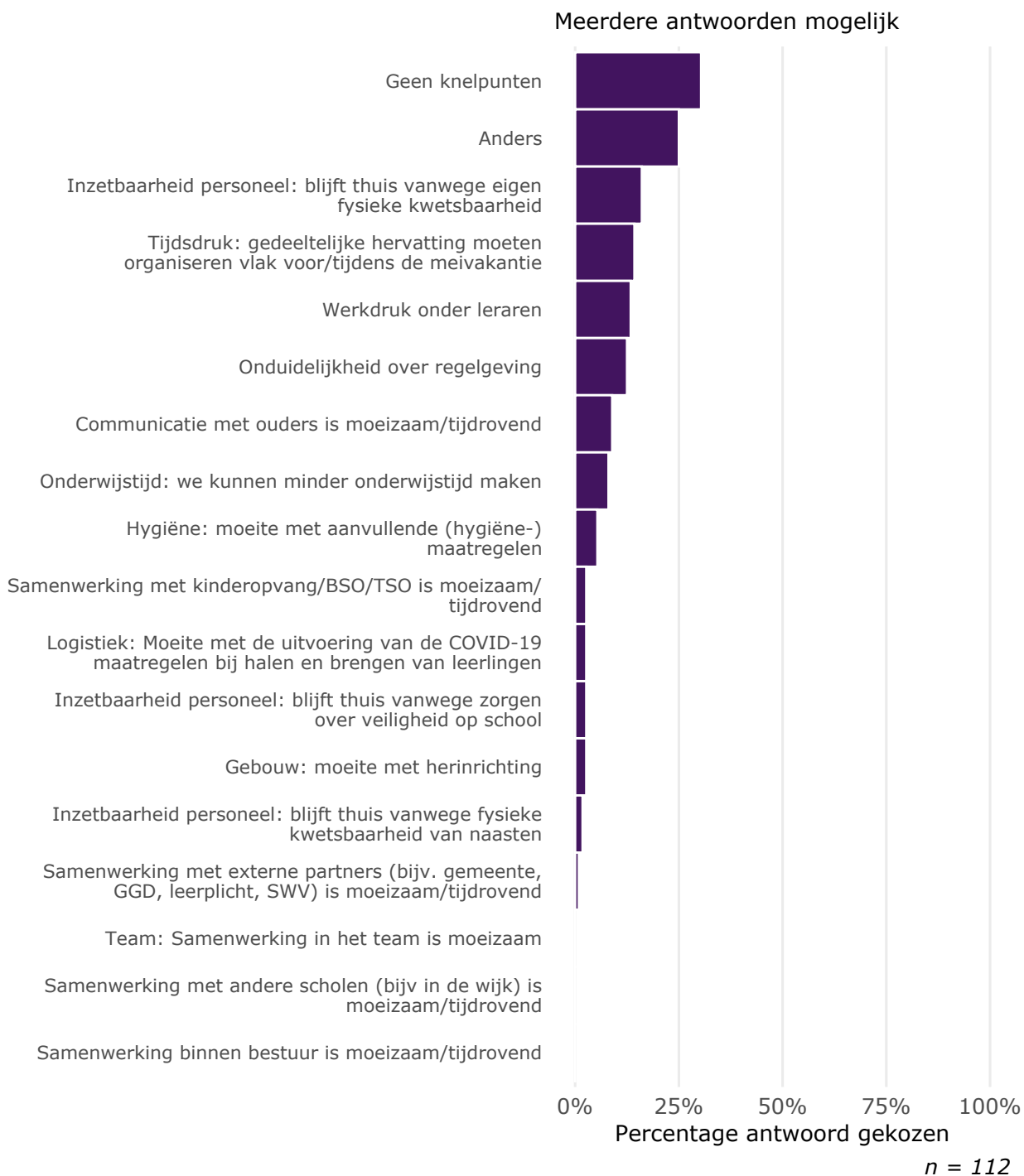

Is de organisatie van de gedeeltelijke herstart (11 mei - 8 juni) naar tevredenheid gelukt?

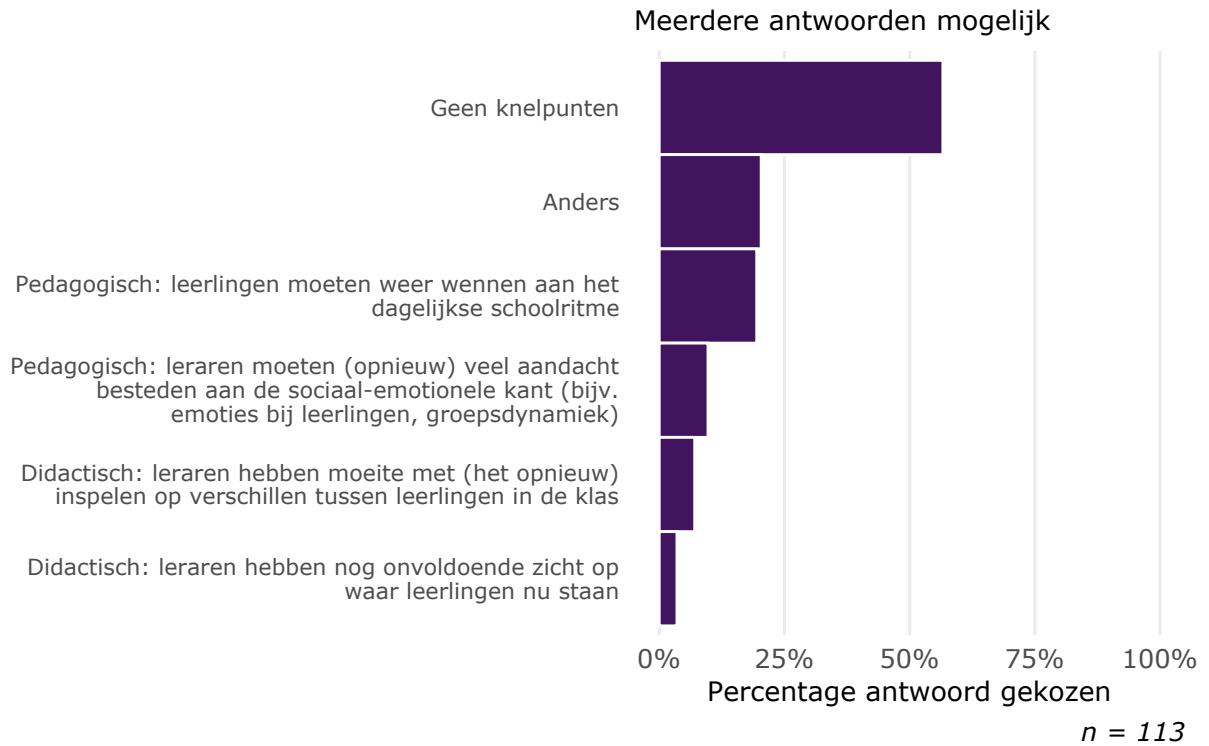

n = 116

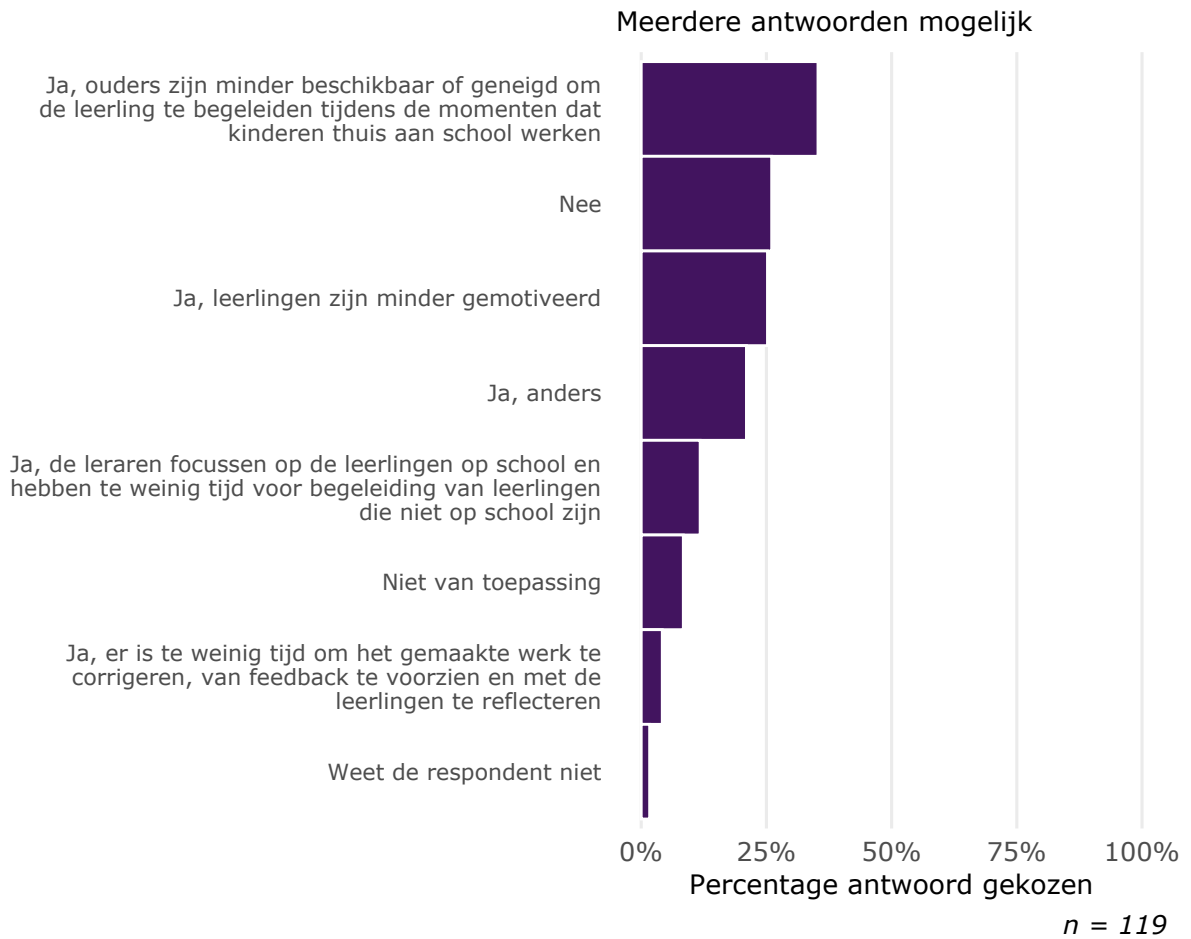
Wat waren de knelpunten in de organisatie bij de gedeeltelijke herstart?

Wat waren de knelpunten bij het vormgeven van het onderwijs na de gedeeltelijke herstart?

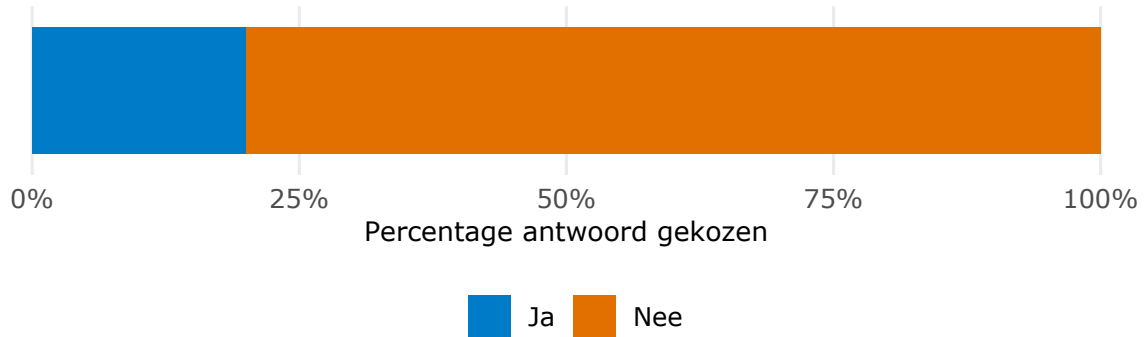

Waren er tijdens de gedeeltelijke herstart specifieke knelpunten bij het thuiswerk?

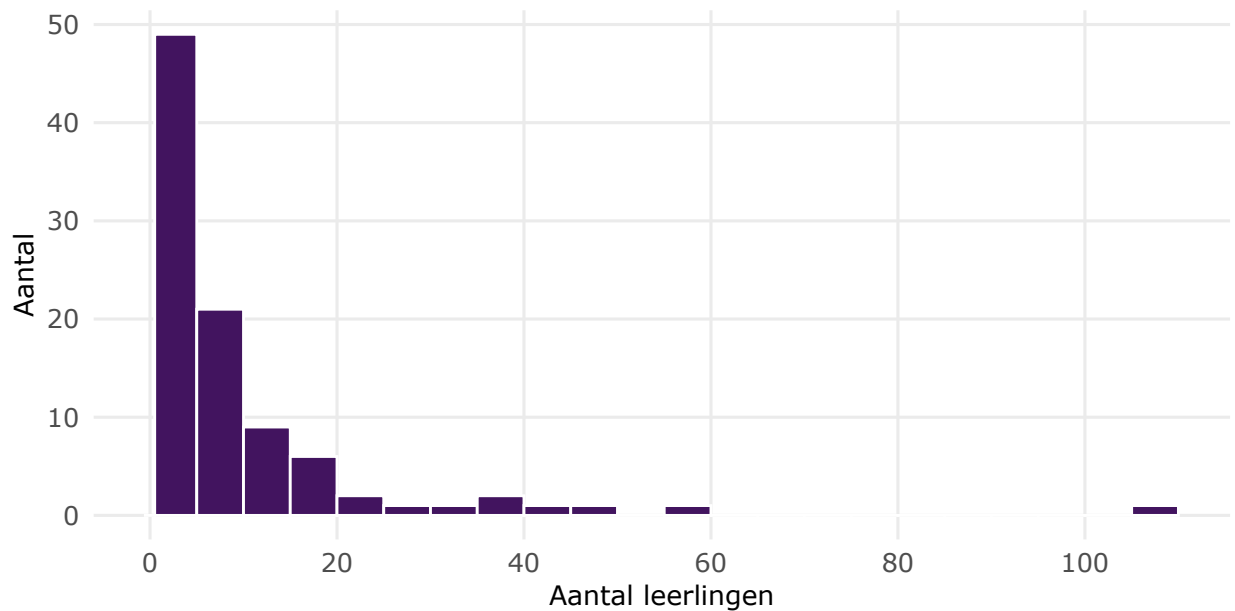
Deelname gedeeltelijke herstart

Zijn alle leerlingen bij de gedeeltelijke herstart weer naar school gekomen op de dagen dat ze werden verwacht?

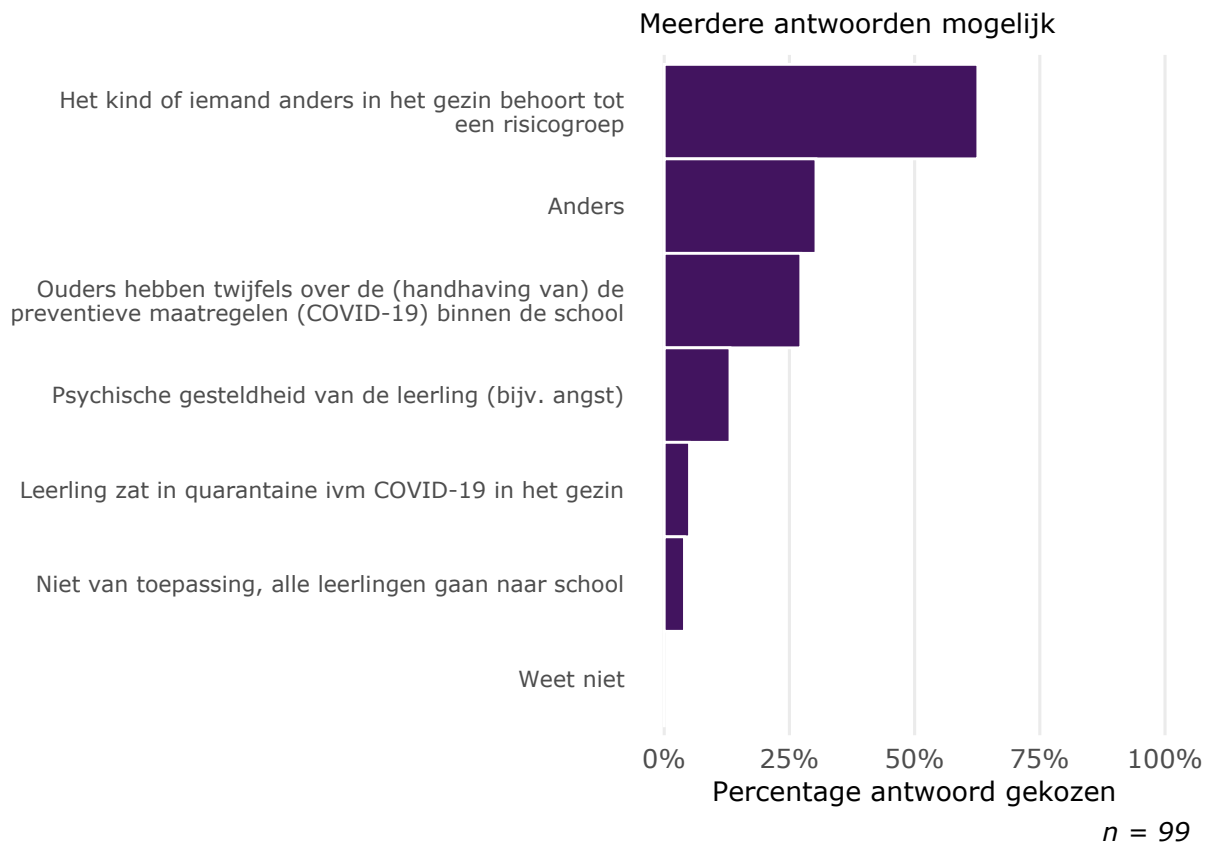
$n = 120$

Hoeveel leerlingen zijn bij de gedeeltelijke herstart niet naar school gekomen op de dagen dat ze werden verwacht?

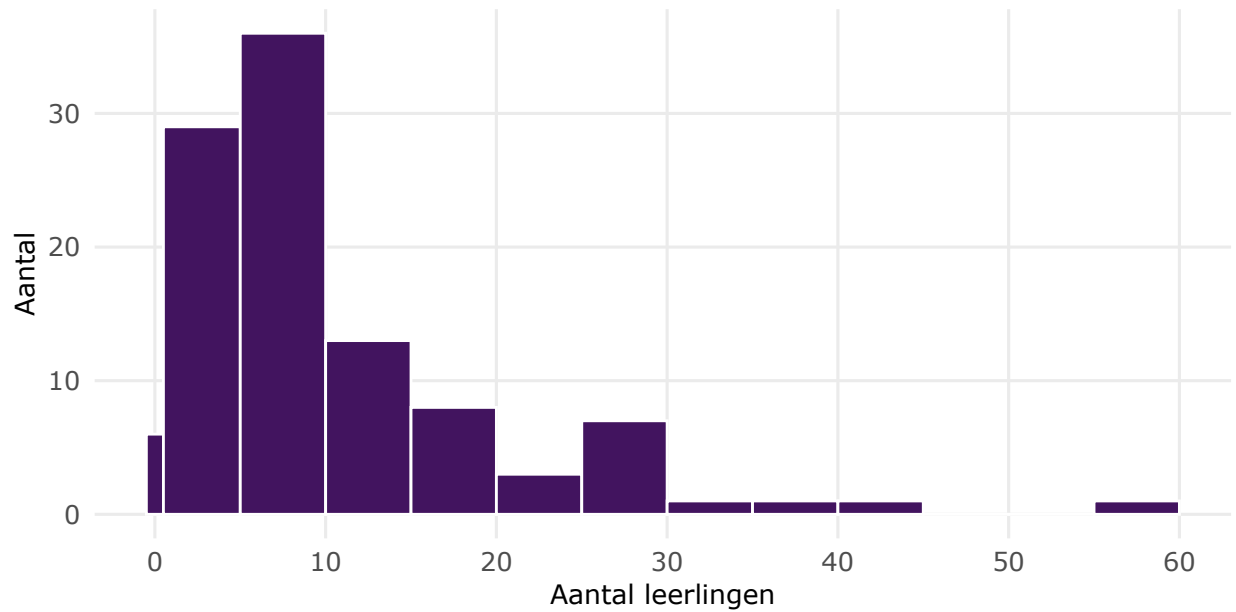

$n = 95$

Als er leerlingen zijn geweest die bij de gedeeltelijke herstart niet weer naar school zijn gekomen op de dagen dat ze werden verwacht, wat zijn de redenen die ouders daarvoor geven?

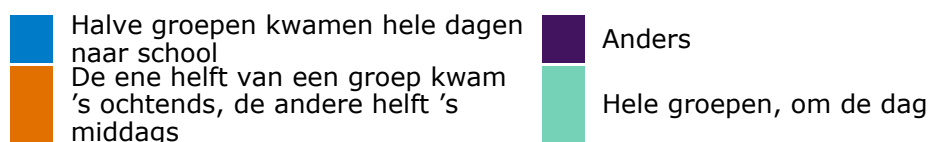
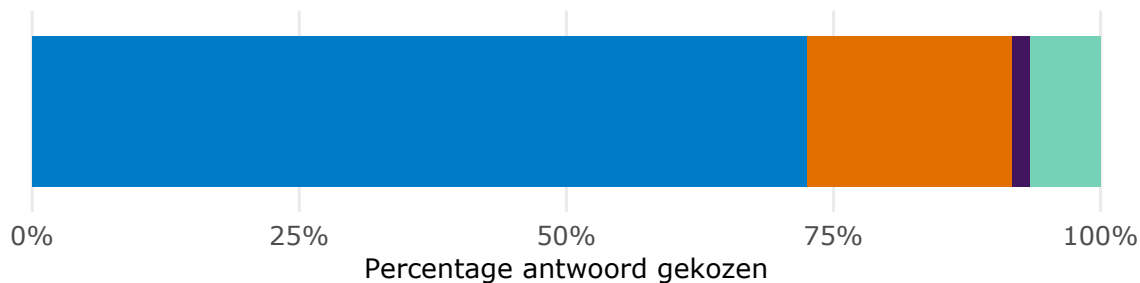
Voor hoeveel leerlingen moest bij de gedeeltelijke herstart noodopvang op de school worden geregeld op de dagen dat ze niet op school werden verwacht?

n = 106

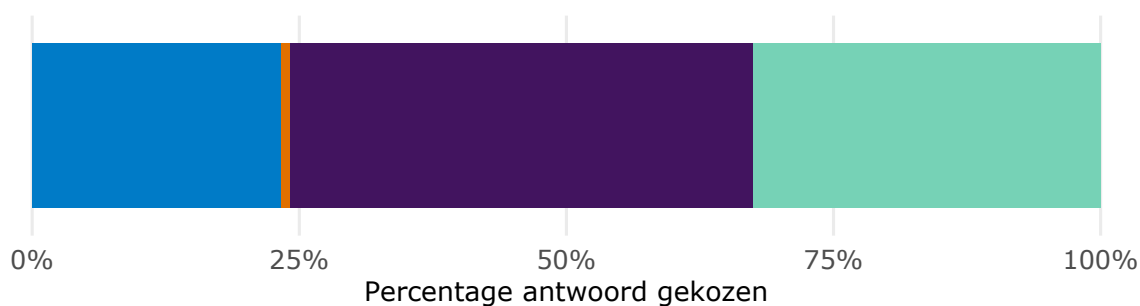
Organisatie gedeeltelijke herstart

Wat was de hoofdlijn van de organisatie van het onderwijs bij de gedeeltelijke herstart?

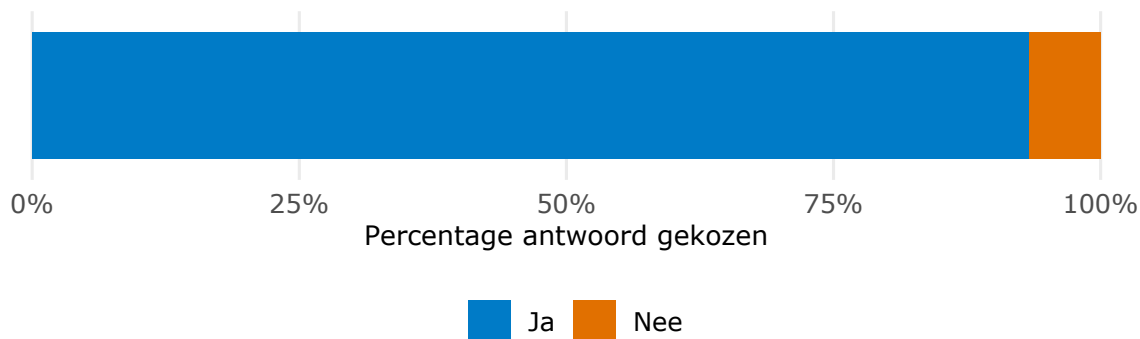
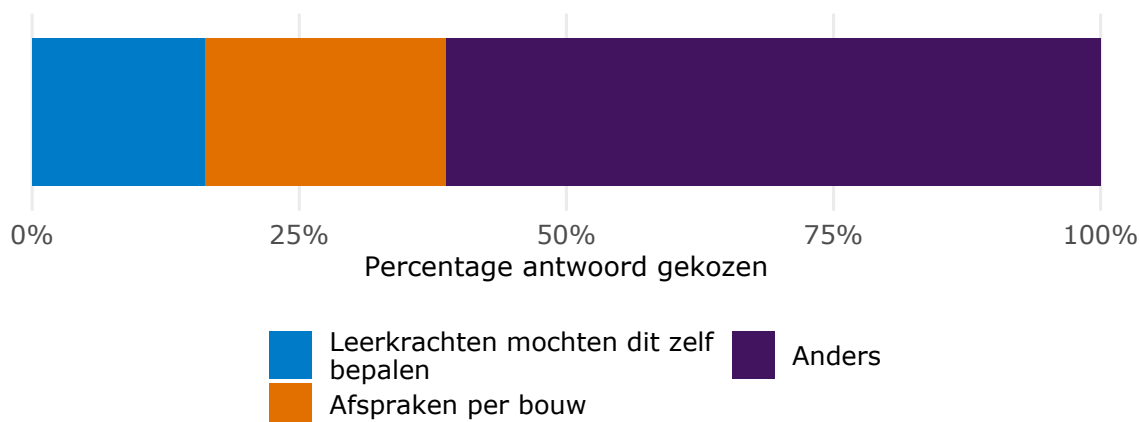

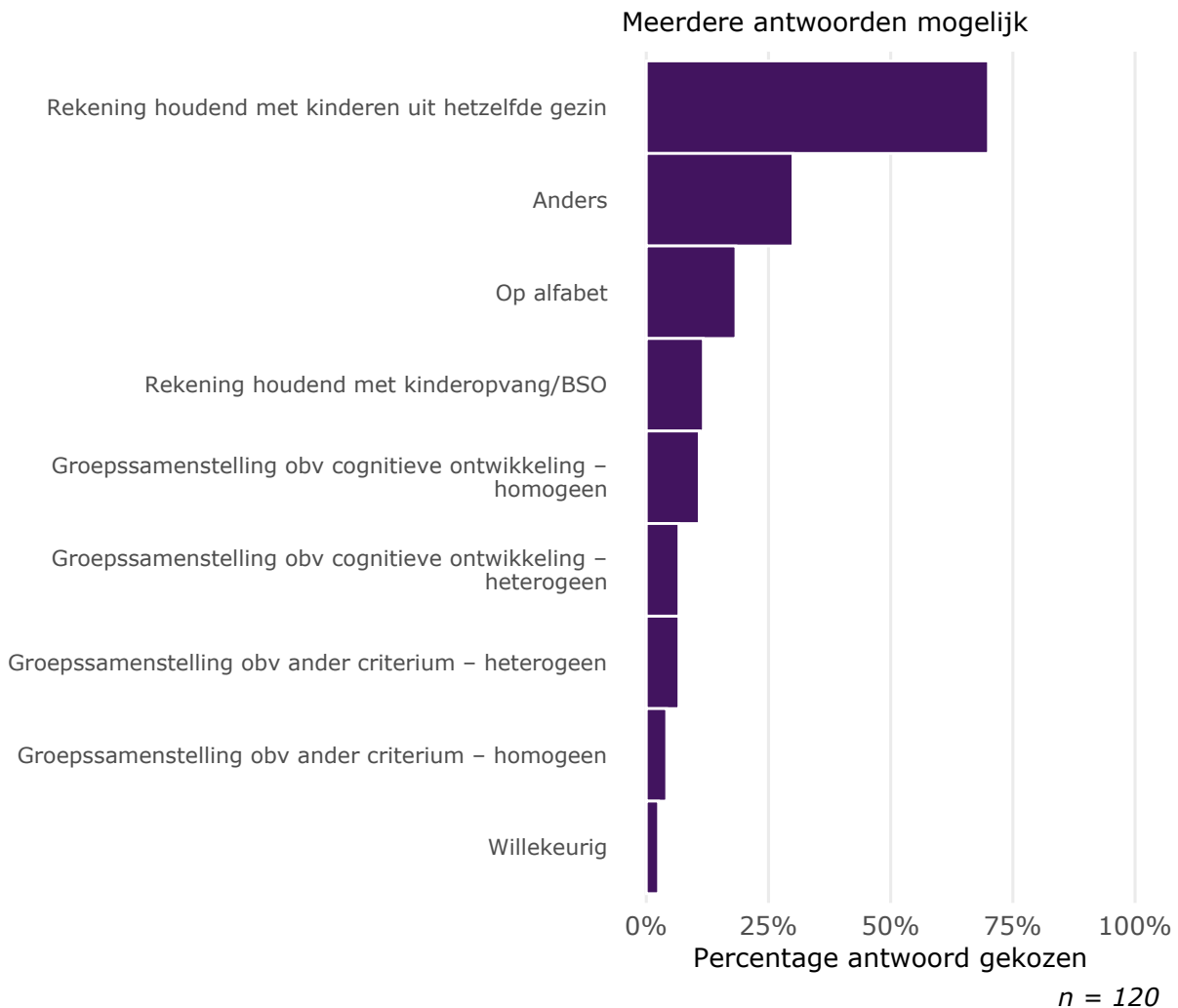
n = 120

Hoe was de woensdag ingevuld tijdens de gedeeltelijke herstart?

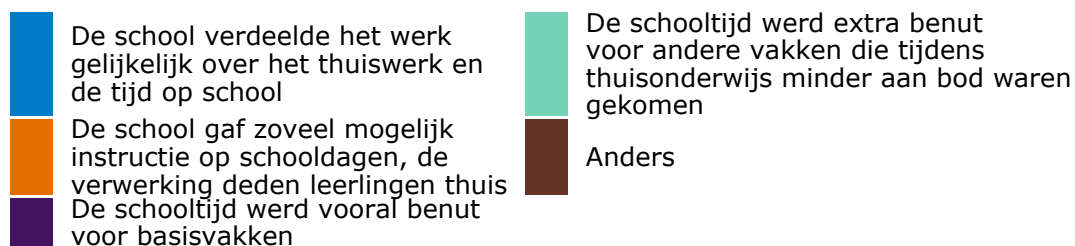
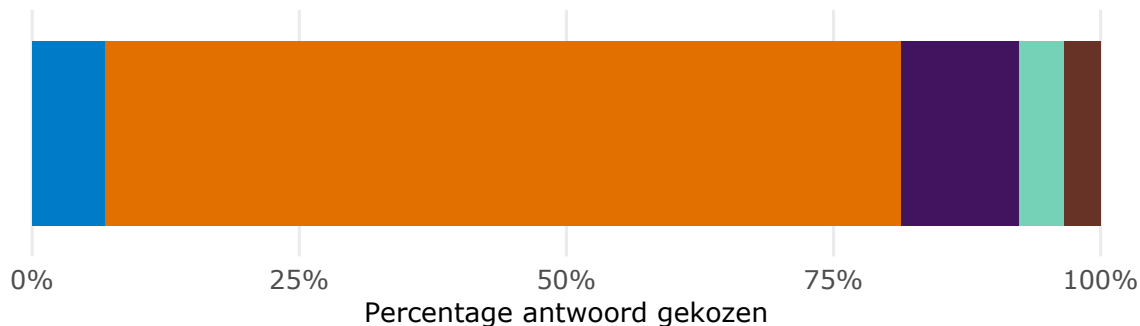
n = 120

Waren er schoolbrede afspraken gemaakt over hoe de groepen leerlingen zijn ingedeeld tijdens de gedeeltelijke herstart?*n = 120***Als er geen schoolbrede afspraken werden gemaakt over hoe groepen leerlingen waren ingedeeld tijdens de gedeeltelijke herstart, hoe werd het dan bepaald?***n = 31*

Hoe waren de leerlingen ingedeeld in de halve groepen tijdens de gedeeltelijke herstart ?

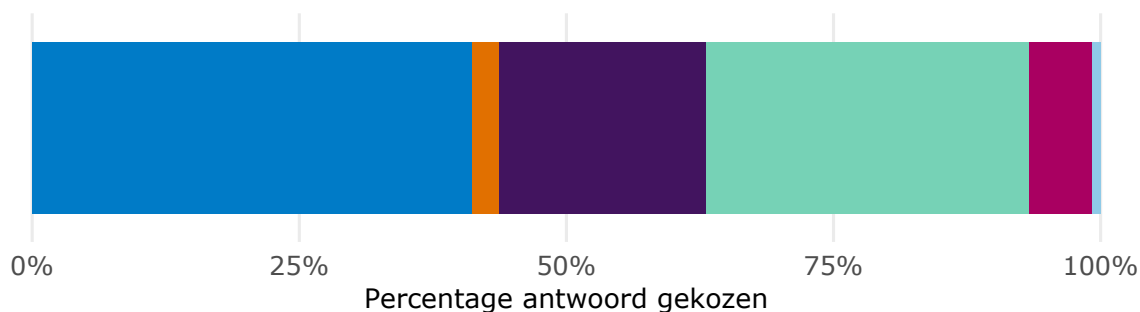
Onderwijsinhoud gedeeltelijke herstart

Hoe was de inhoud van het onderwijs verdeeld over thuiswerk en schoolwerk tijdens de gedeeltelijke herstart?

n = 118

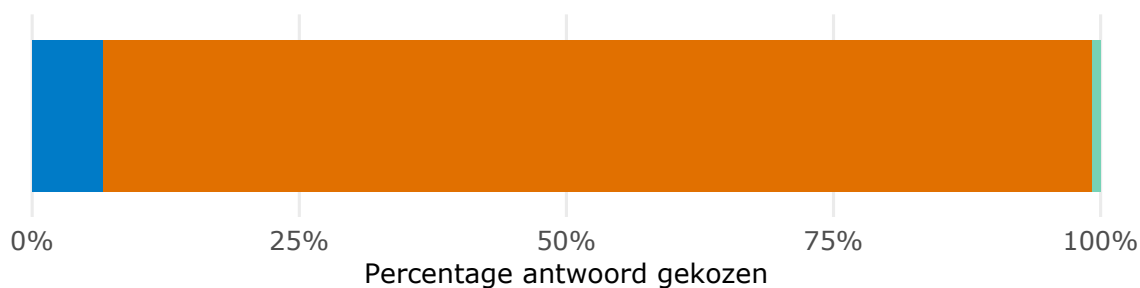
Wat was de inhoud van het onderwijs tijdens de gedeeltelijke herstart?

- Zoveel mogelijk voortzetten van het reguliere onderwijsprogramma
- Voortzetting van het reguliere onderwijsprogramma in een lager tempo (t.o.v. vóór de COVID-19-crisis)
- Selectieve voortzetting van het reguliere onderwijsprogramma
- De school zette in op inhalen voor de basisvakken taal, lezen, rekenen om de einddoelen voor elk leerjaar te behalen
- Geen specifiek uitgangspunt
- Anders
- Weet de respondent niet

n = 119

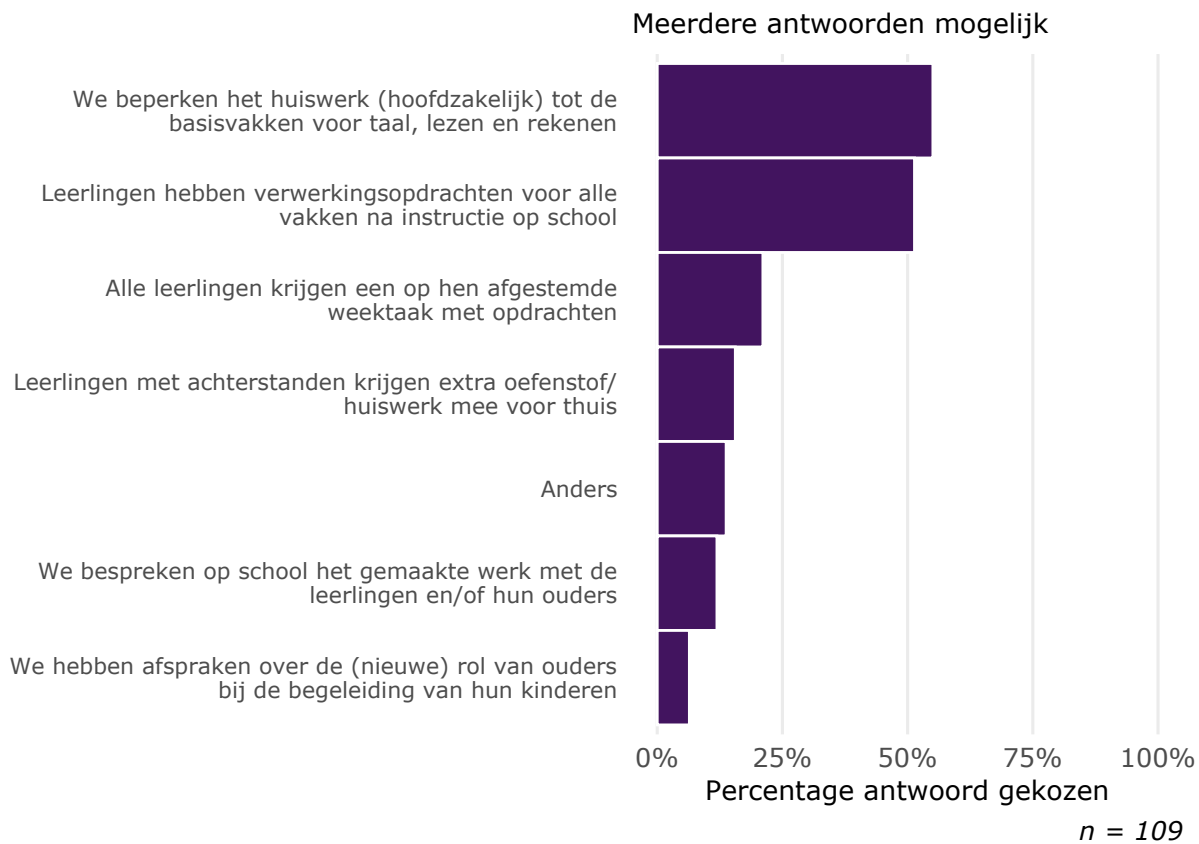
Waren er tijdens de gedeeltelijke herstart schoolbreed afspraken gemaakt over het thuiswerk voor de dagen dat leerlingen niet op school zijn?

- Nee
- Ja
- Weet de respondent niet
- Niet van toepassing

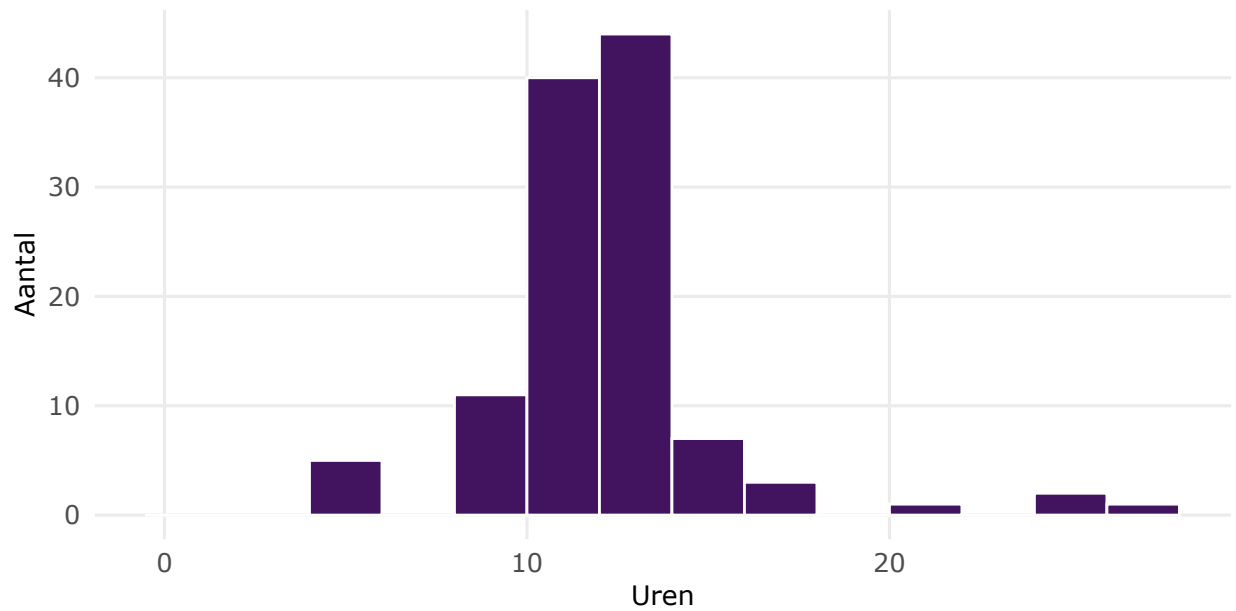
n = 121

Welke schoolbrede afspraken waren er tijdens de gedeeltelijke herstart gemaakt over het huiswerk voor de dagen dat leerlingen niet op school zijn?

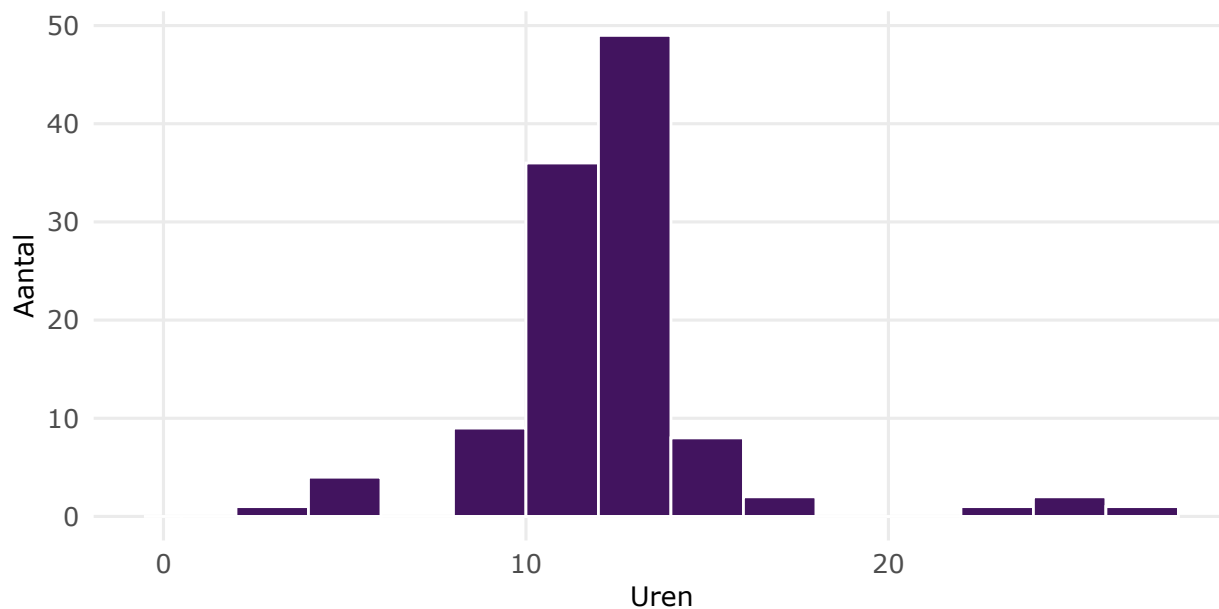
Onderwijstijd gedeeltelijke herstart

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) op school in de onderbouw?

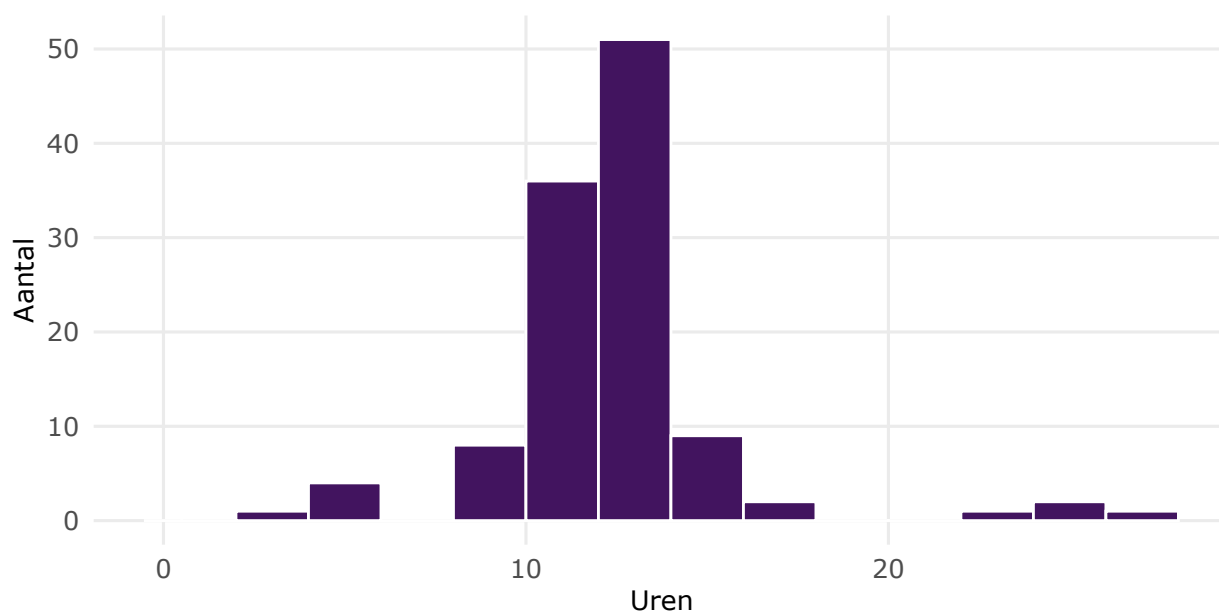
n = 114

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) op school in de middenbouw?

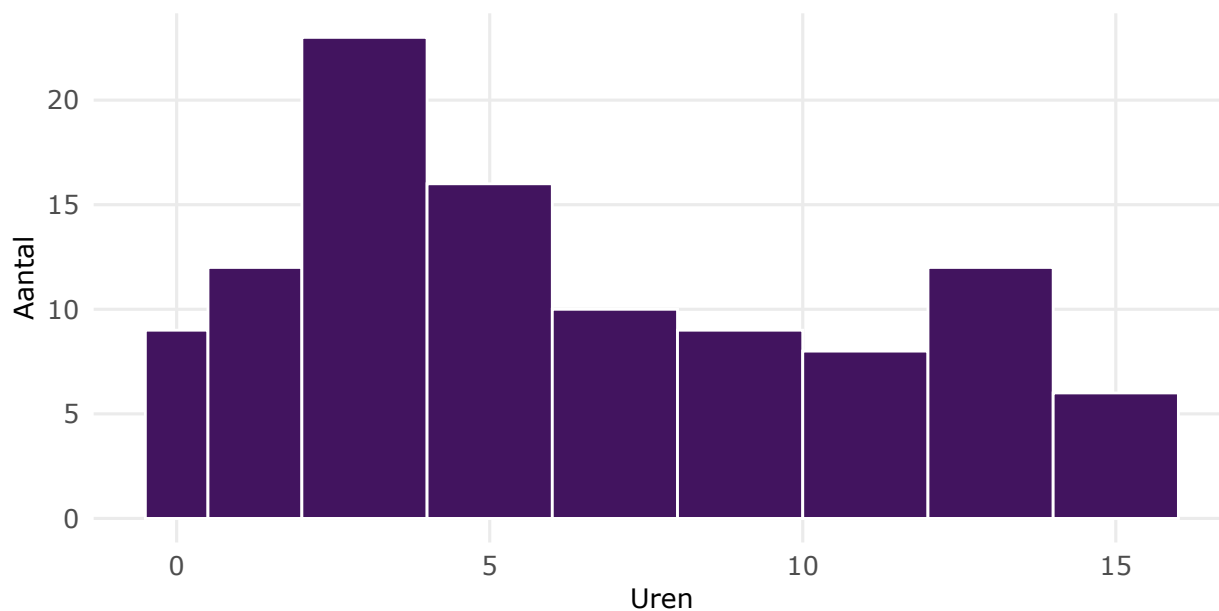
n = 113

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) op school in de bovenbouw?

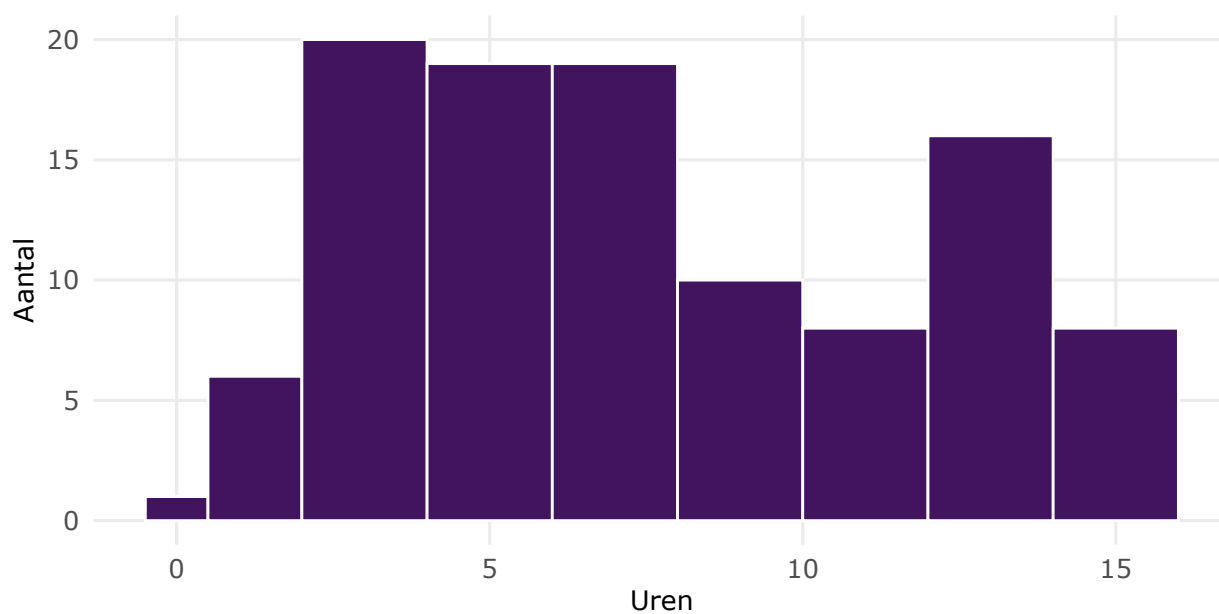
n = 115

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) voor thuis in de onderbouw?

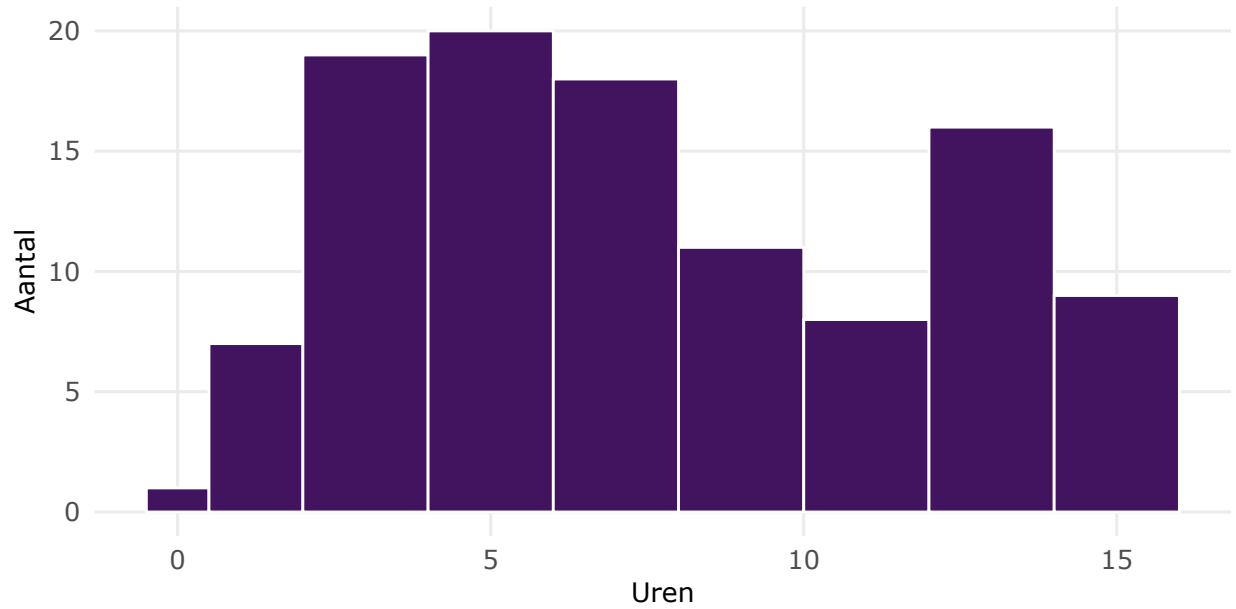
n = 105

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) voor thuis in de middenbouw?

n = 107

Wat was de geplande onderwijstijd (in uren) voor thuis in de bovenbouw?

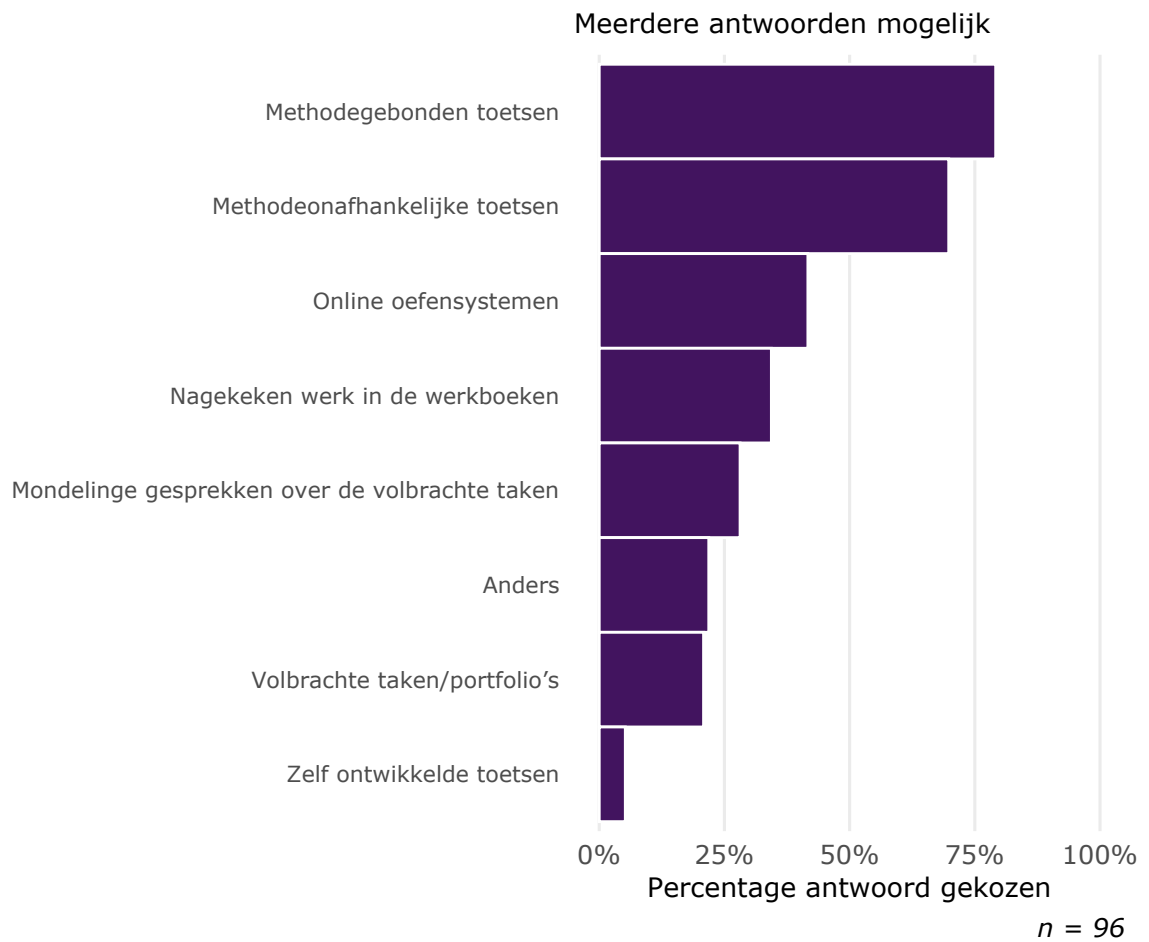
n = 109

Zicht krijgen op de ontwikkeling van leerlingen (vanaf de gedeeltelijke herstart)

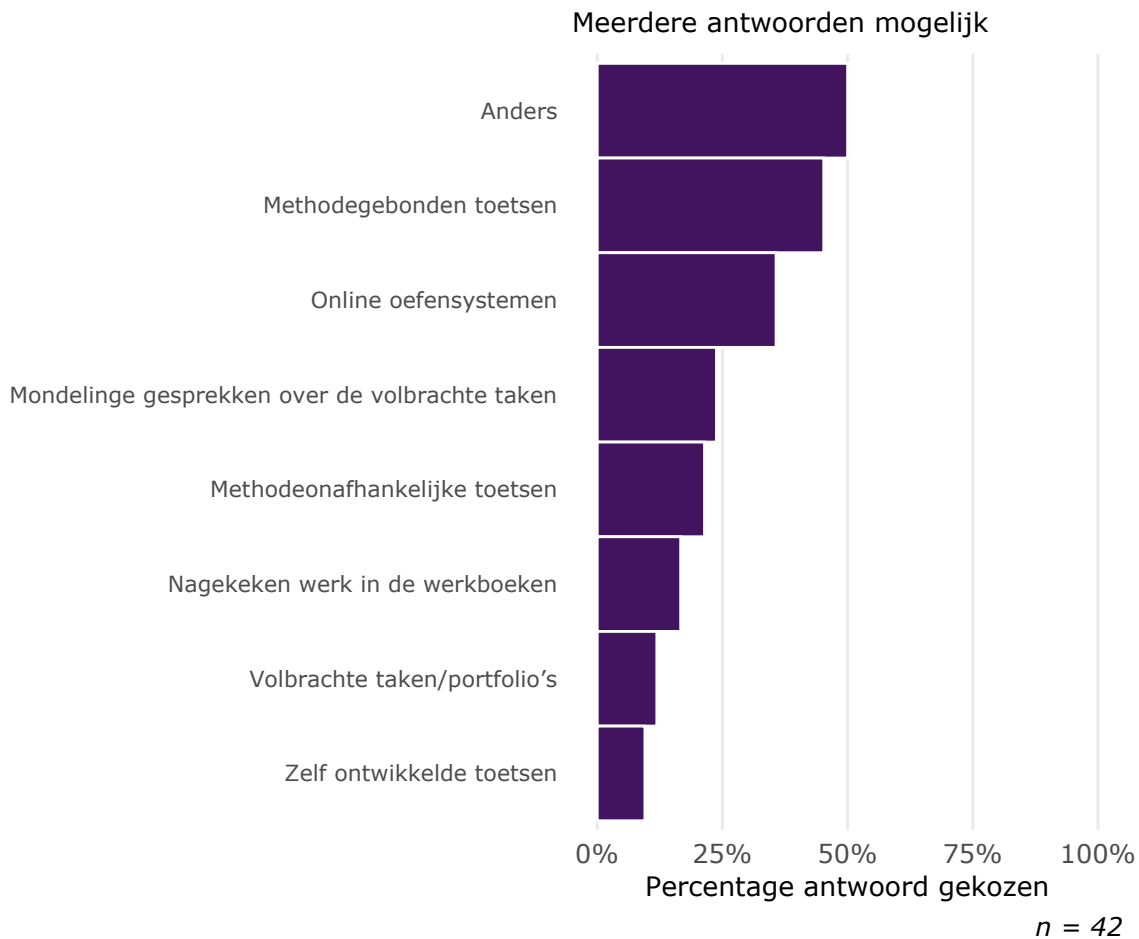
Op welke wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd sinds 11 mei?

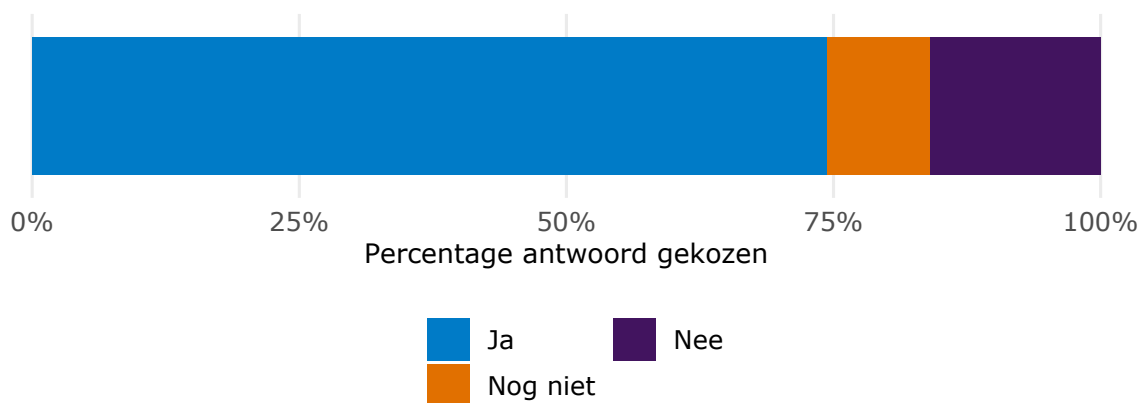
Op welke gebruikelijke wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd?

Op welke nieuwe wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd?

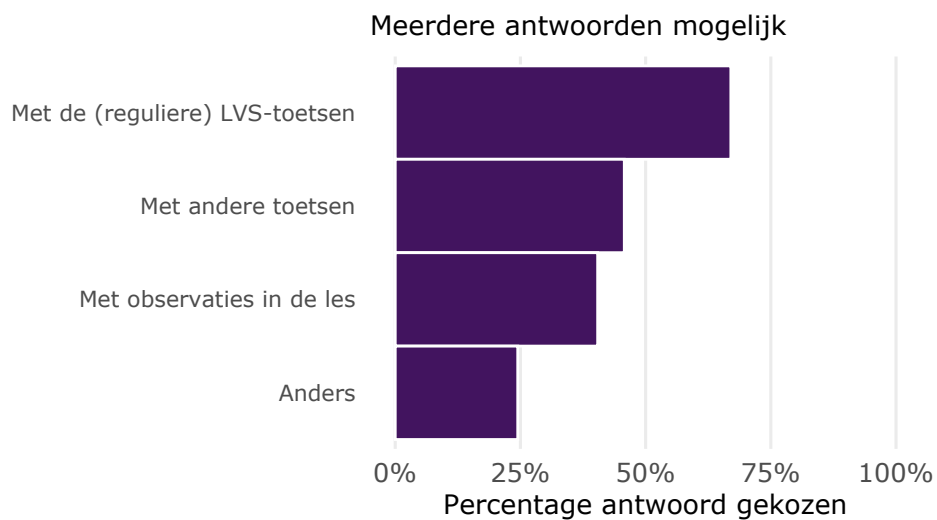

Zijn er op de school maatregelen genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs?

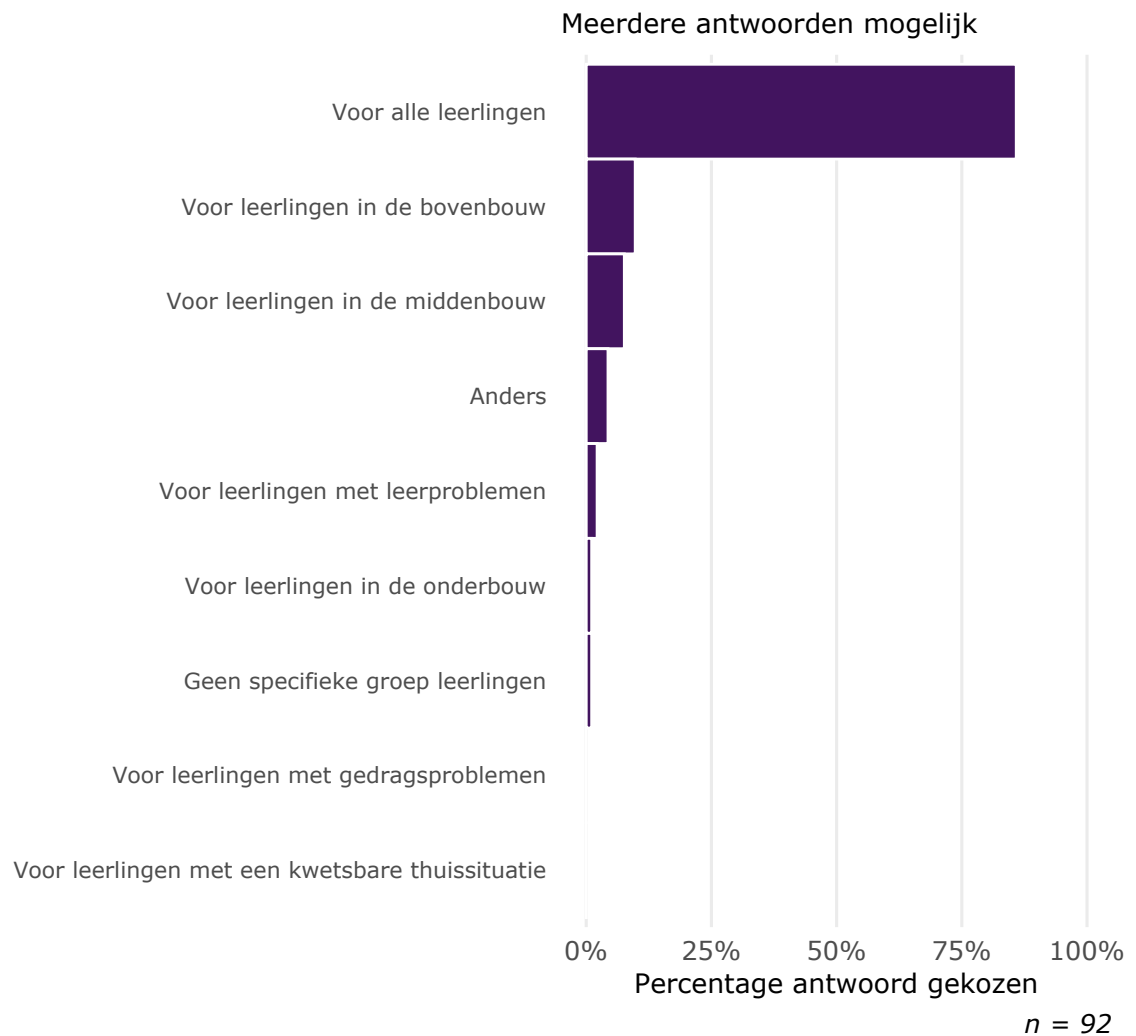
n = 125

Hoe heeft men op school in kaart gebracht hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs?

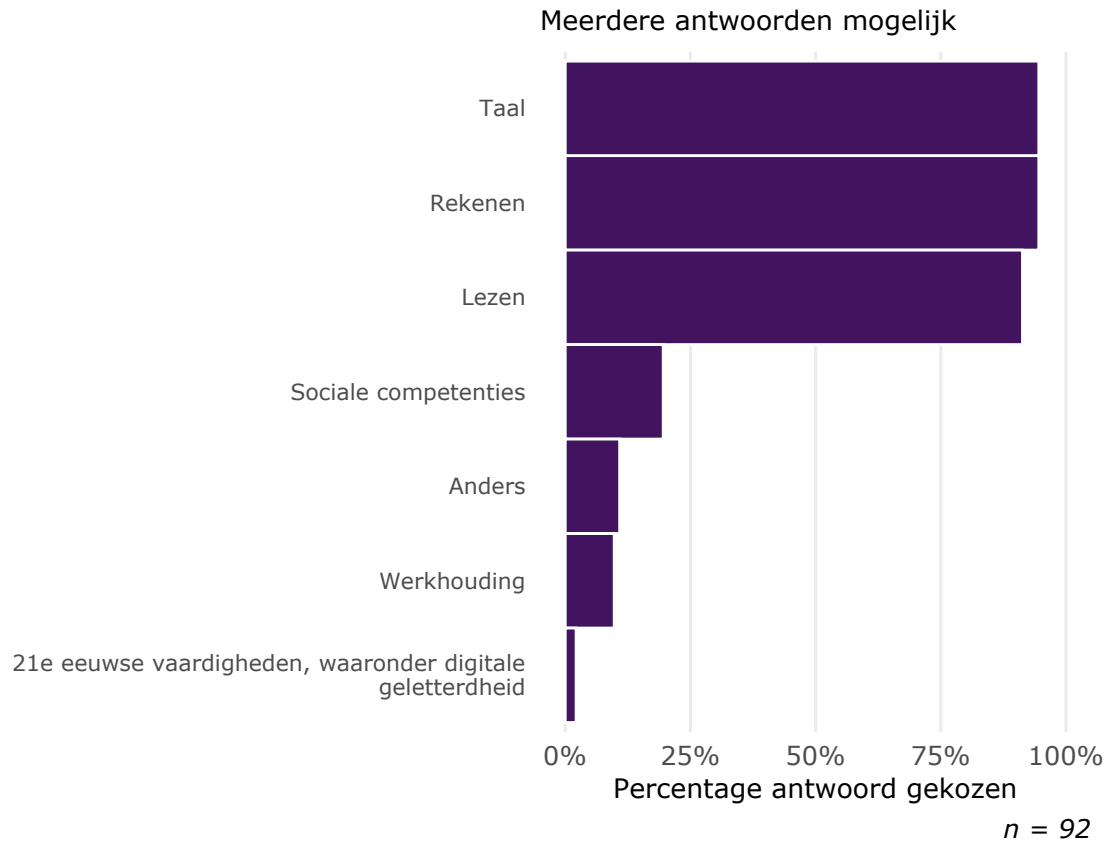

n = 94

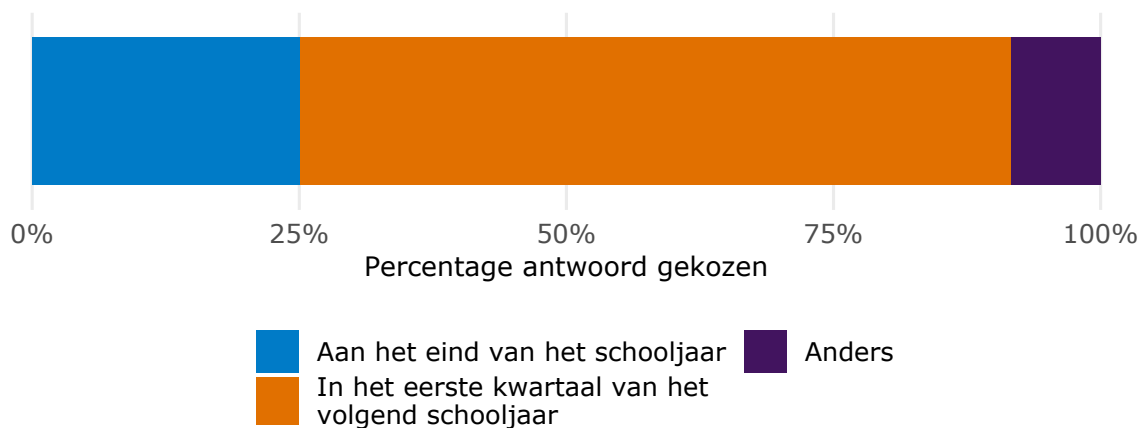
**Voor wie is in kaart gebracht hoe ze zich ontwikkeld hebben tijdens het
afstandsonderwijs?**

Indien er op de school maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, voor welke vaardigheden is dit?

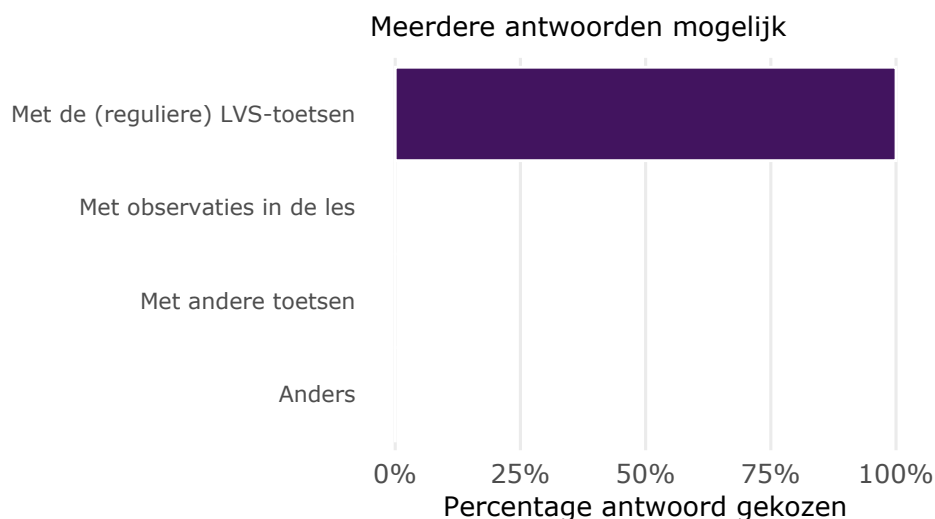

Indien er op de school nog geen maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, wanneer gaat de school dit wel doen?

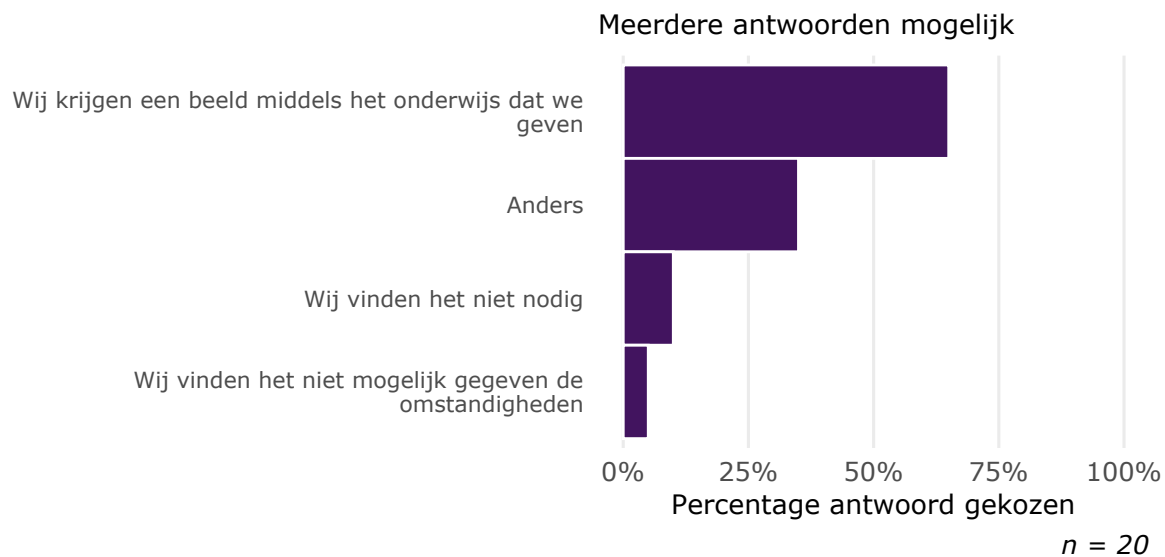
n = 12

Indien er op de school nog geen maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, hoe gaat de school dit in de toekomst doen?

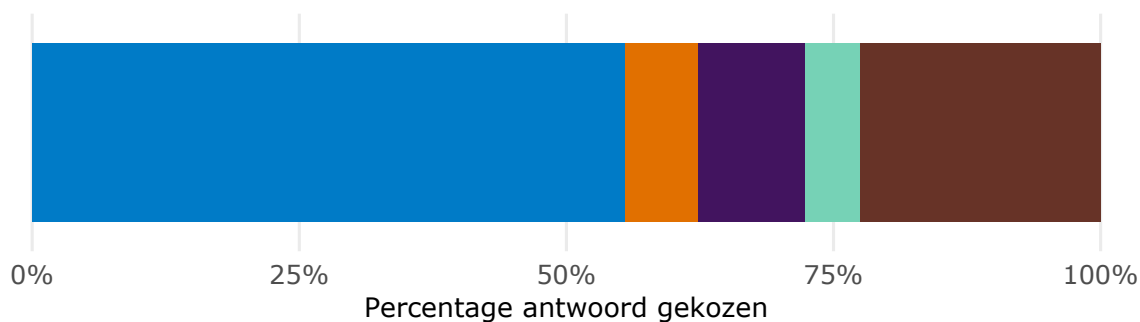
n = 12

Indien er op de school geen maatregelen zullen worden genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, waarom niet?

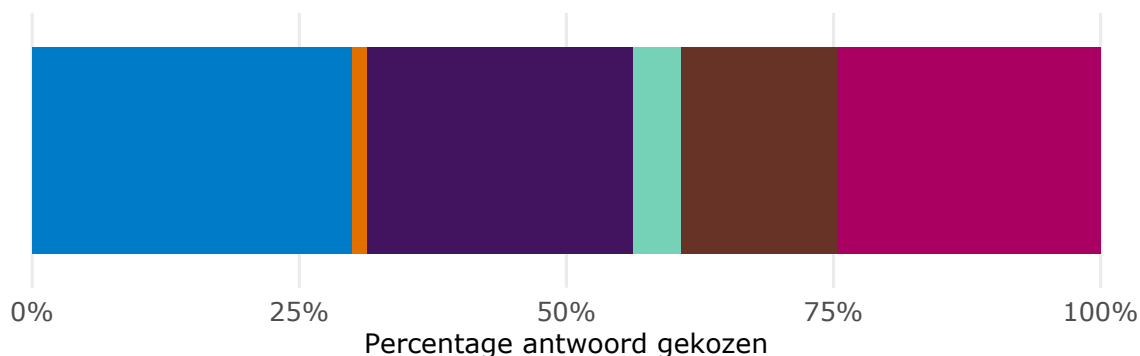
Ontwikkeling leerlingen (vanaf de gedeeltelijke herstart)

Hoe zijn de leerlingen pedagogisch aan de herstart verschenen toen het onderwijs half mei werd hervat?

n = 355

Hoe zijn de leerlingen cognitief aan de herstart verschenen toen het onderwijs half mei werd hervat?

Geen problemen, leerlingen hebben zich naar verwachting ontwikkeld op basis van het geboden programma

Aan (vrijwel) alle leerlingen merken we ongunstige gevolgen (minder ontwikkeling dan verwacht)

Een deel van de leerlingen is cognitief minder gegroeid dan verwacht, maar het viel mee

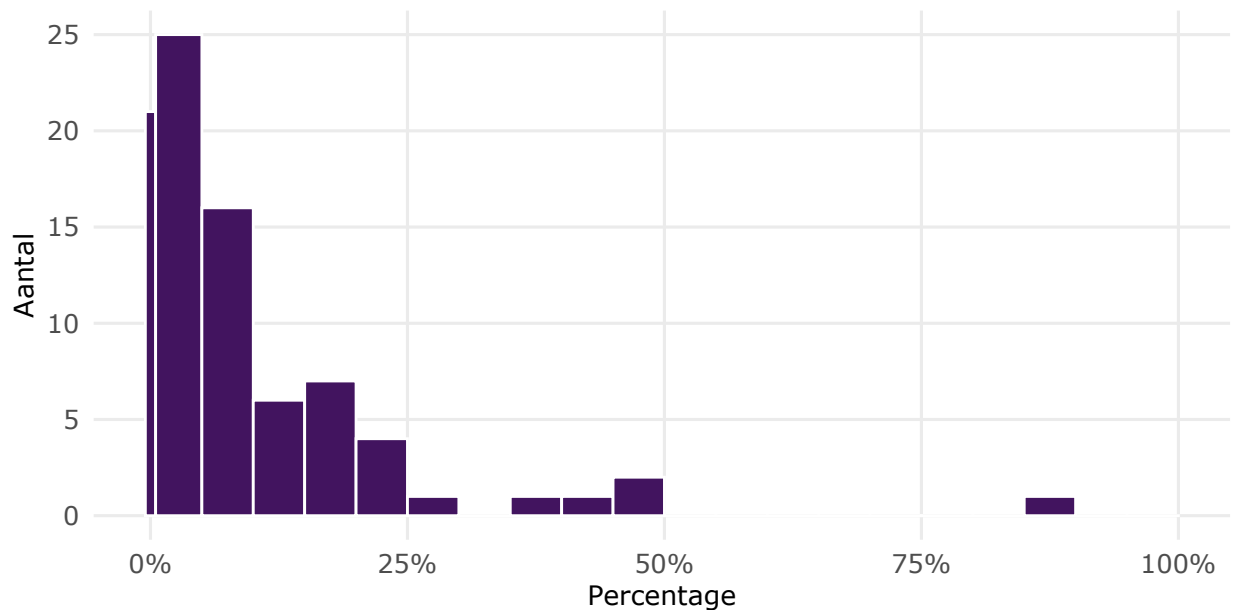
Een deel van de leerlingen is cognitief minder gegroeid dan verwacht en het viel ons tegen

Cognitieve verschillen zijn toegenomen; vooral specifieke groepen hebben merkbaar meer last gehad dan andere leerlingen

Anders

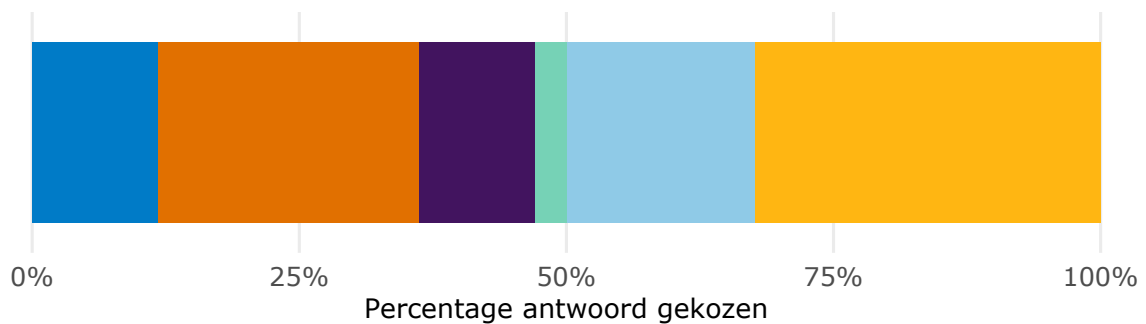
n = 361

Welk percentage leerlingen is minder gegroeid dan verwachting tov in de reguliere onderwijsperiode?

n = 85

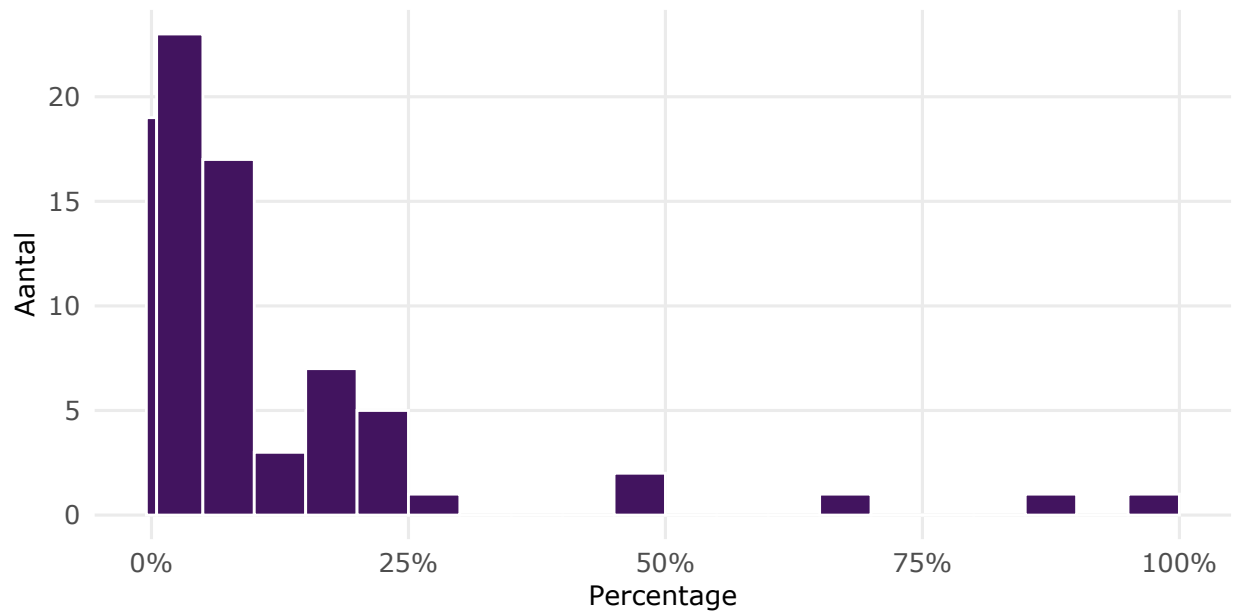
Indien er leerlingen zijn die minder zijn gegroeid dan verwacht, op welk terrein is dit dan het meest het geval?

- Taal
- Lezen
- Rekenen
- Werkhouding
- Sociale competenties
- 21e eeuwse vaardigheden, waaronder digitale geletterdheid
- Anders
- Niet specifiek te duiden; divers en leerlingafhankelijk

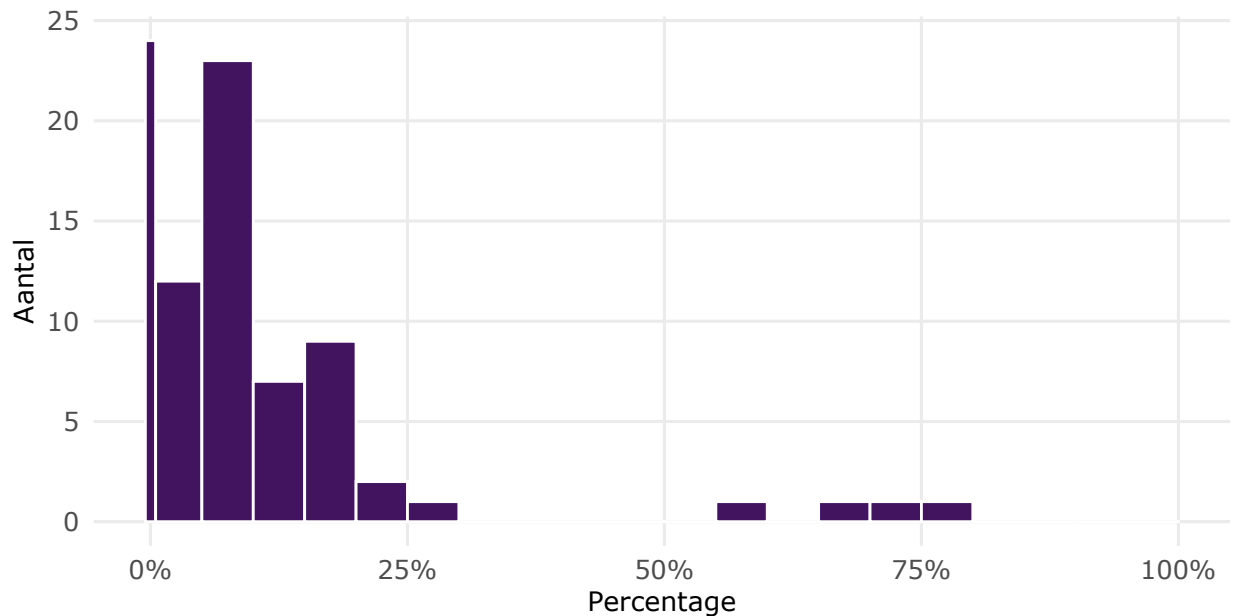
n = 102

Voor welk percentage van de leerlingen moet komende schooljaar een extra inspanning worden geleverd om ze op het verwachte niveau te krijgen?

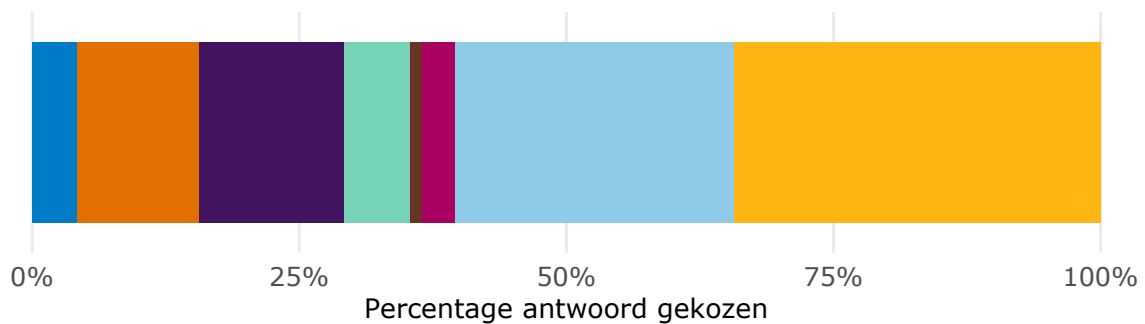
n = 80

Welk percentage leerlingen is meer gegroeid dan verwacht tov in de reguliere onderwijsperiode?

n = 82

Indien er leerlingen zijn die meer zijn gegroeid dan verwacht, op welk terrein is dit dan het meest het geval?

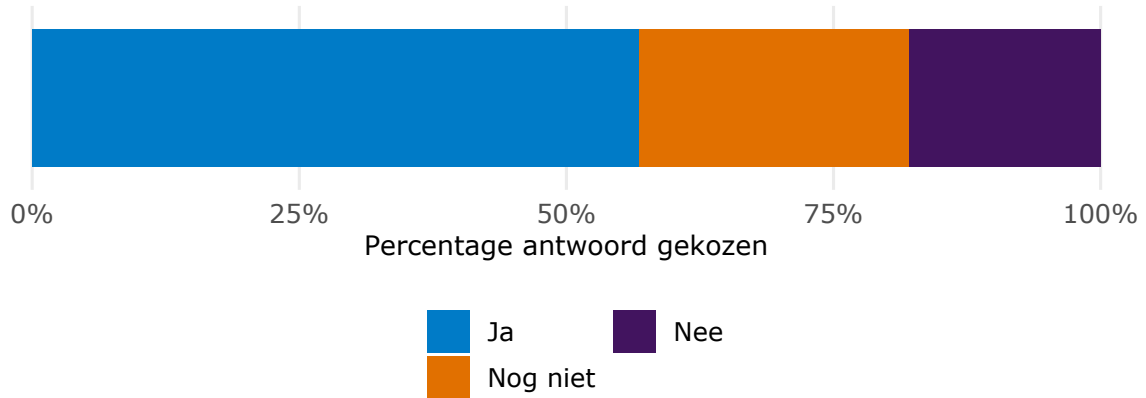

- Taal
- Lezen
- Rekenen
- Werkhouding
- Sociale competenties
- 21e eeuwse vaardigheden, waaronder digitale geletterdheid
- Anders
- Niet specifiek te duiden; divers en leerlingafhankelijk

n = 96

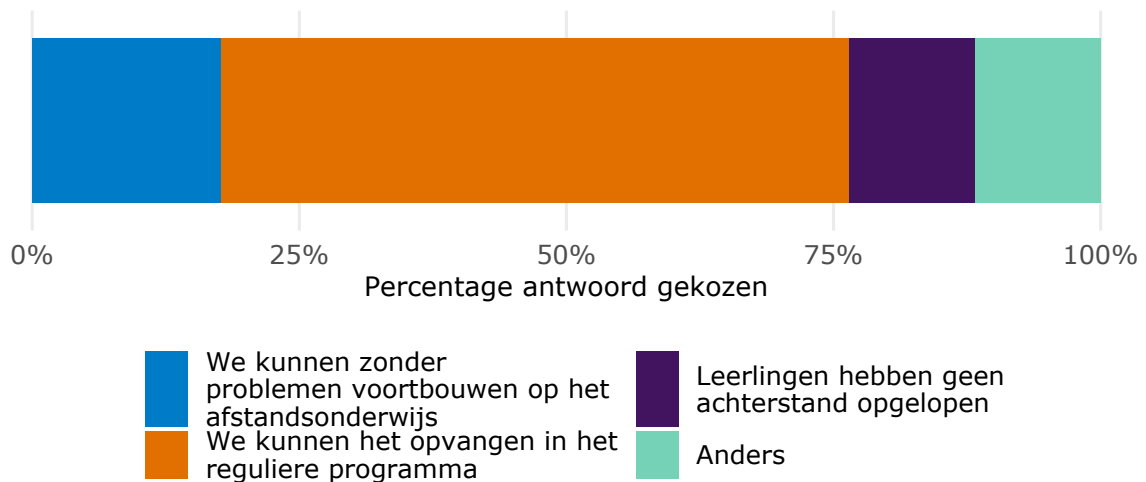
Extra ondersteuning (vanaf de gedeeltelijke herstart)

Zijn er maatregelen genomen op basis van het beeld van de ontwikkeling?

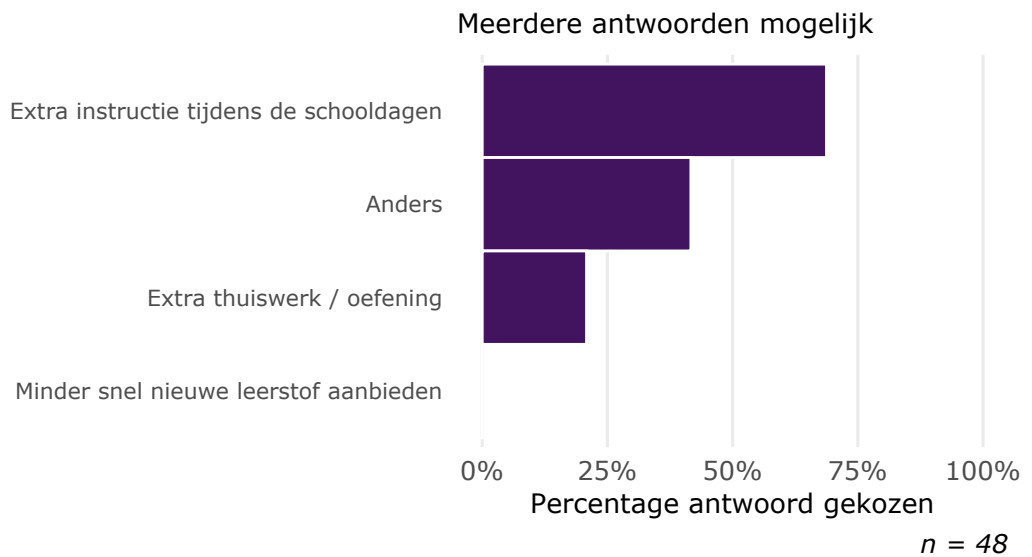
n = 95

Waarom zijn er geen maatregelen genomen op basis van het beeld van de ontwikkeling?

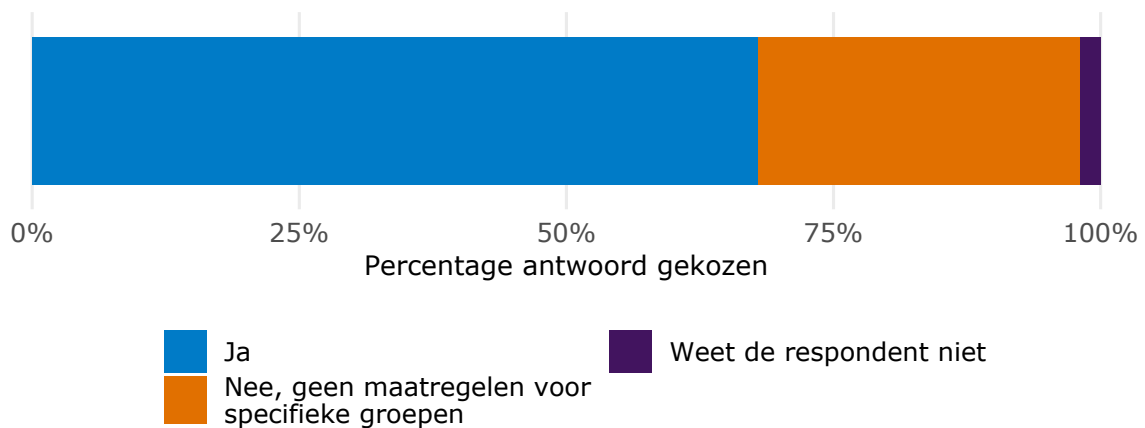

n = 17

Welke maatregelen worden er genomen voor alle leerlingen op basis van het beeld van ontwikkeling?

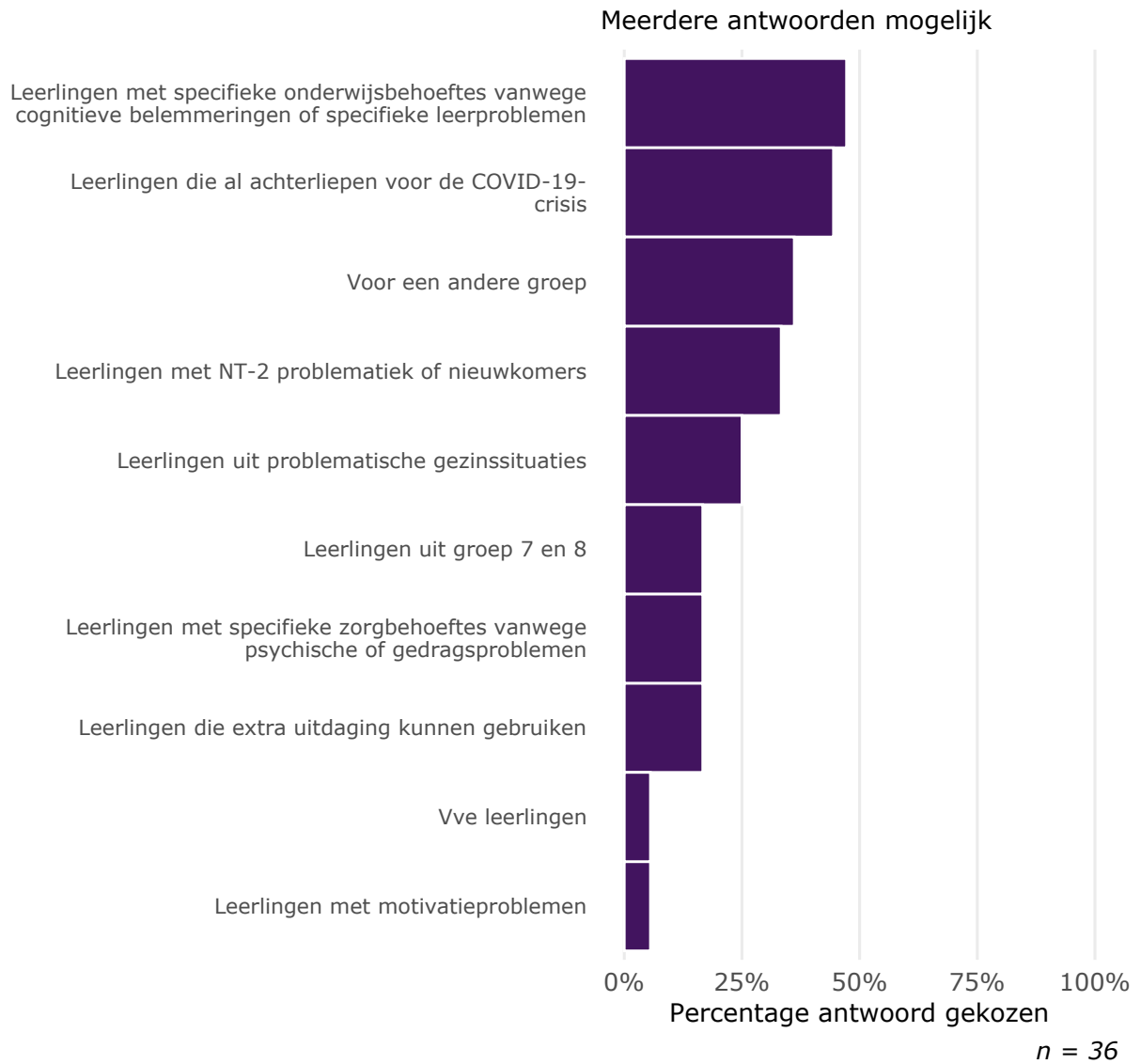

Worden er maatregelen genomen voor specifieke groepen leerlingen?

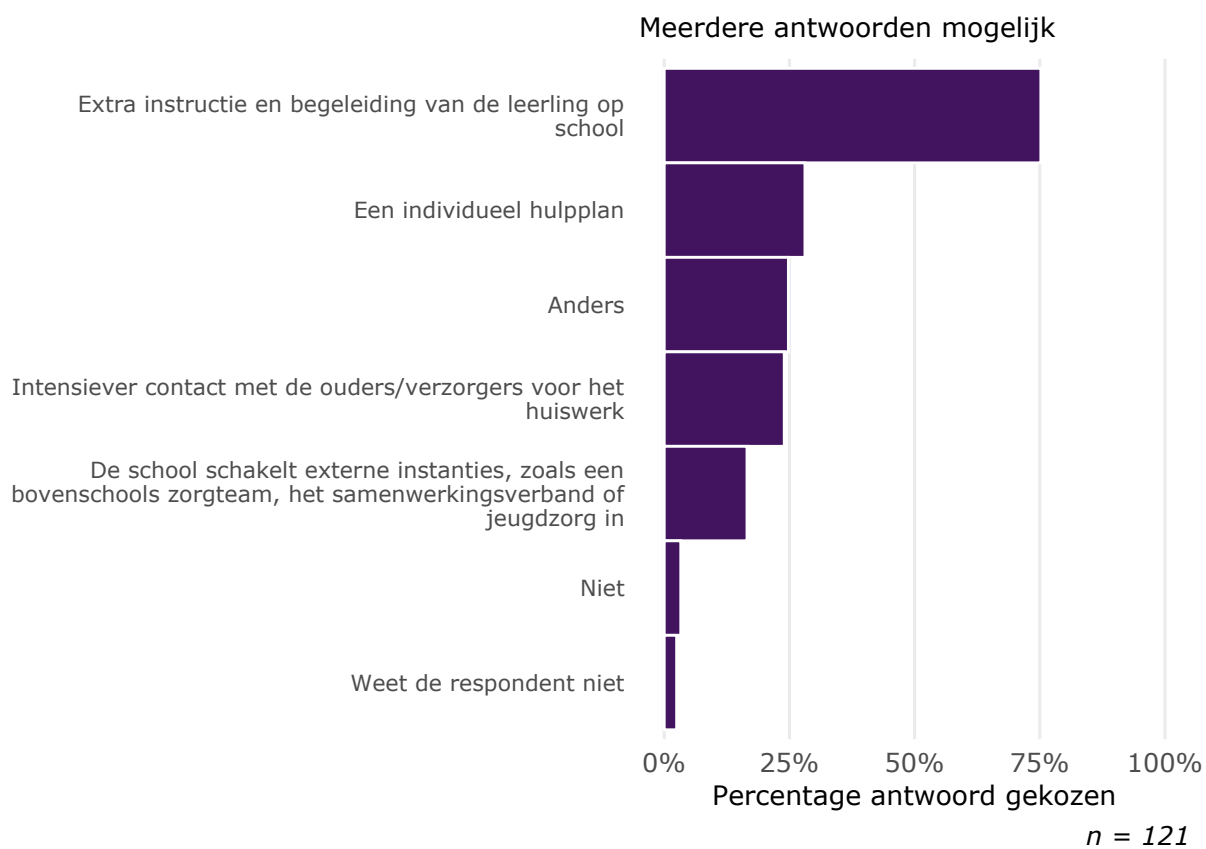

n = 53

Als er op de school maatregelen zijn genomen voor specifieke groepen leerlingen, voor welke groepen is dit?

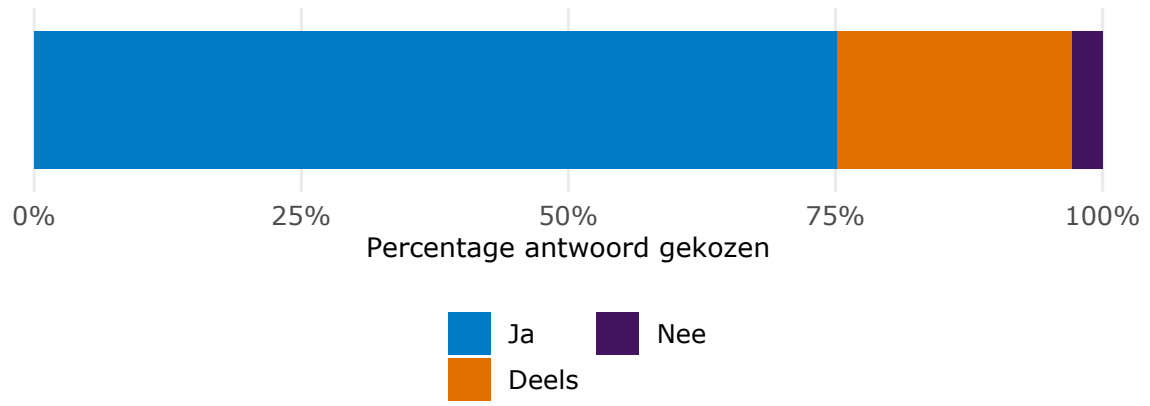

Hoe probeert men op de school individuele leerlingen extra te ondersteunen?

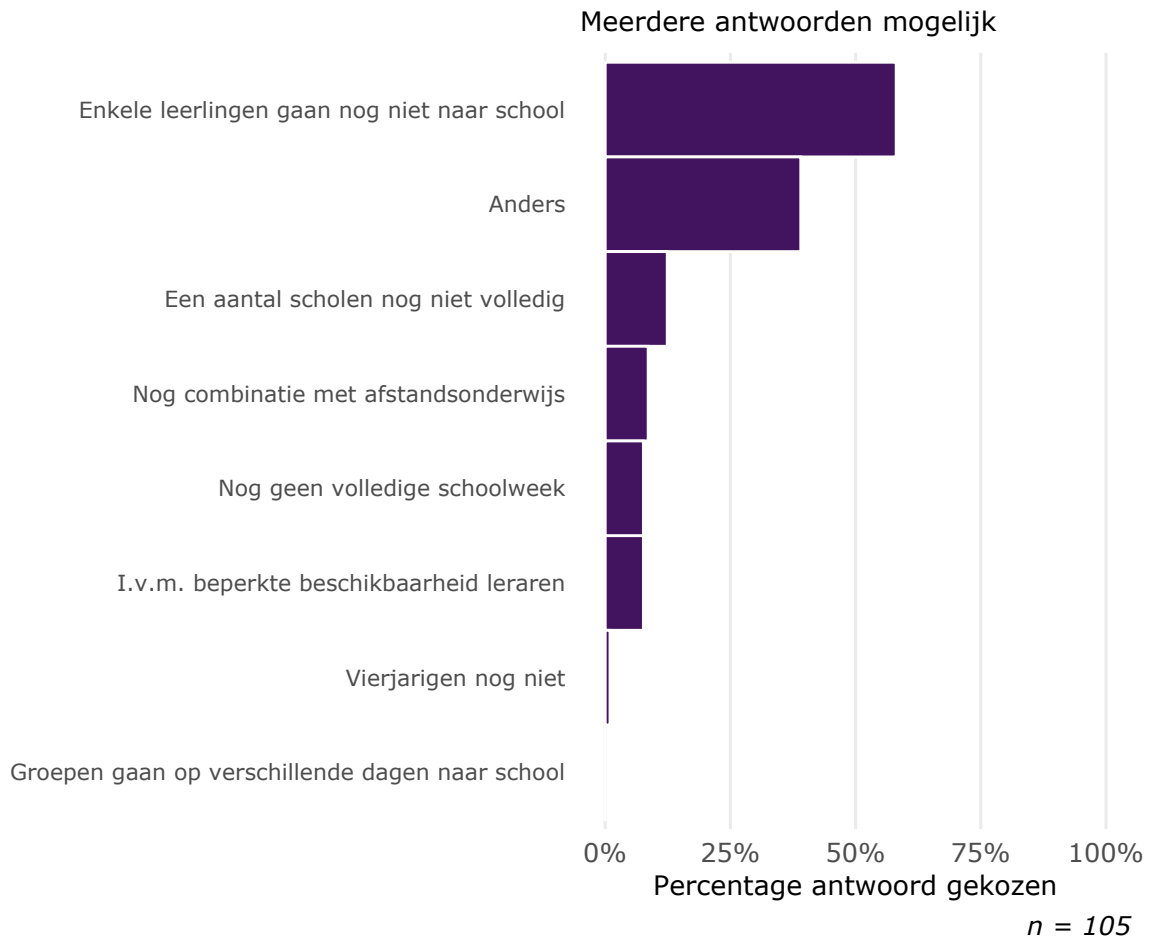
Volledige herstart (vanaf 8 juni)

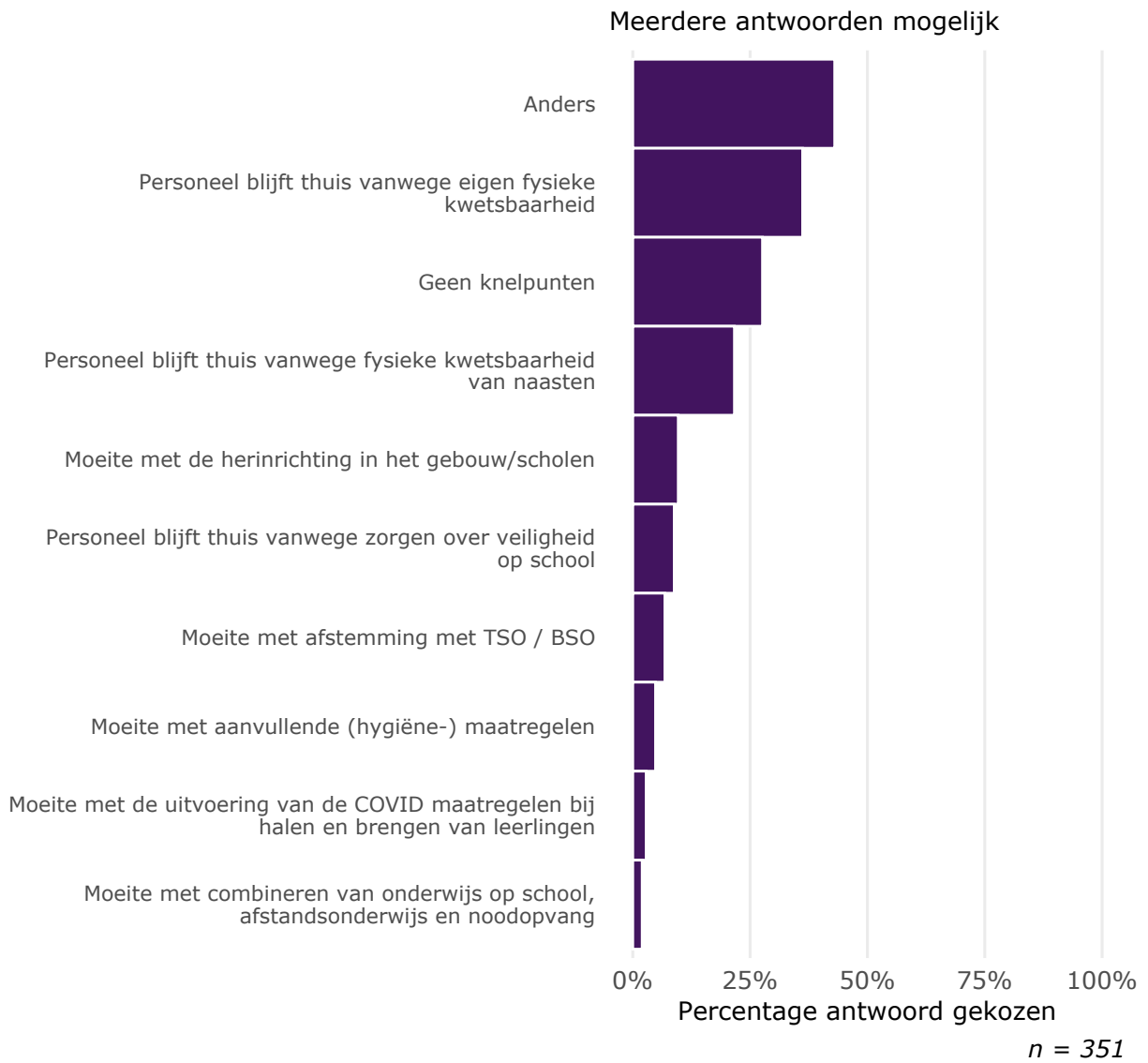
Is volgens het bestuur de volledige herstart vanaf 8 juni gelukt?

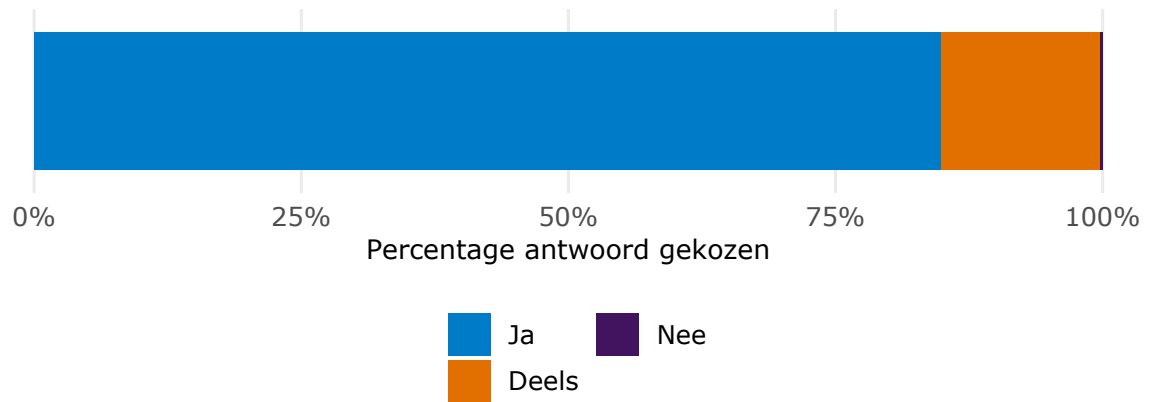
n = 354

Indien de volledige herstart volgens het bestuur slechts deels is gelukt, op welke manier of voor welke leerlingen was dat het geval?

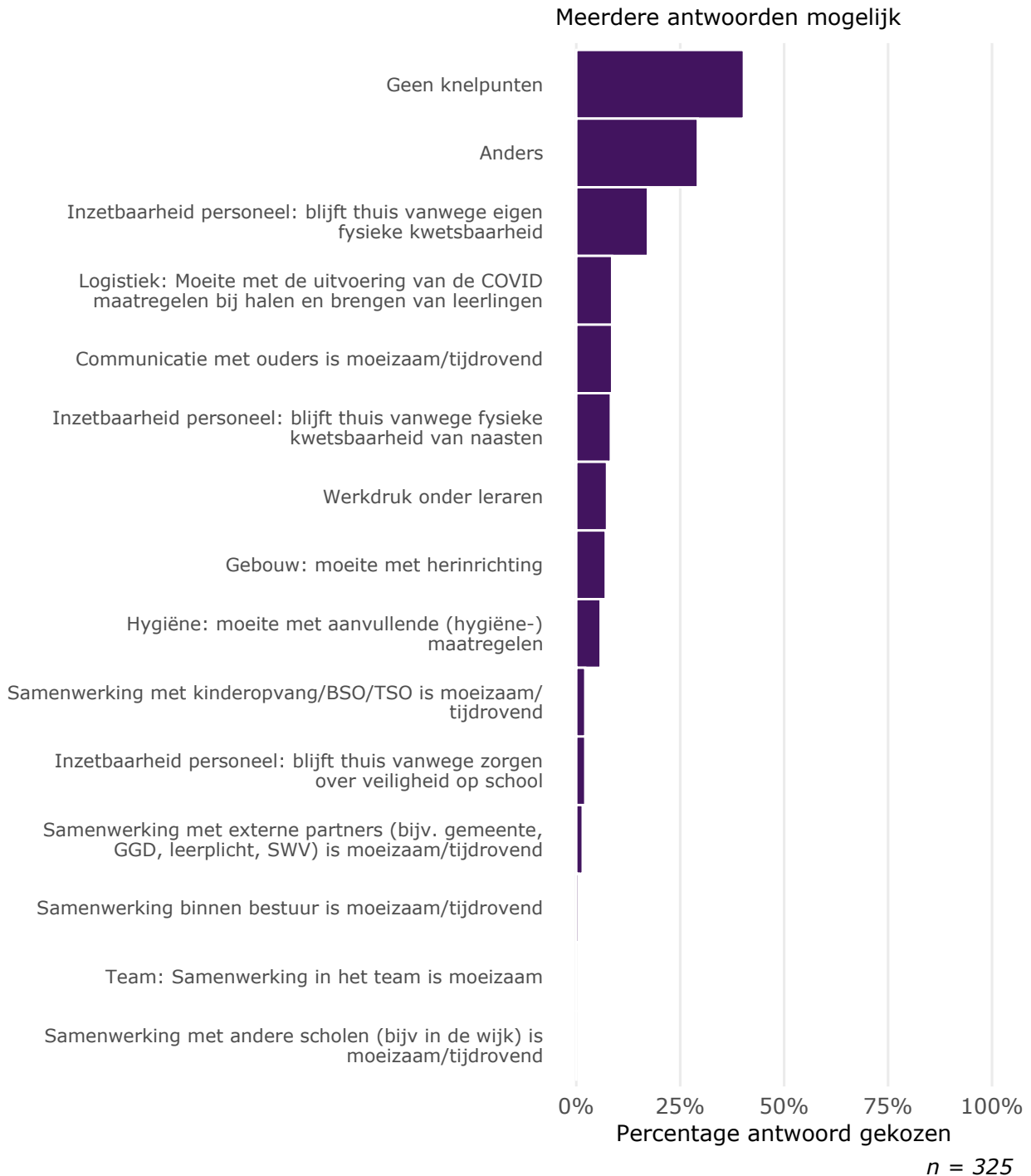
Wat zijn volgens het bestuur de knelpunten in de organisatie na de volledige herstart?

Is de organisatie van de herstart na 8 juni naar tevredenheid gelukt?

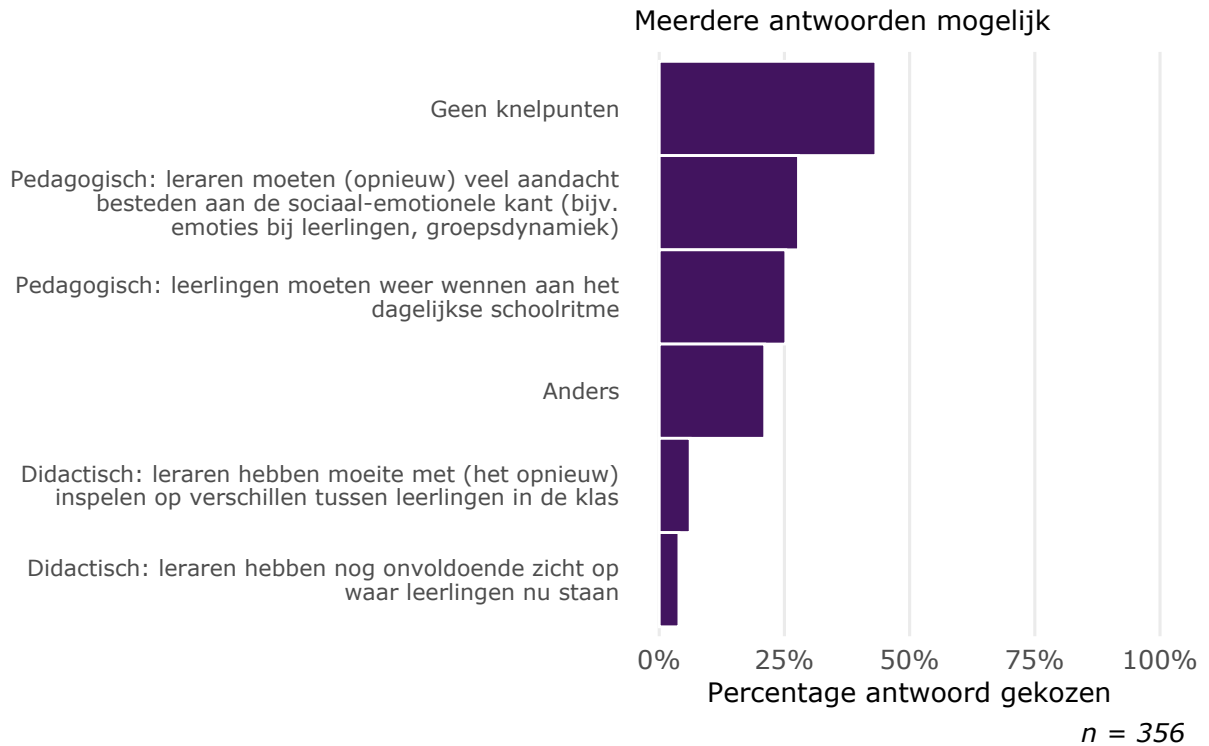

n = 358

Wat zijn de knelpunten in de organisatie na de volledige herstart?

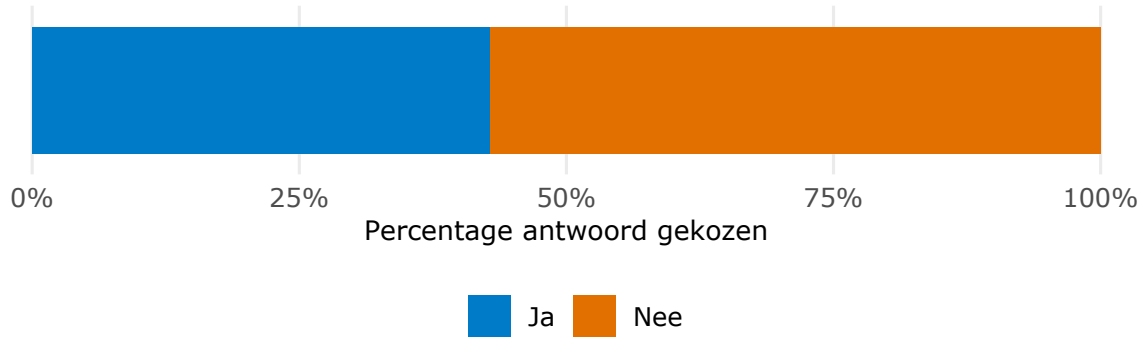

Wat zijn de knelpunten bij het vormgeven van het onderwijs na de volledige herstart?

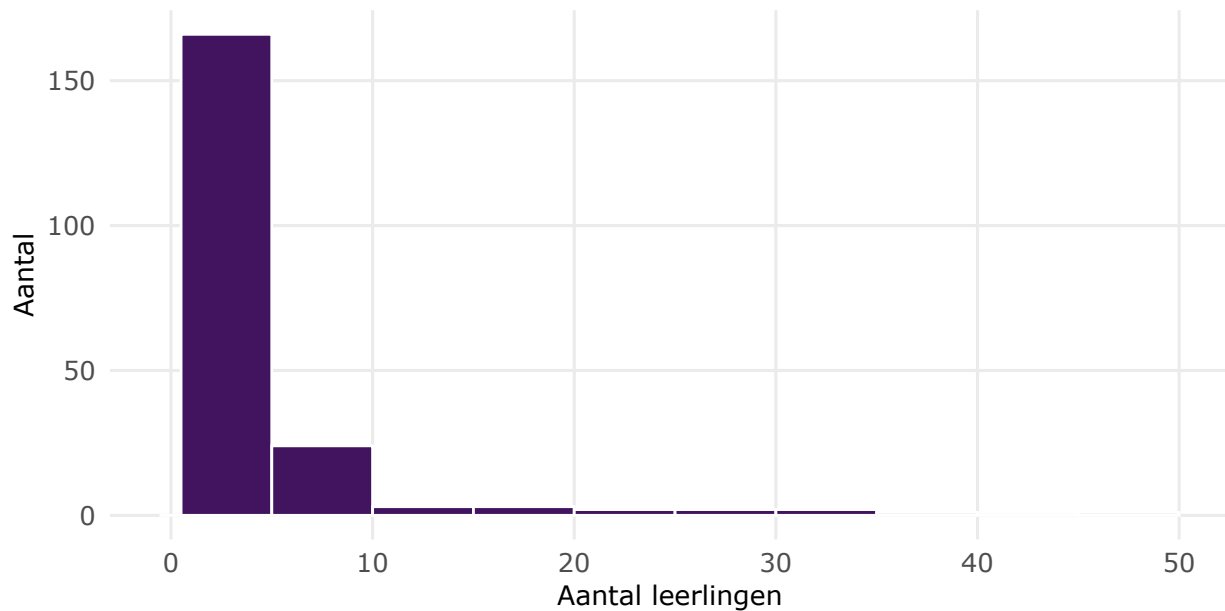
Deelname volledige herstart

Zijn alle leerlingen weer naar school gekomen bij de volledige herstart ?

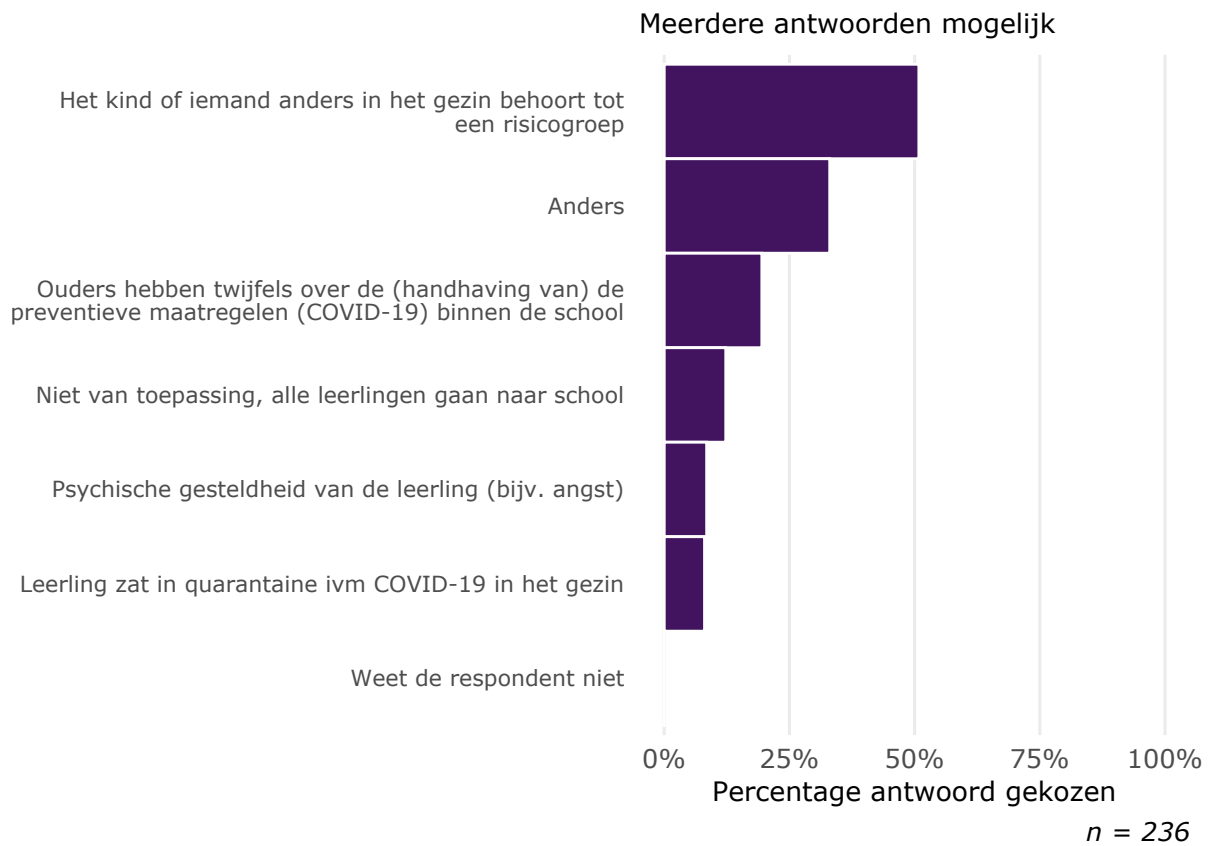
n = 362

Hoeveel leerlingen zijn niet naar school gekomen bij de volledige herstart?

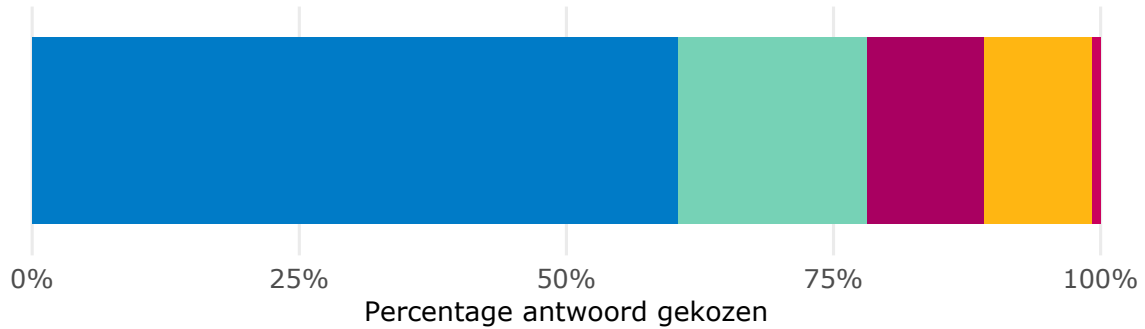
n = 204

Als niet alle leerlingen weer naar school zijn gekomen bij de volledige herstart, wat zijn de redenen die ouders daarvoor geven?

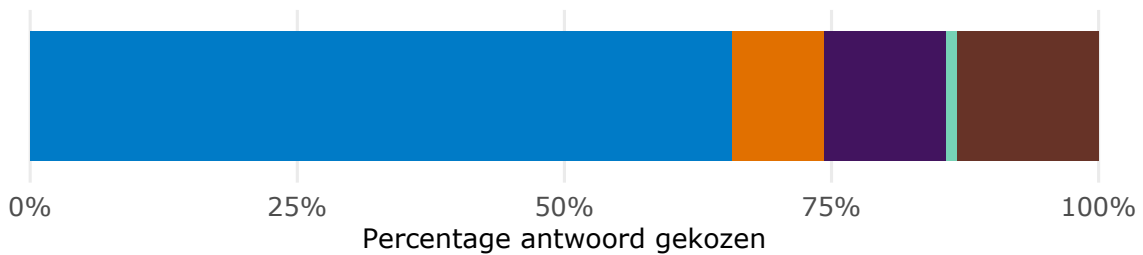
Vormgeving onderwijsaanbod volledige herstart

Hoe werd na de volledige heropening van de scholen de onderwijsinhoud vormgegeven?

n = 119

Indien men op de school keuzes heeft gemaakt in het leerstofaanbod, op basis waarvan bepalen leraren wat zij hun leerlingen aanbieden?

- Zij brachten het startniveau van de leerlingen in kaart en selecteren op basis hiervan de doelen en inhoud die dit schooljaar nog aan bod moeten komen. (Dit impliceert dat leraren "beredeneerd" terug gingen in het programma of juist onderdelen oversloegen.)

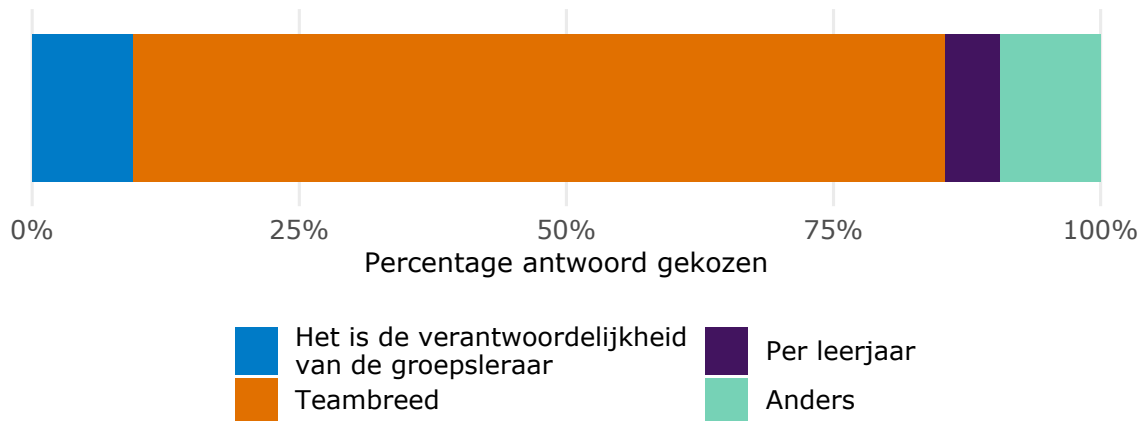
Zij maakten een minimumpakket om de einddoelen op de leerlijn te behalen.

Zij gaan verder met het programma waar zij eerder gestopt zijn en accepteren dat (mogelijk) niet het hele jaarprogramma aan bod zal komen (Niet beredeneerd op basis van al dan niet bereikte leerdoelen)
- De school volgt voor dit onderdeel geen methode of afzonderlijke leerlijnen maar kiest "losse" activiteiten (niet beredeneerd vanuit doelen of complexiteit)

Anders

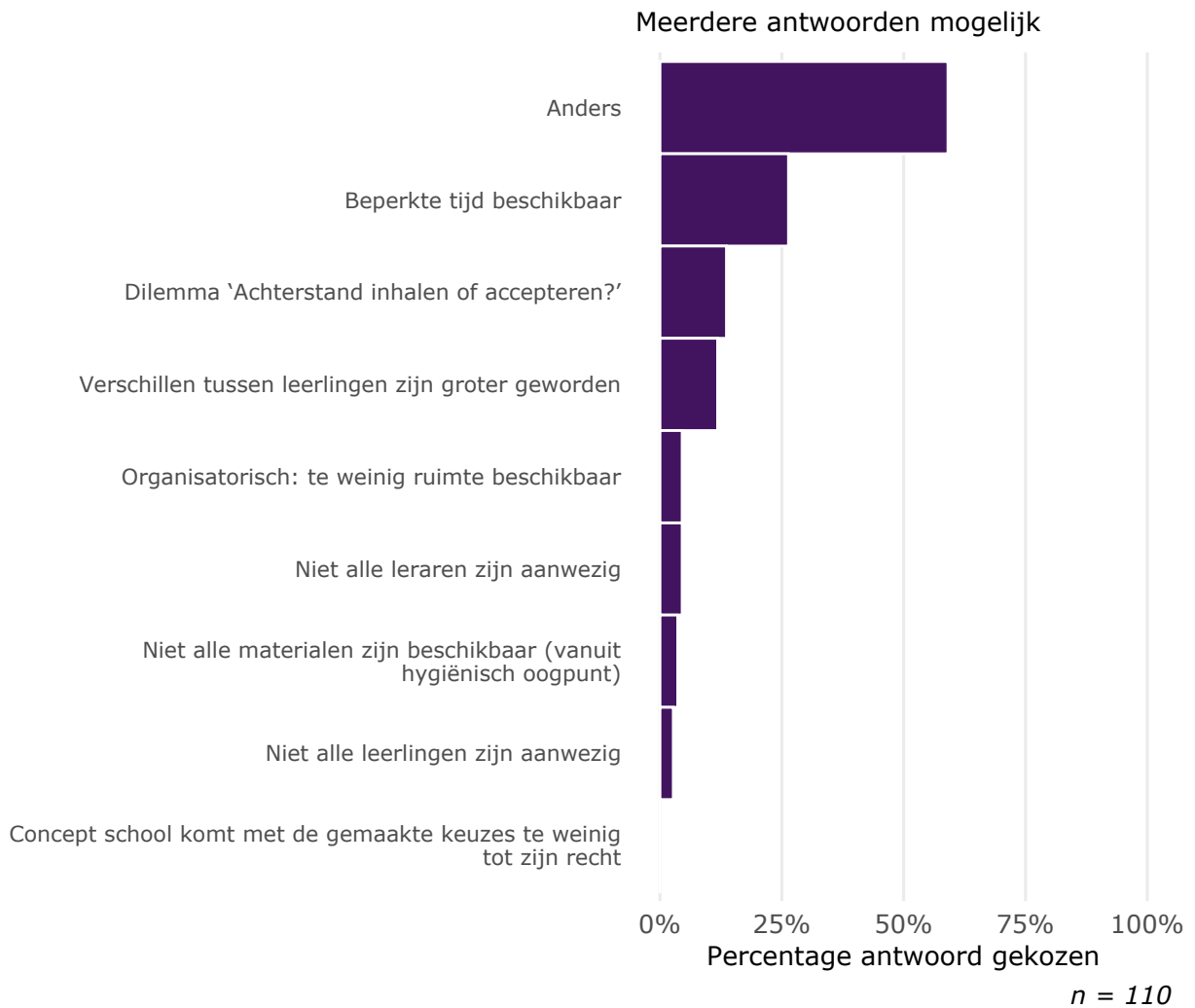
n = 105

Hoe zijn de afspraken over het onderwijsprogramma tot stand gekomen?

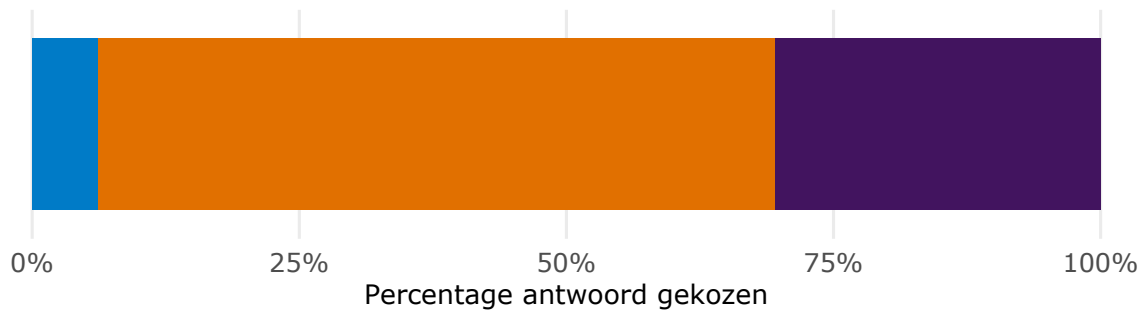

n = 117

Welke dilemma's ervaart men op de school in deze periode bij de vormgeving van het aanbod?

Hoeveel tijd van de geplande onderwijstijd besteedt men op de school aan de basisvakken (taal, rekenen, lezen)?

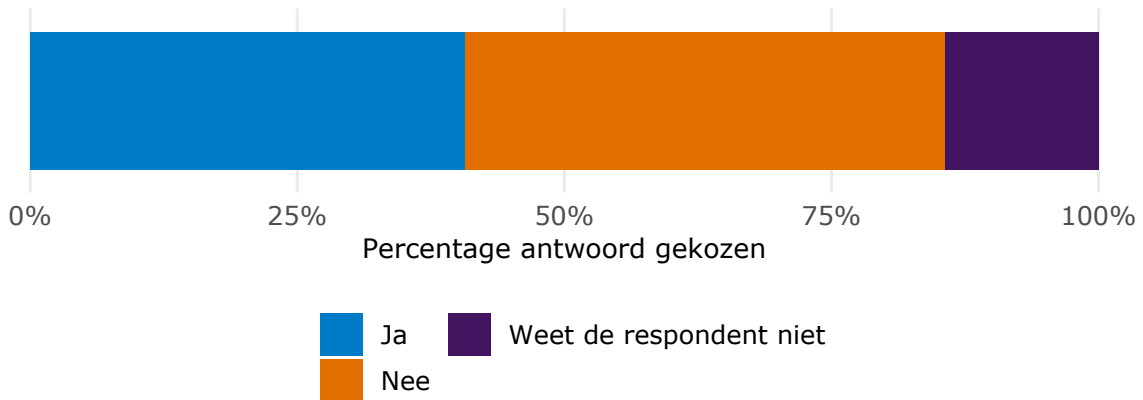

- Minder dan 50% van de nu geplande onderwijstijd
- 50% tot 75% van de nu geplande onderwijstijd
- 75% tot 100% van de nu geplande onderwijstijd

n = 115

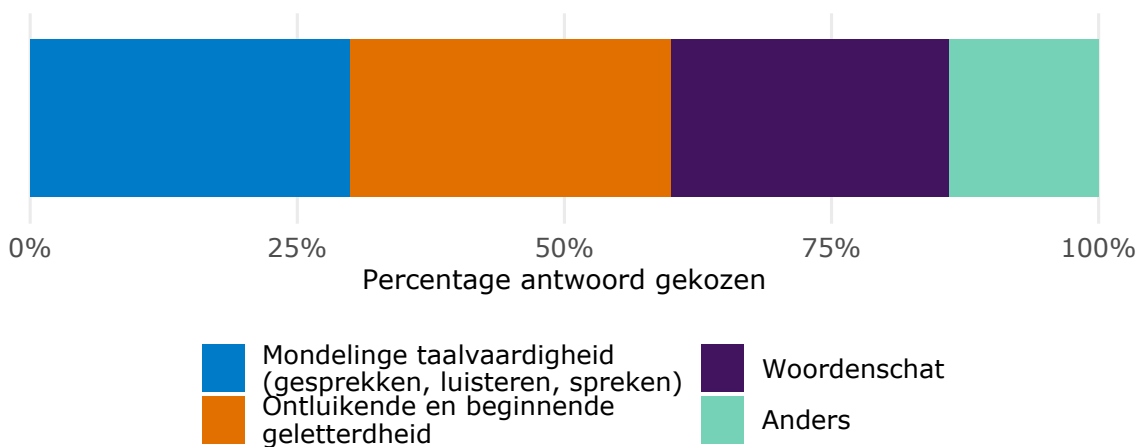
Taalonderwijsaanbod volledige herstart

Zijn er voor groep 1-2 bepaalde taalonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

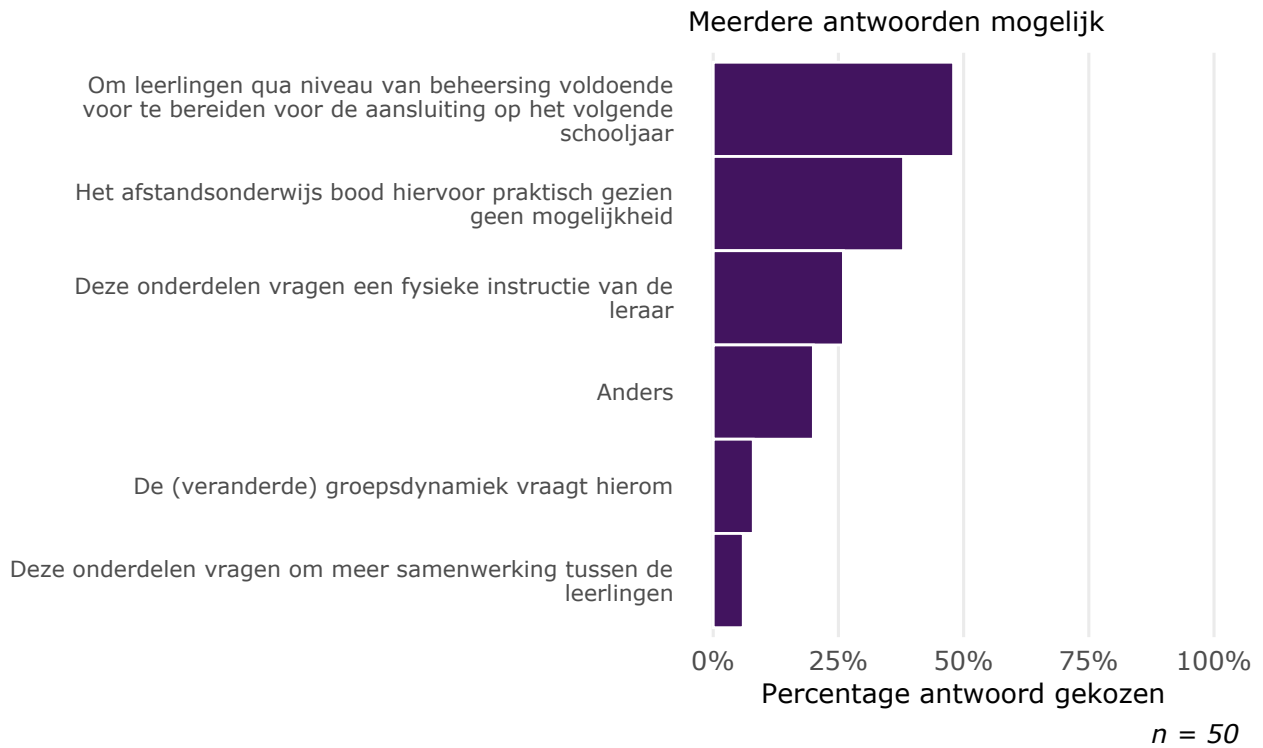
n = 118

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

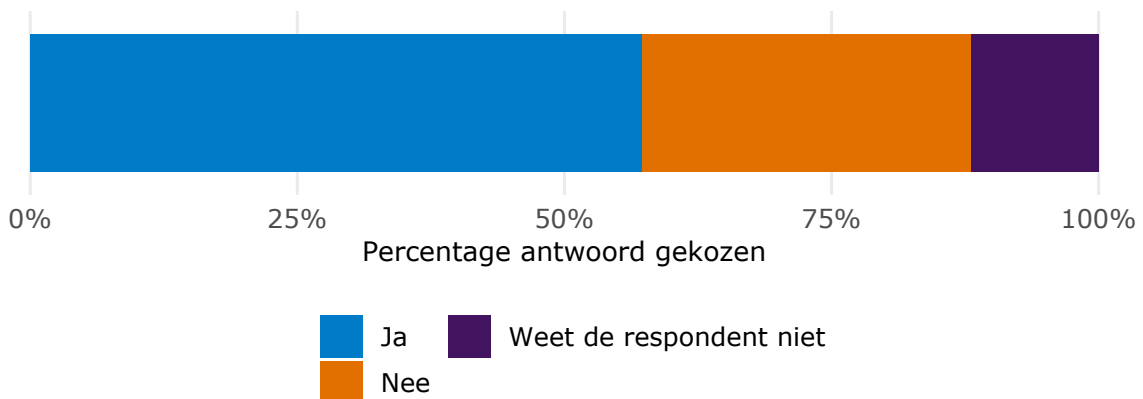

n = 50

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

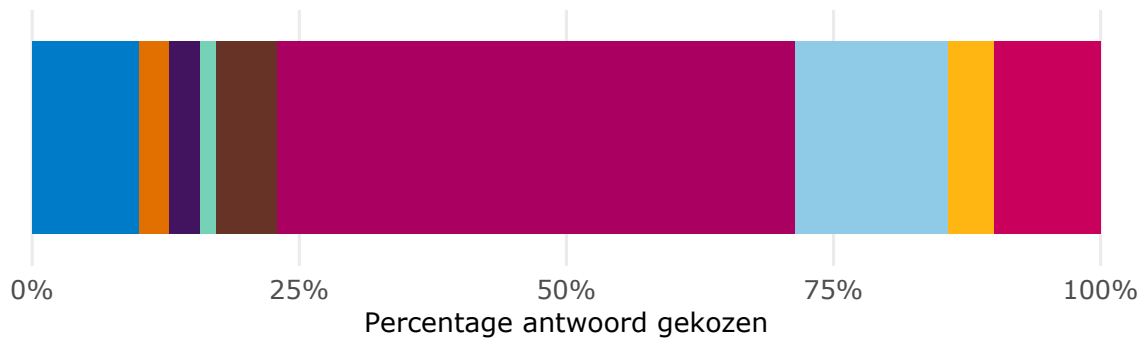

Zijn er voor groep 3 bepaalde taalonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

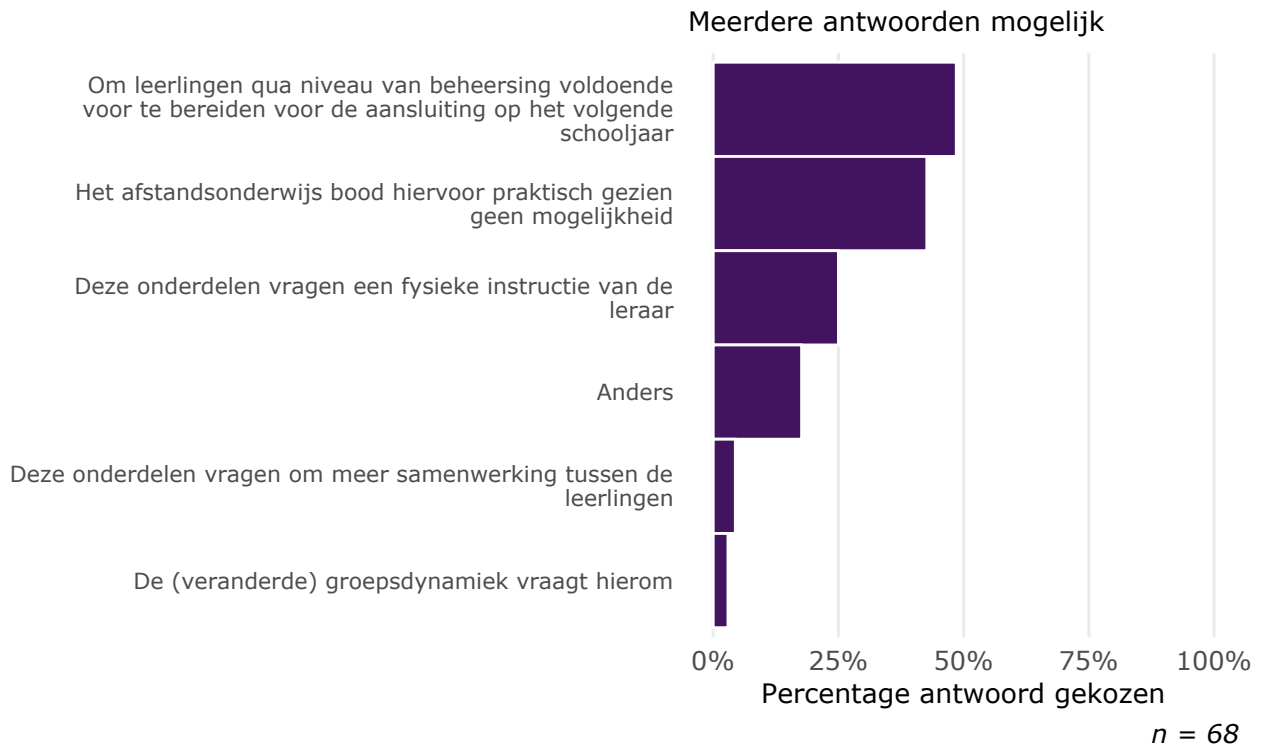
n = 117

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

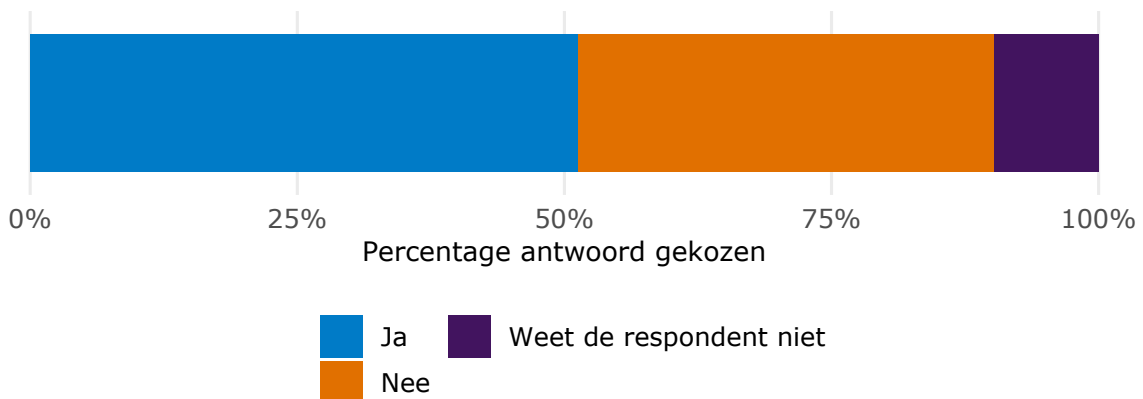

n = 70

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

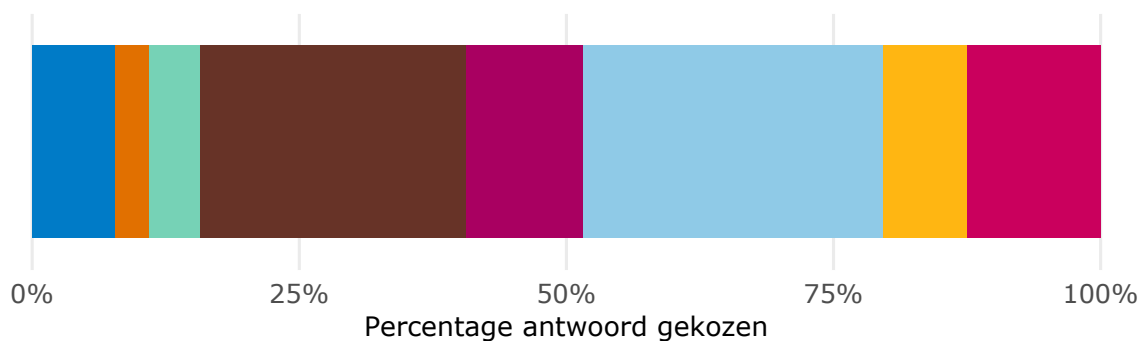

Zijn er voor groep 4-8 bepaalde taalonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

n = 113

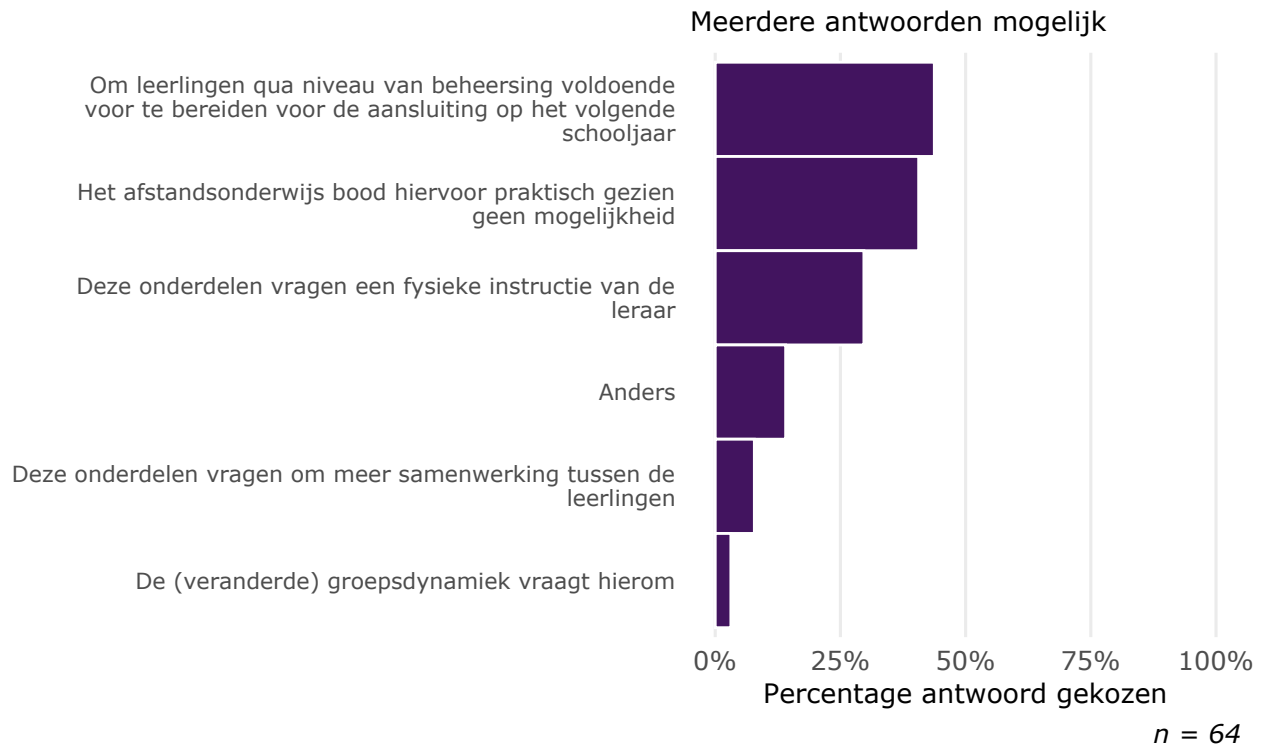
Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

■ Mondelinge taalvaardigheid (gesprekken, luisteren, spreken)	■ Leesvaardigheid: Technisch lezen
■ Schrijfvaardigheid: 'Stellen'	■ Leesvaardigheid: Begrijpend lezen
■ Schrijfvaardigheid: Handschrift	■ Woordenschat
■ Taalbeschouwing: Grammatica	■ Anders
■ Taalverzorging: Spelling en interpunctie	

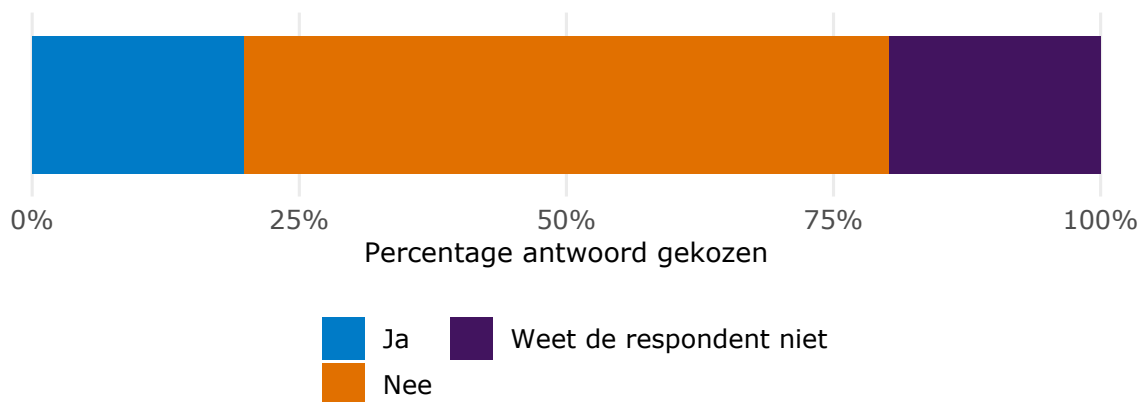
n = 64

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde taalonderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

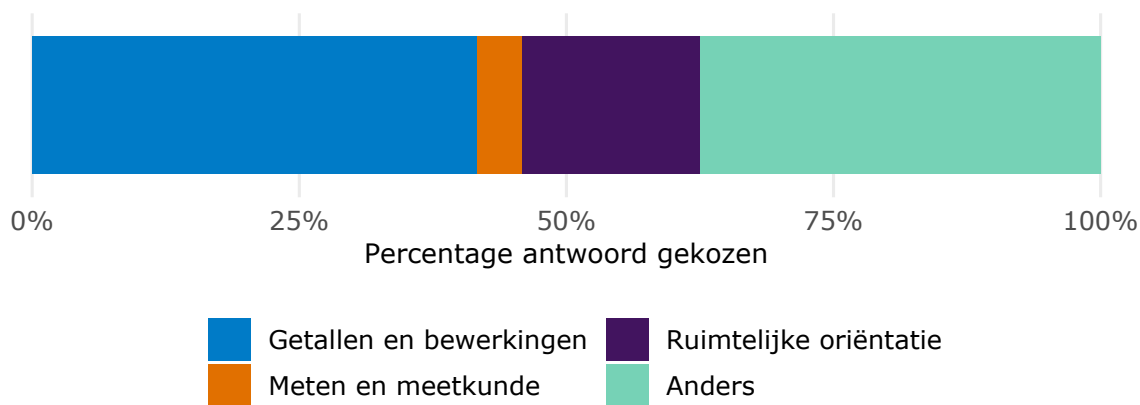
Rekenonderwijsaanbod volledige herstart

Zijn er voor groep 1-2 bepaalde rekenonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

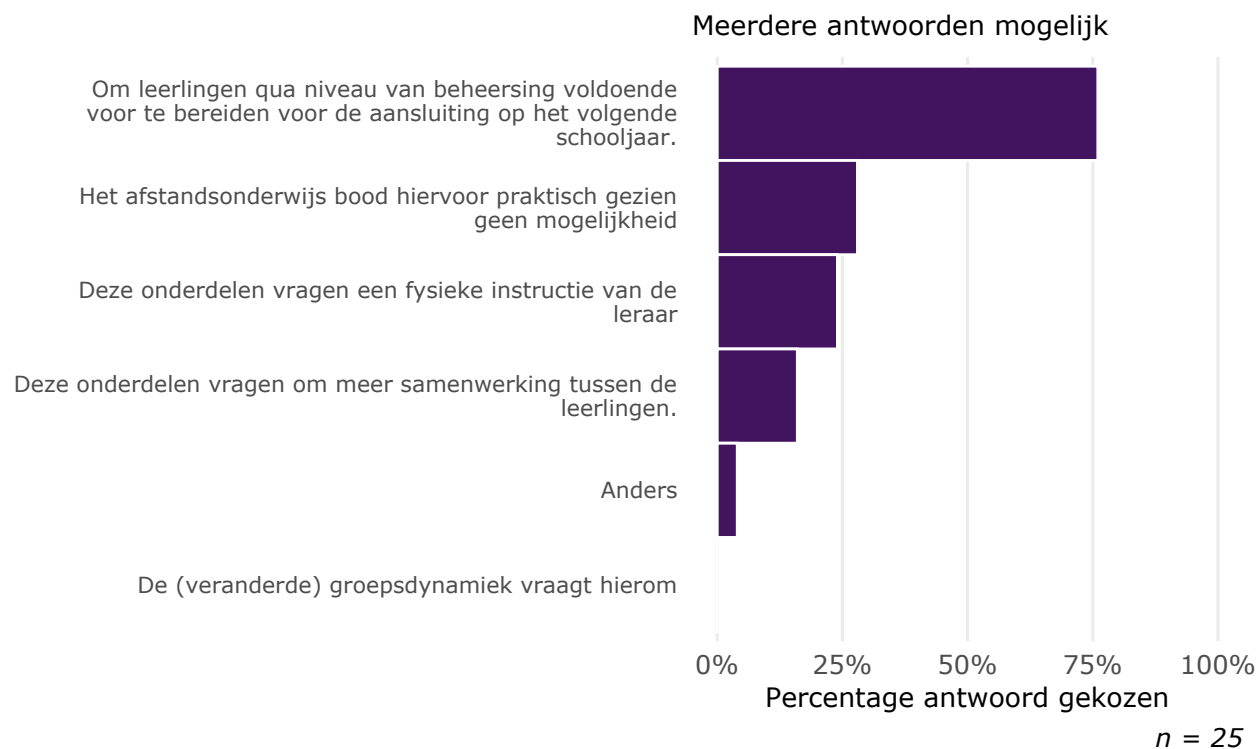
n = 116

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

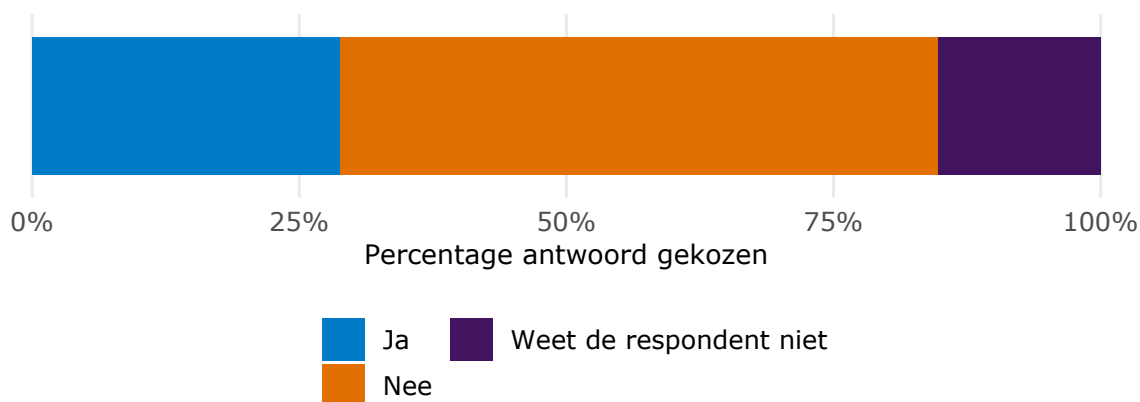

n = 24

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

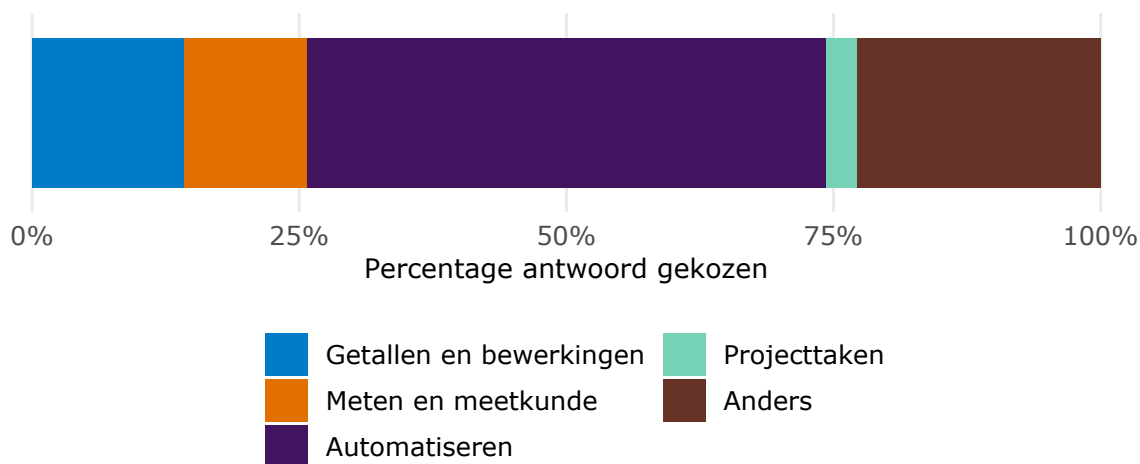

Zijn er voor groep 3 bepaalde rekenonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

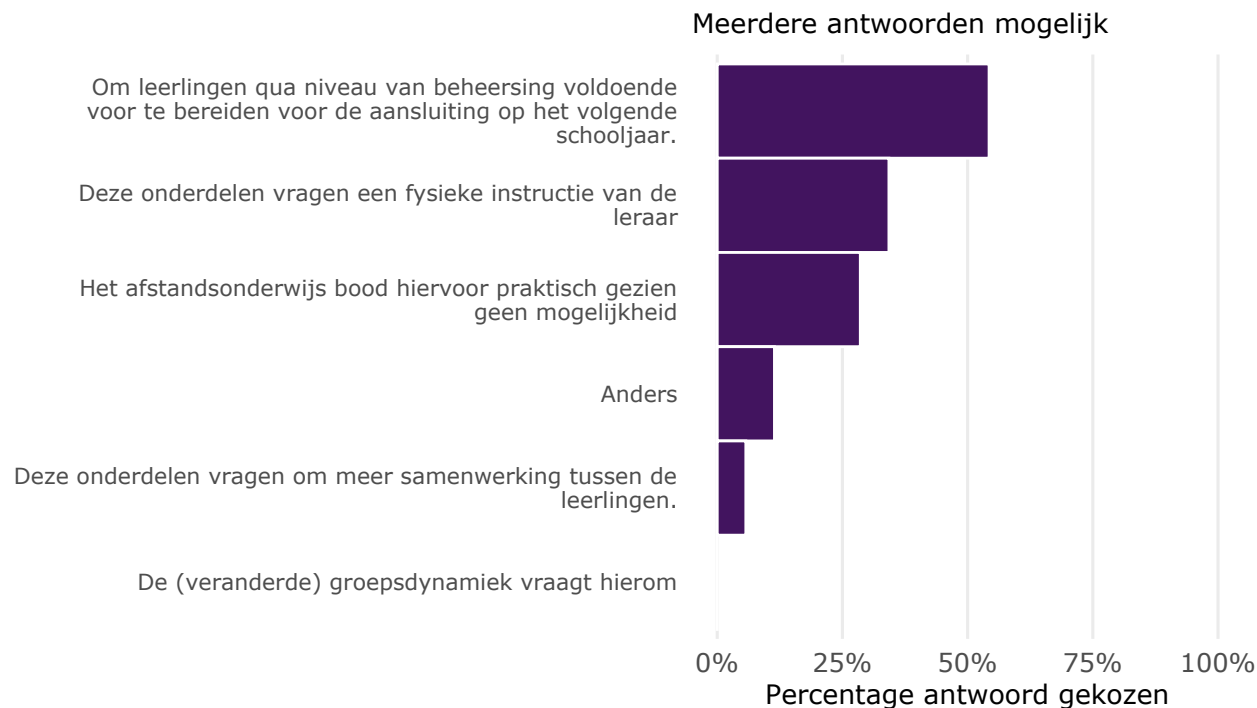
n = 118

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

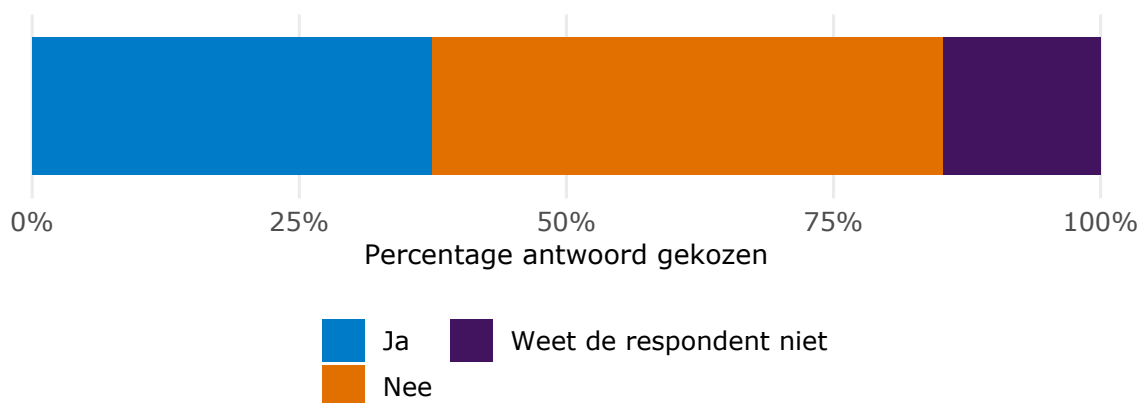
n = 35

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

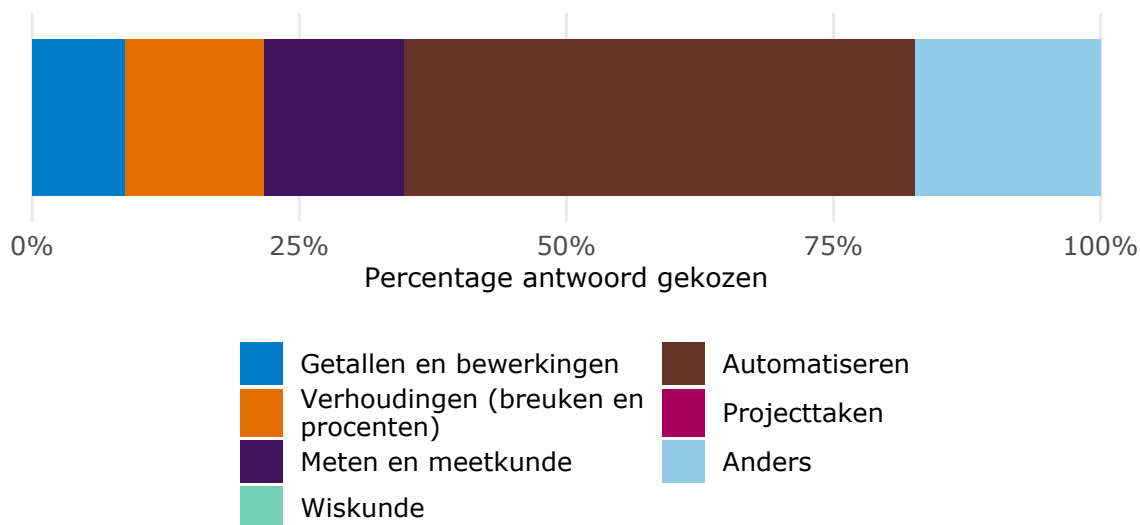
n = 35

Zijn er voor groep 4-8 bepaalde rekenonderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

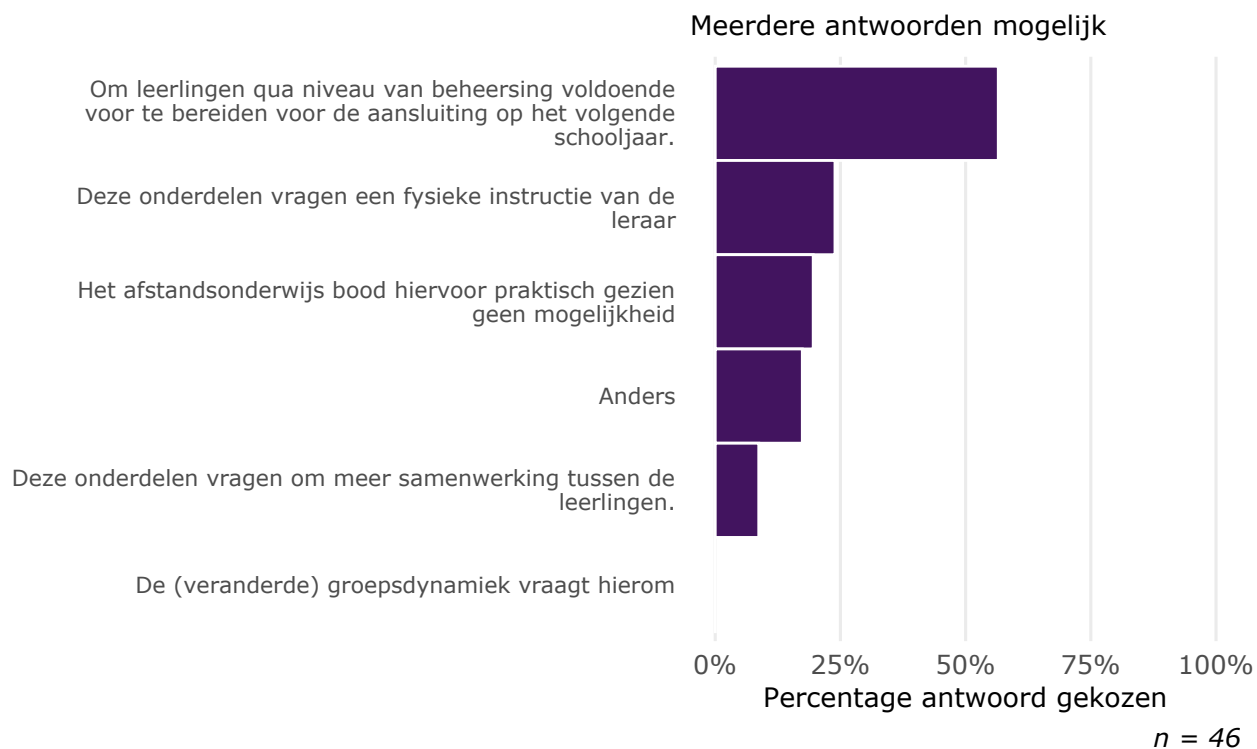
n = 115

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

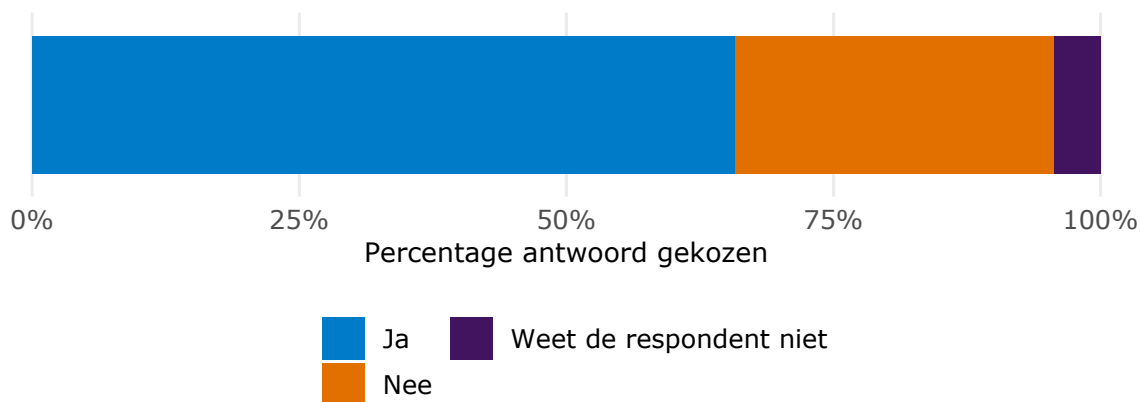
n = 46

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde rekenonderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

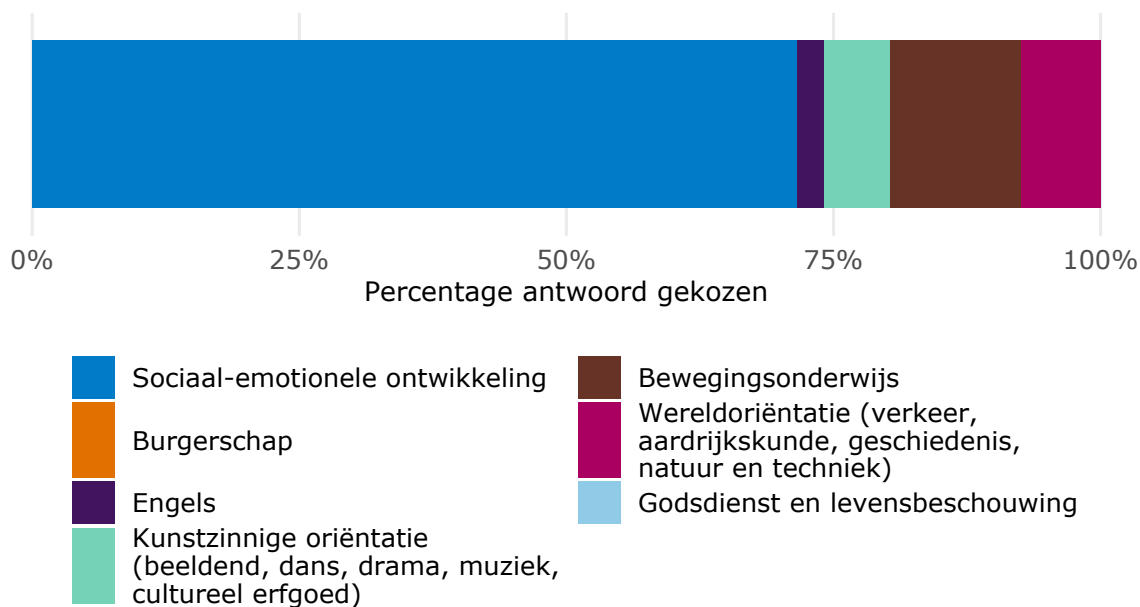
Overig onderwijsaanbod volledige herstart

Zijn er voor groep 1-2 andere onderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

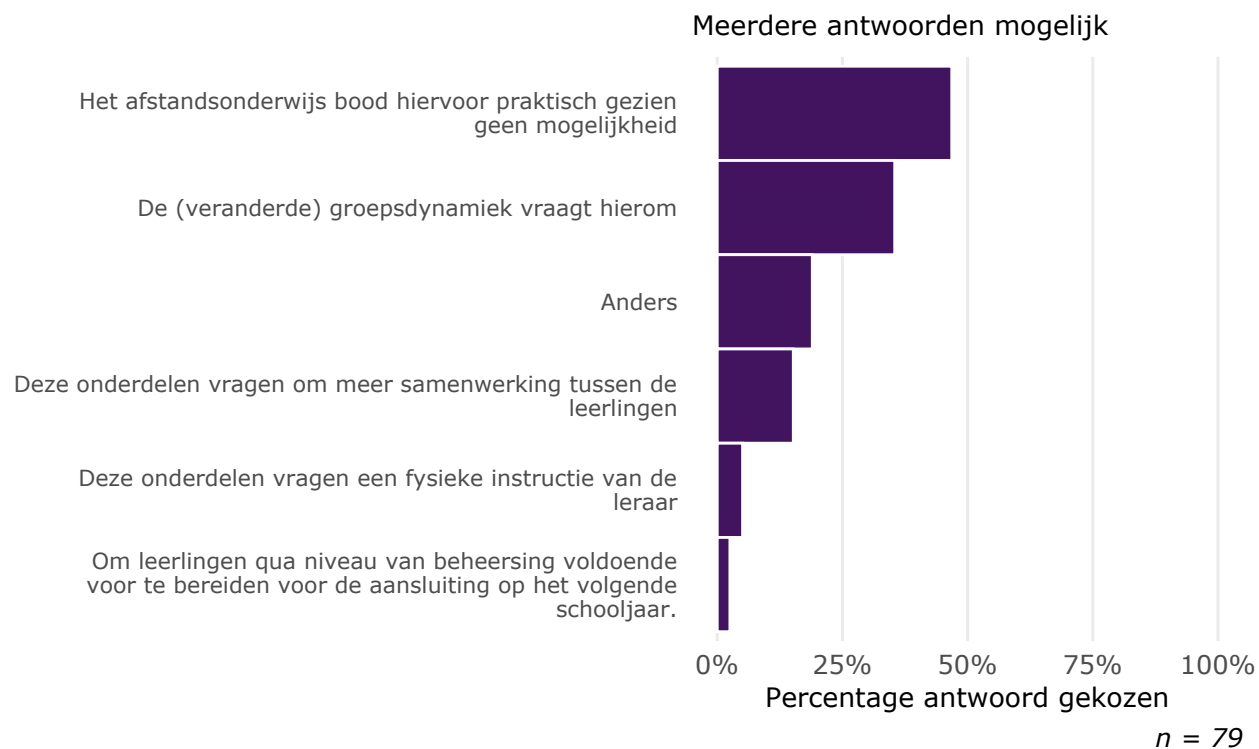
n = 114

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

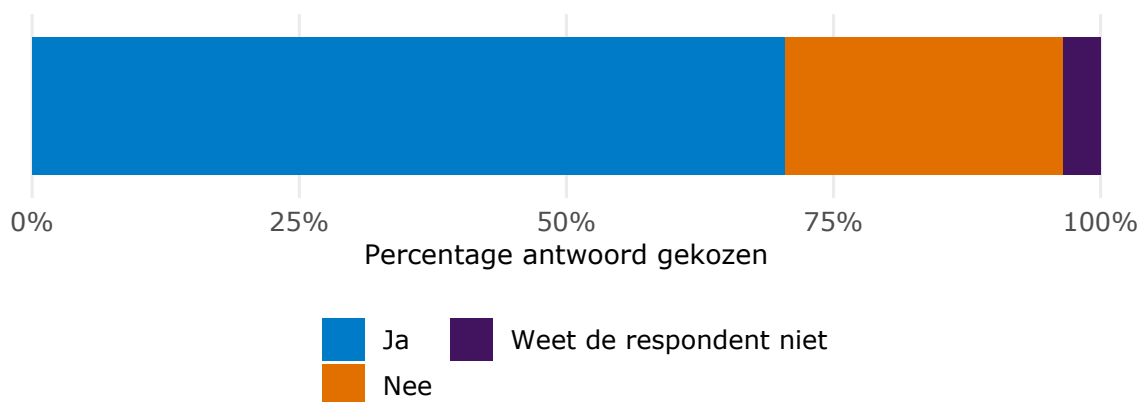

n = 81

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 1-2 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

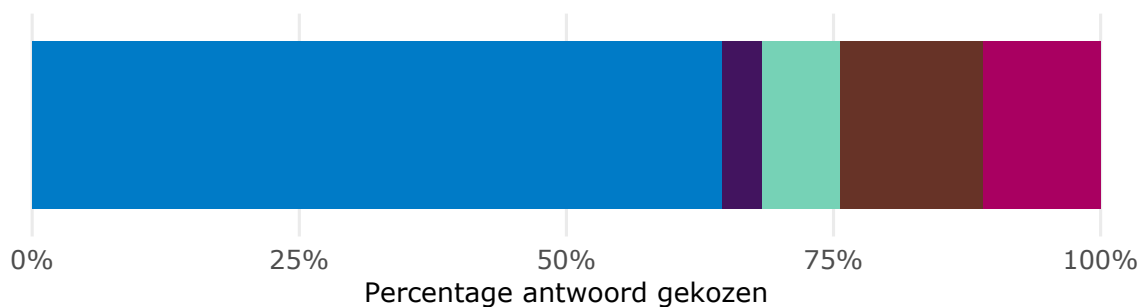

Zijn er voor groep 3 andere onderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

n = 115

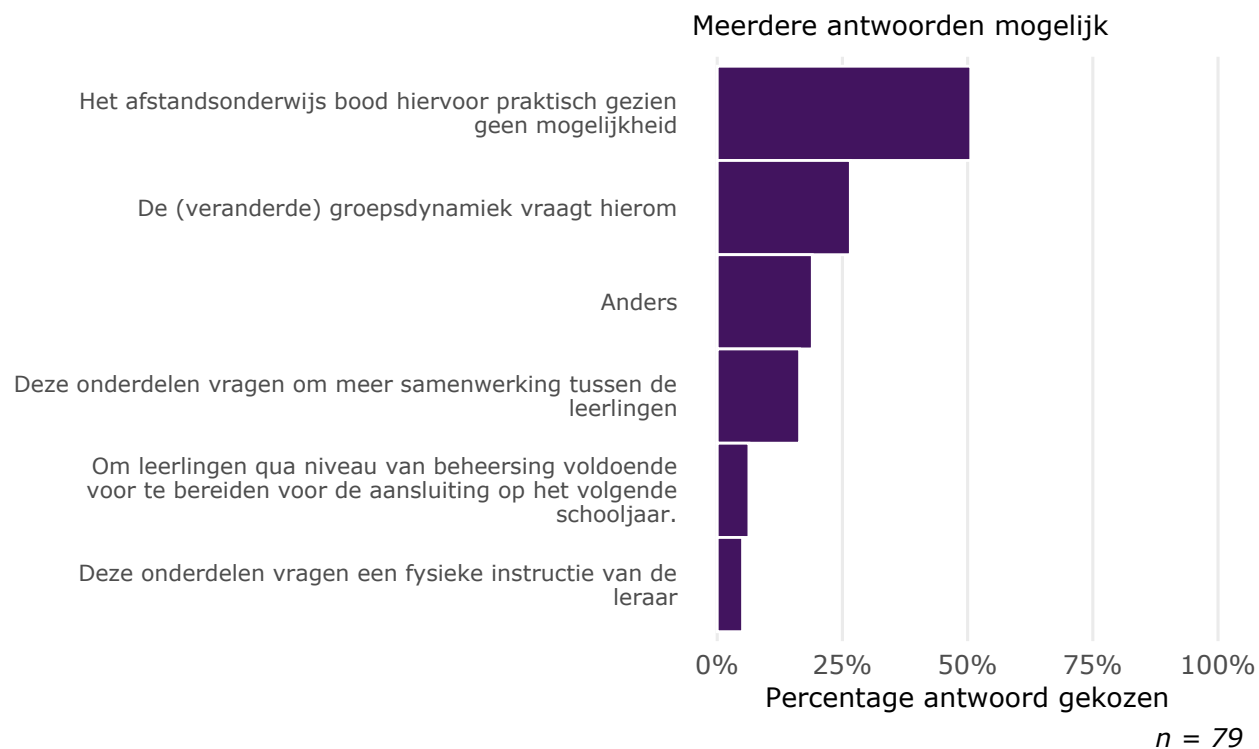
Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

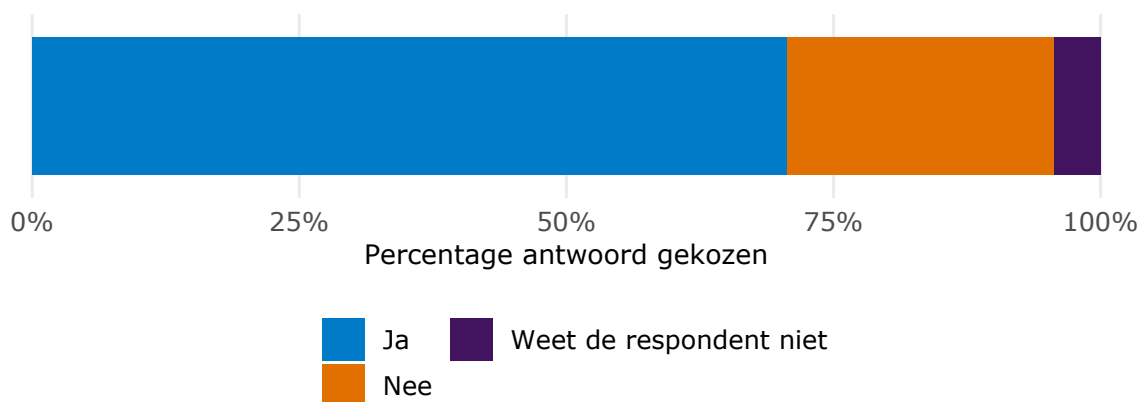
Sociaal-emotionele ontwikkeling	Bewegingsonderwijs
Burgerschap	Wereldoriëntatie (verkeer, aardrijkskunde, geschiedenis, natuur en techniek)
Engels	Godsdienst en levensbeschouwing
Kunstzinnige oriëntatie (beeldend, dans, drama, muziek, cultureel erfgoed)	

n = 82

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 3 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

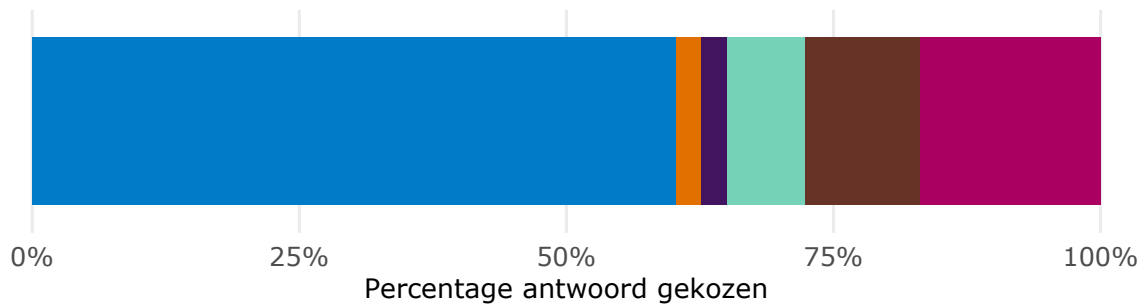

Zijn er voor groep 4-8 andere onderdelen waaraan leraren nu meer tijd besteden dan tijdens het afstandsonderwijs?

n = 116

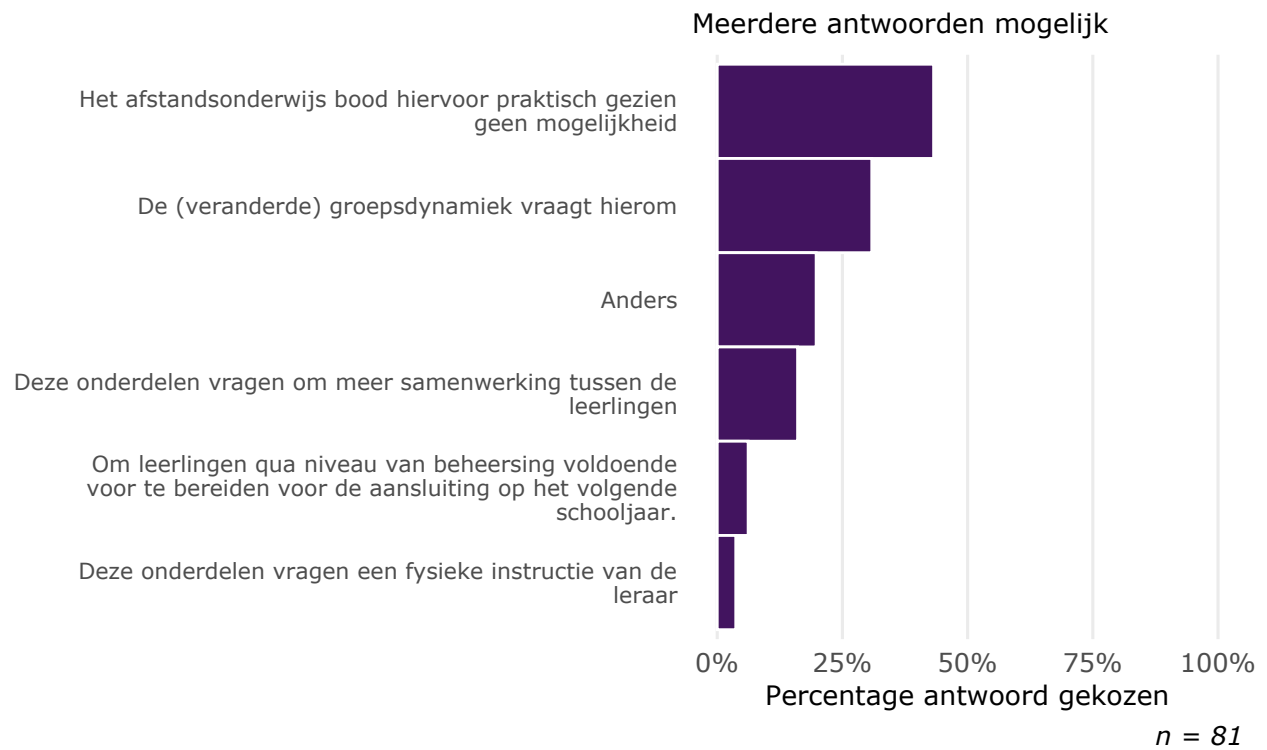
Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waaraan is dit dan?

- Sociaal-emotionele ontwikkeling
- Burgerschap
- Engels
- Kunstzinnige oriëntatie (beeldend, dans, drama, muziek, cultureel erfgoed)
- Bewegingsonderwijs
- Wereldoriëntatie (verkeer, aardrijkskunde, geschiedenis, natuur en techniek)
- Godsdienst en levensbeschouwing

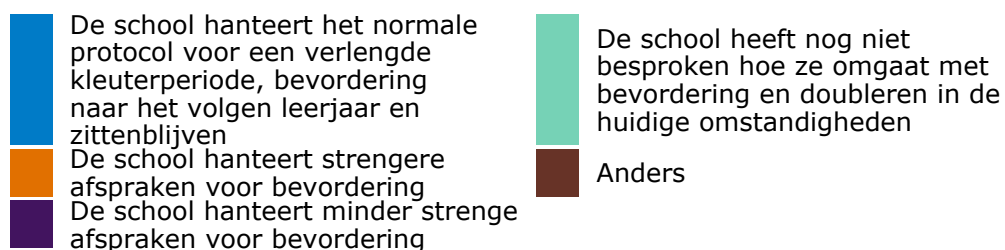
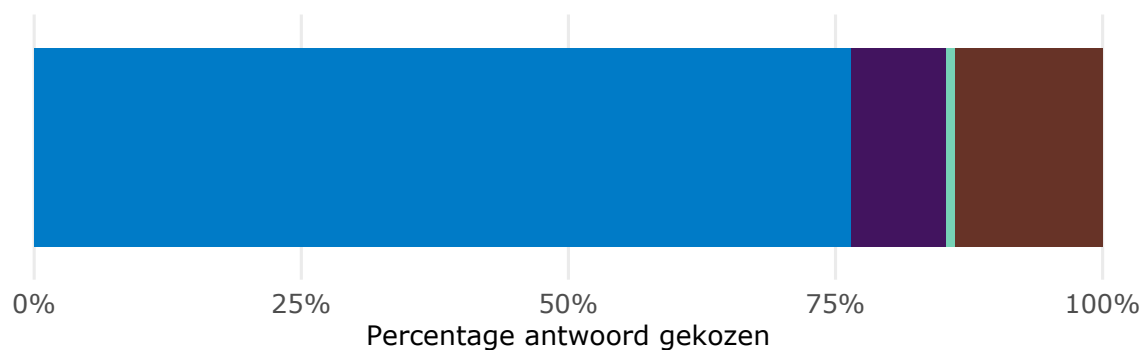
n = 83

Als leraren meer tijd besteden aan bepaalde onderwerpen voor groep 4-8 dan tijdens het afstandsonderwijs, waarom is dit?

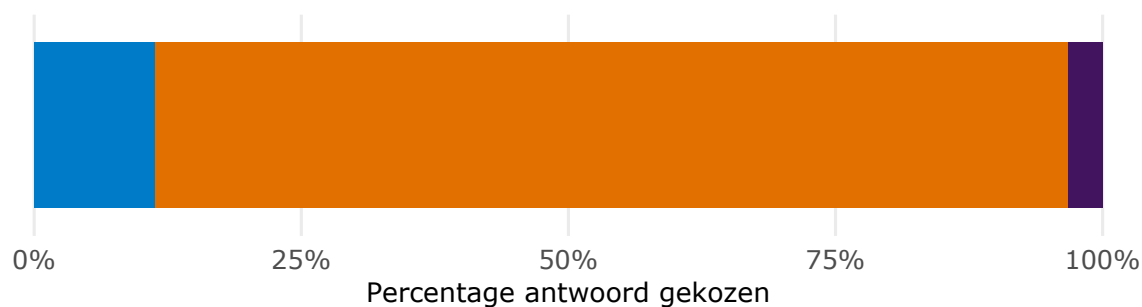
Doublure

Zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de bevordering/het doubleren van leerlingen?

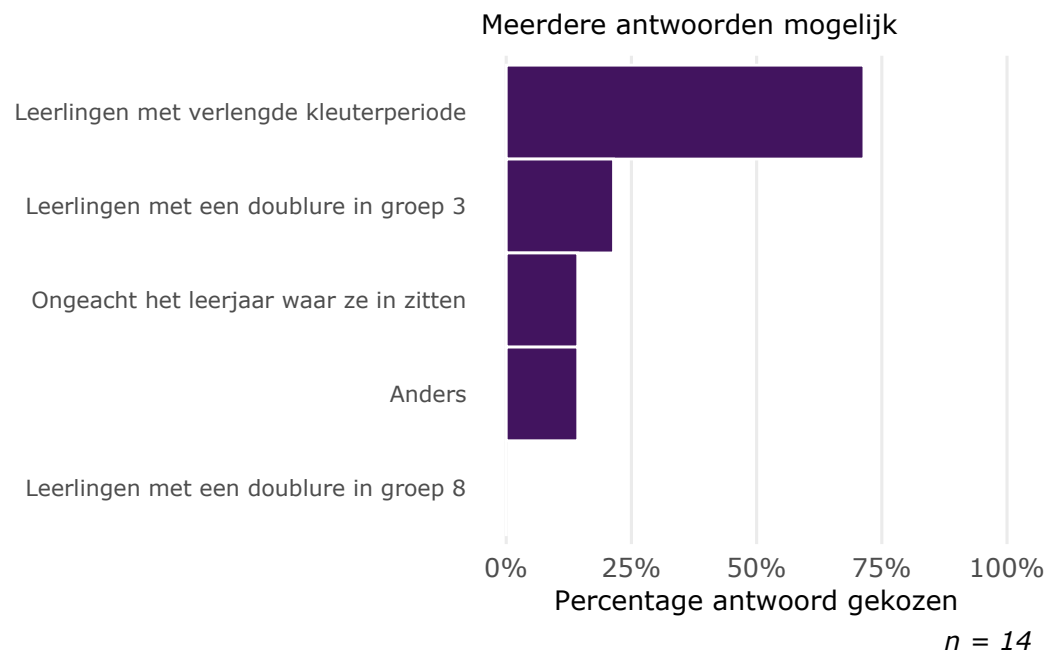

n = 123

Verwacht men op de school meer leerlingen met een verlengde kleuterperiode of een doublure?

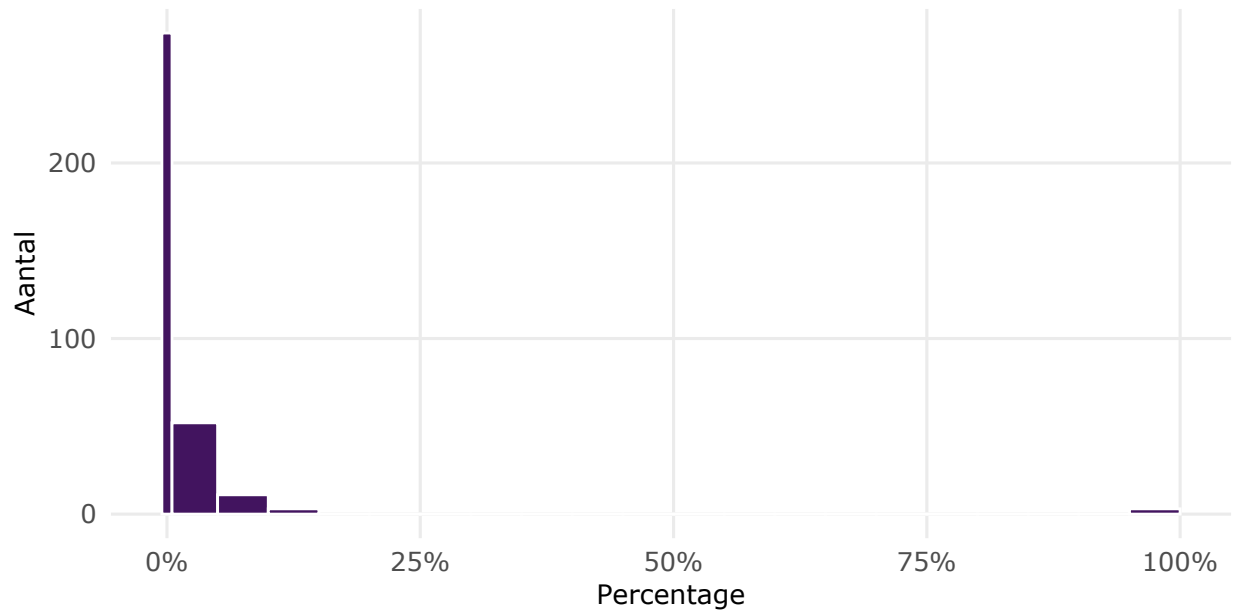

n = 124

In welke leerjaren of voor welke leerlingen verwacht men op de school meer doublure?

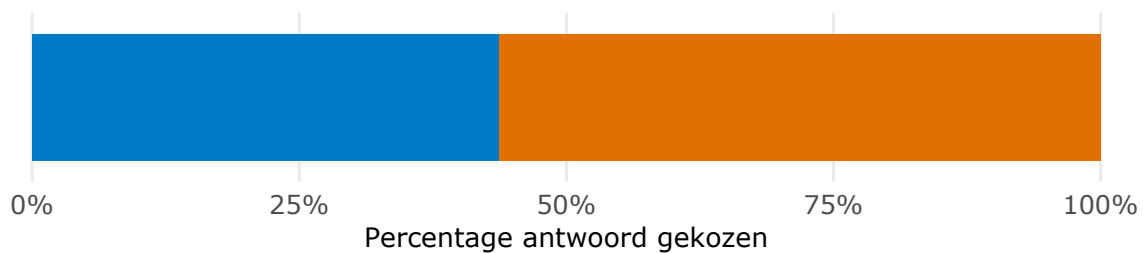
Sociale veiligheid

Bij welk deel van de leerlingen heeft men op de school geen zicht op de sociale veiligheid thuis?

n = 343

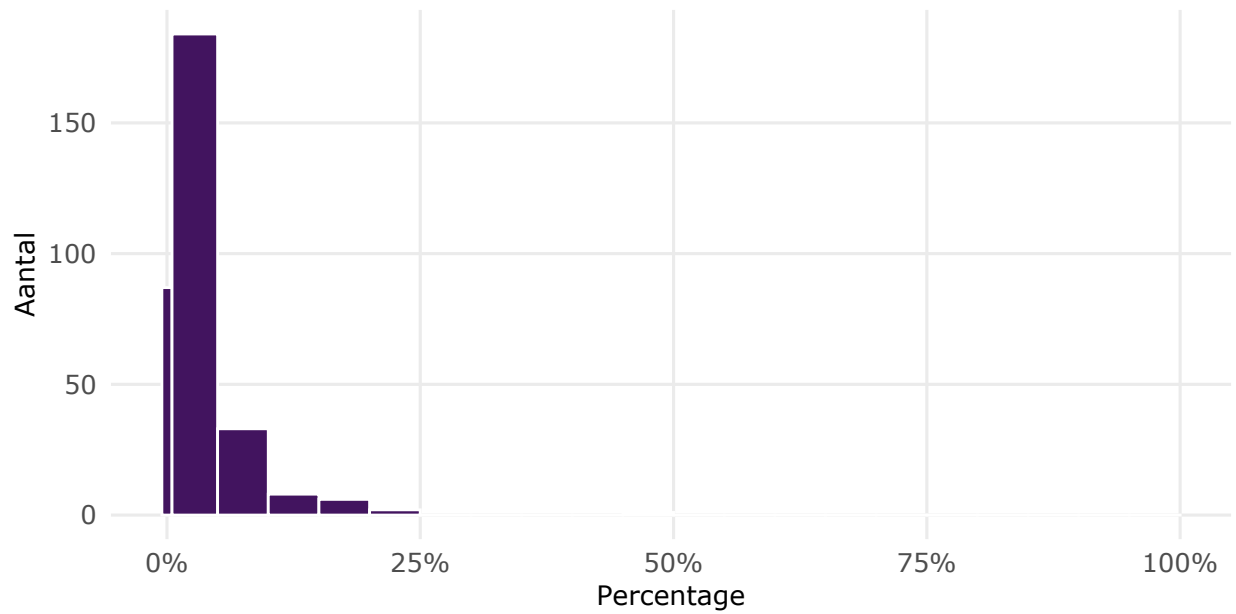
Is er nu meer zicht op de sociale veiligheid van de thuissituatie van leerlingen dan eind april, tijdens de vorige vragenronde?

■ Ja ■ Nee

n = 355

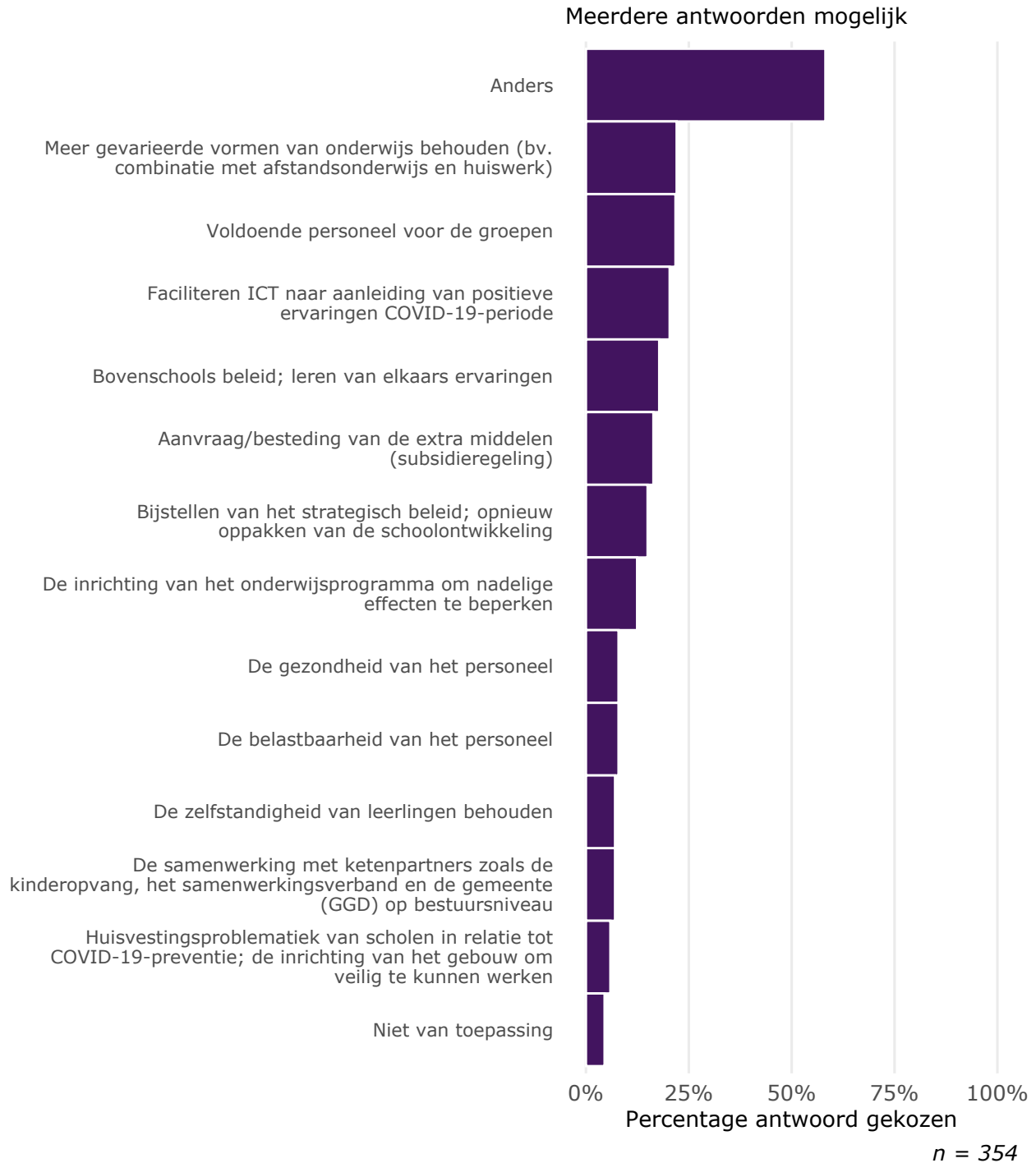
Bij welk deel van de leerlingen op de school maakt men op de school zich zorgen, omdat de thuissituatie (mogelijk) niet veilig genoeg is?

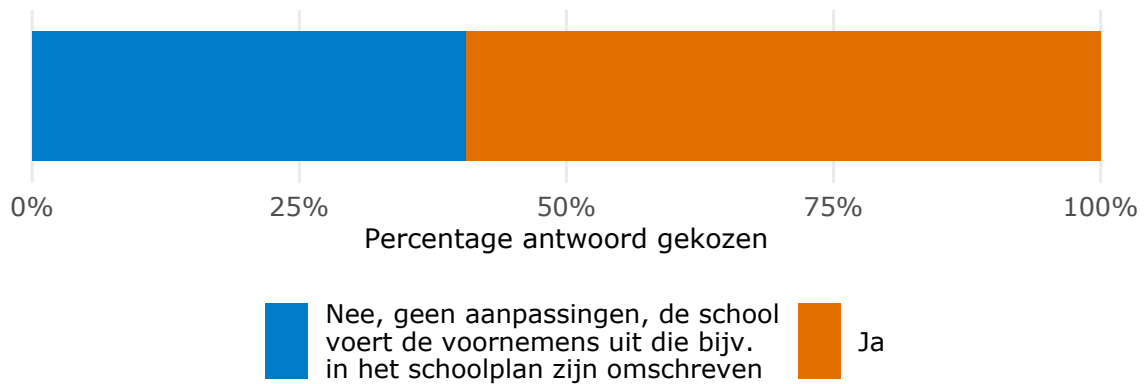
n = 321

Schooljaar 2020-2021

Welke aandachtspunten heeft het bestuur voor het komende schooljaar?

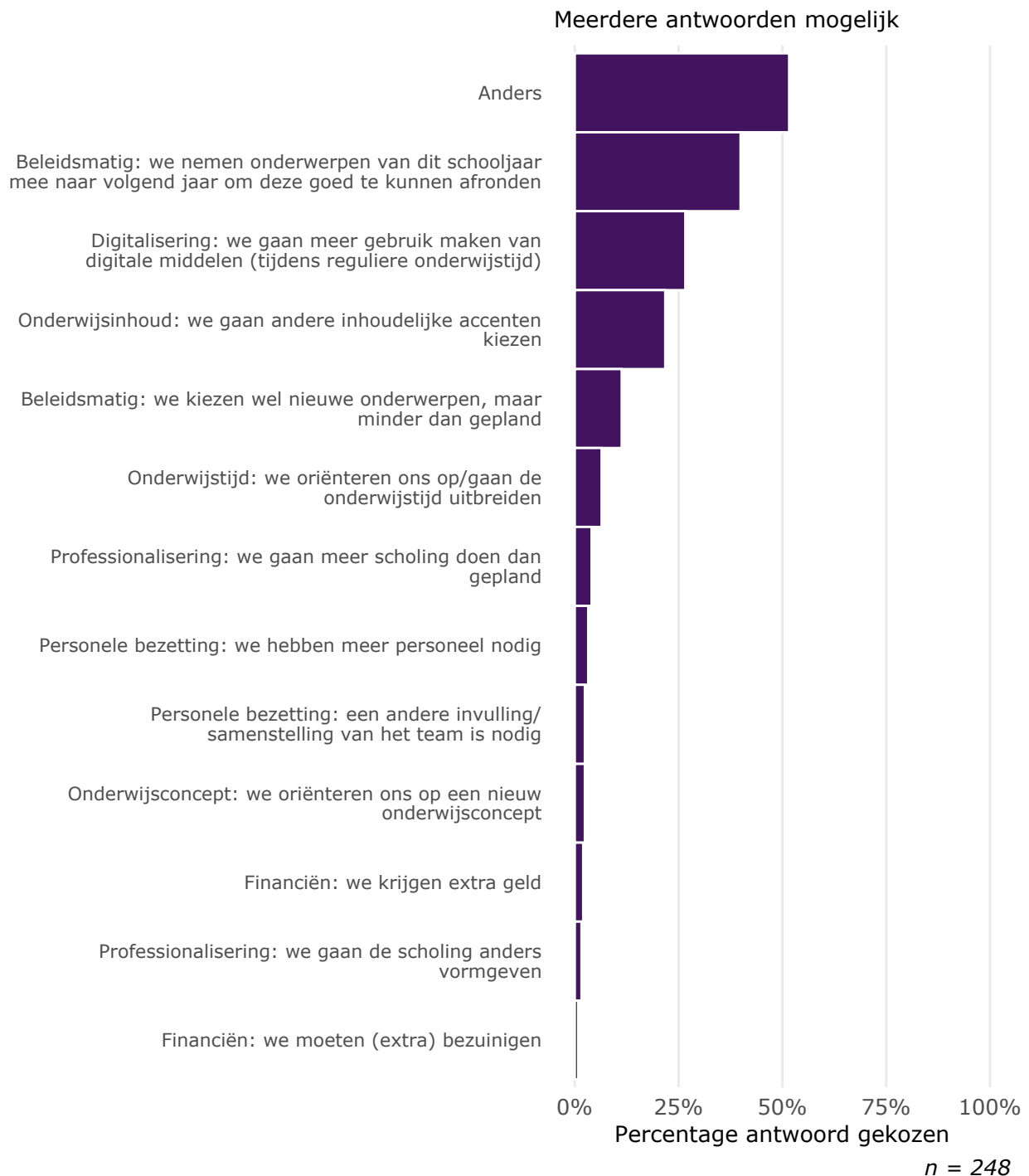

Verwacht de schoolleider de plannen voor schooljaar 2020-2021 te wijzigen vanwege COVID-19?

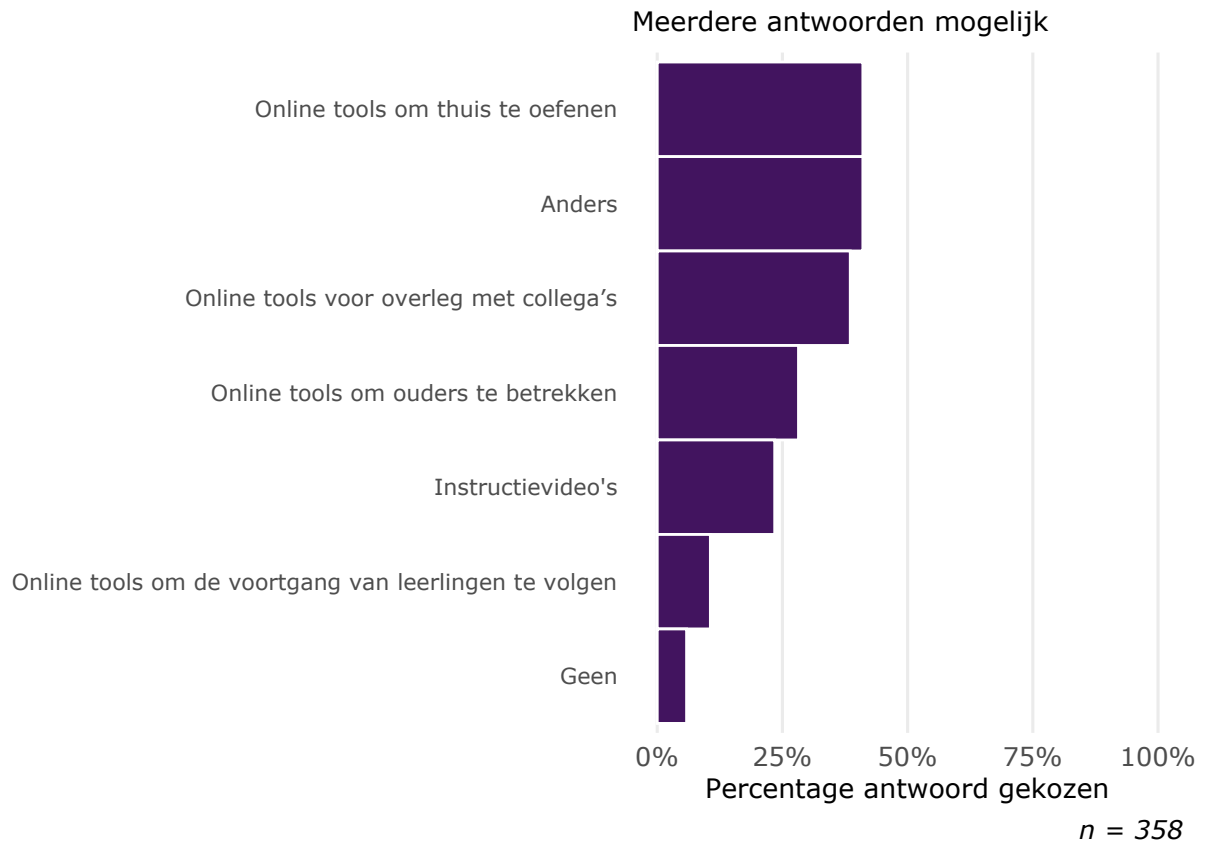
n = 325

Indien de schoolleider verwacht de plannen voor schooljaar 2020-2021 te wijzigen vanwege COVID-19, op welke terreinen is dit?

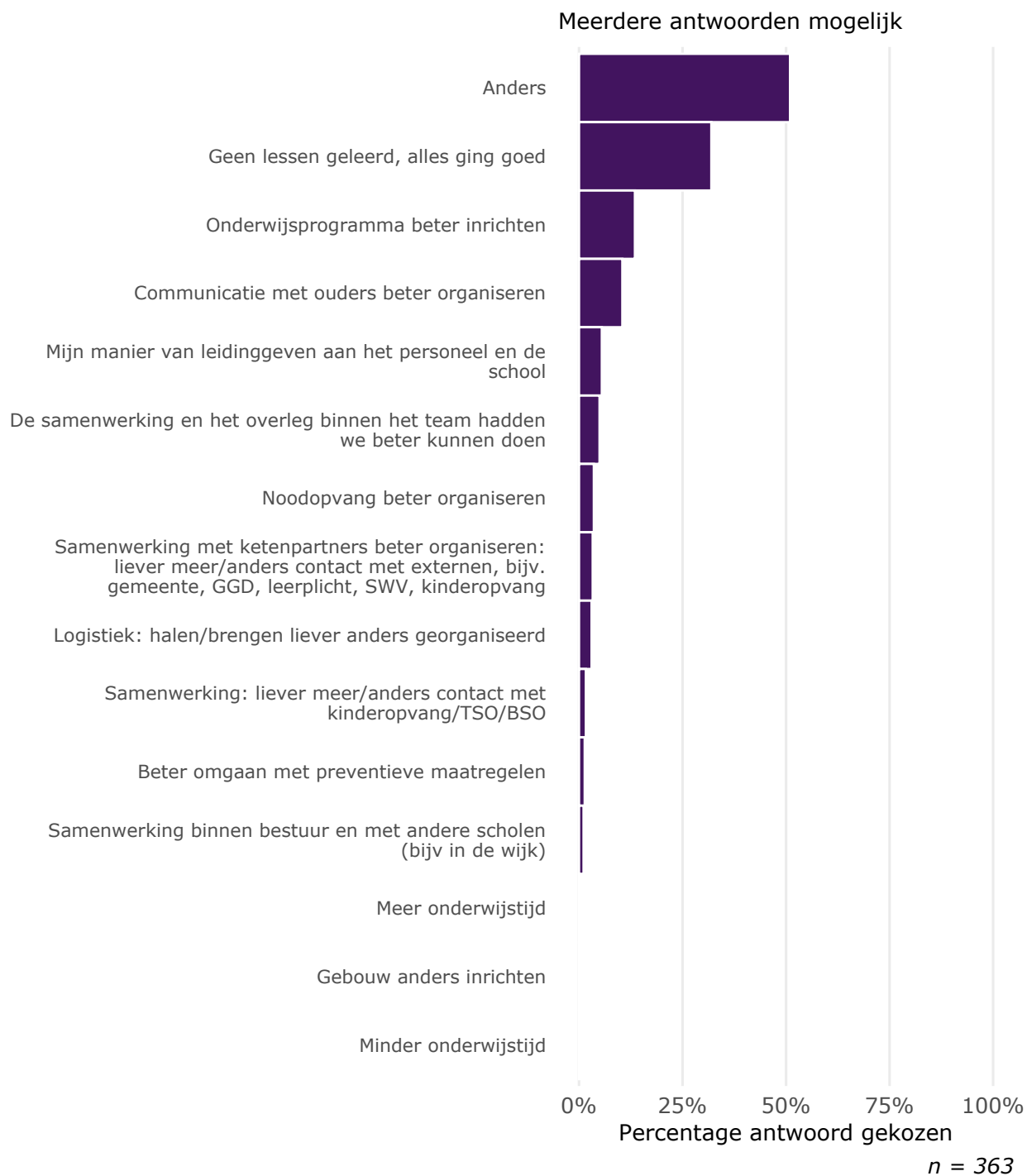

Successen en lessen voor de toekomst

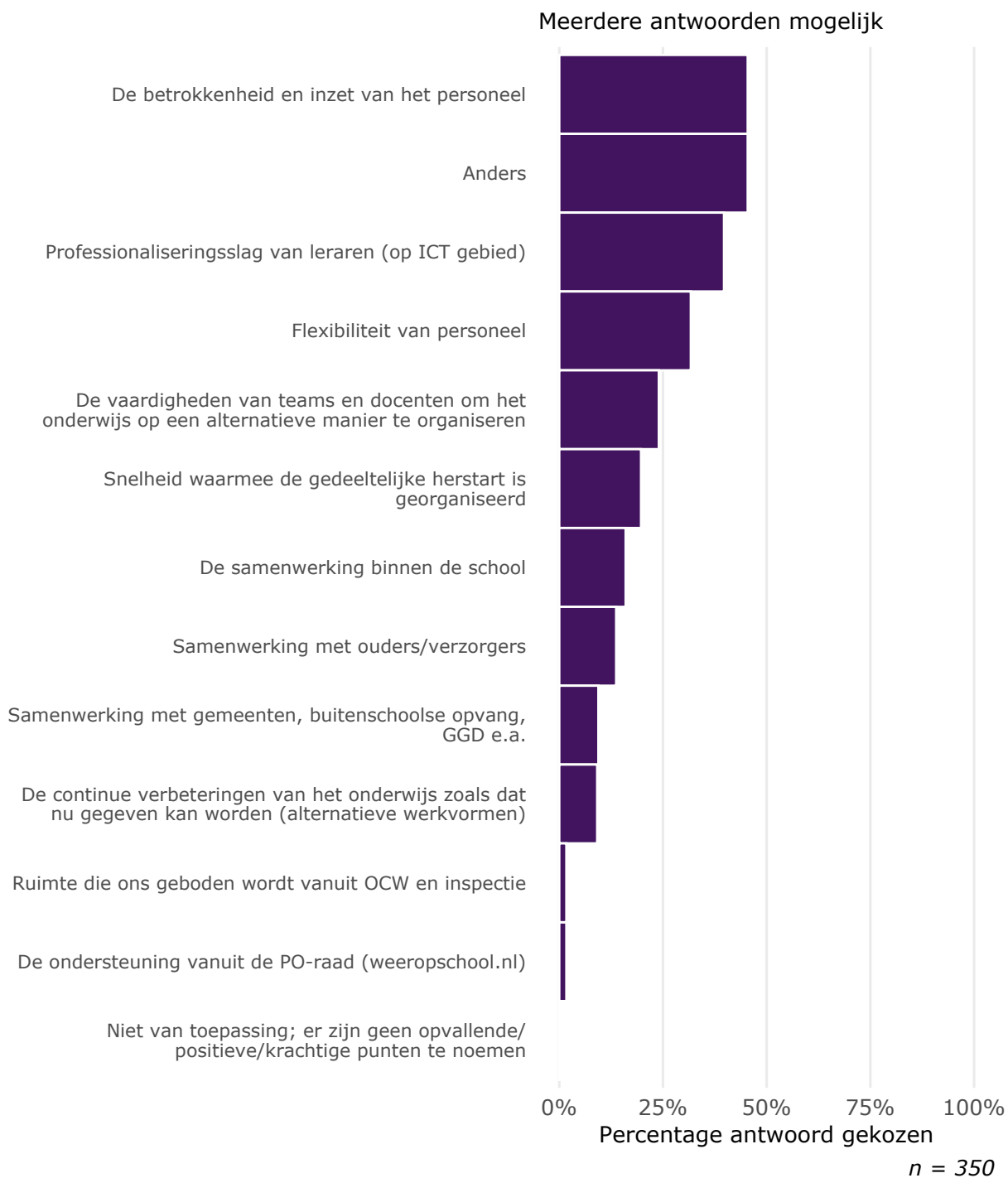
Welke nieuwe middelen blijft men op de school gebruiken na de herstart?

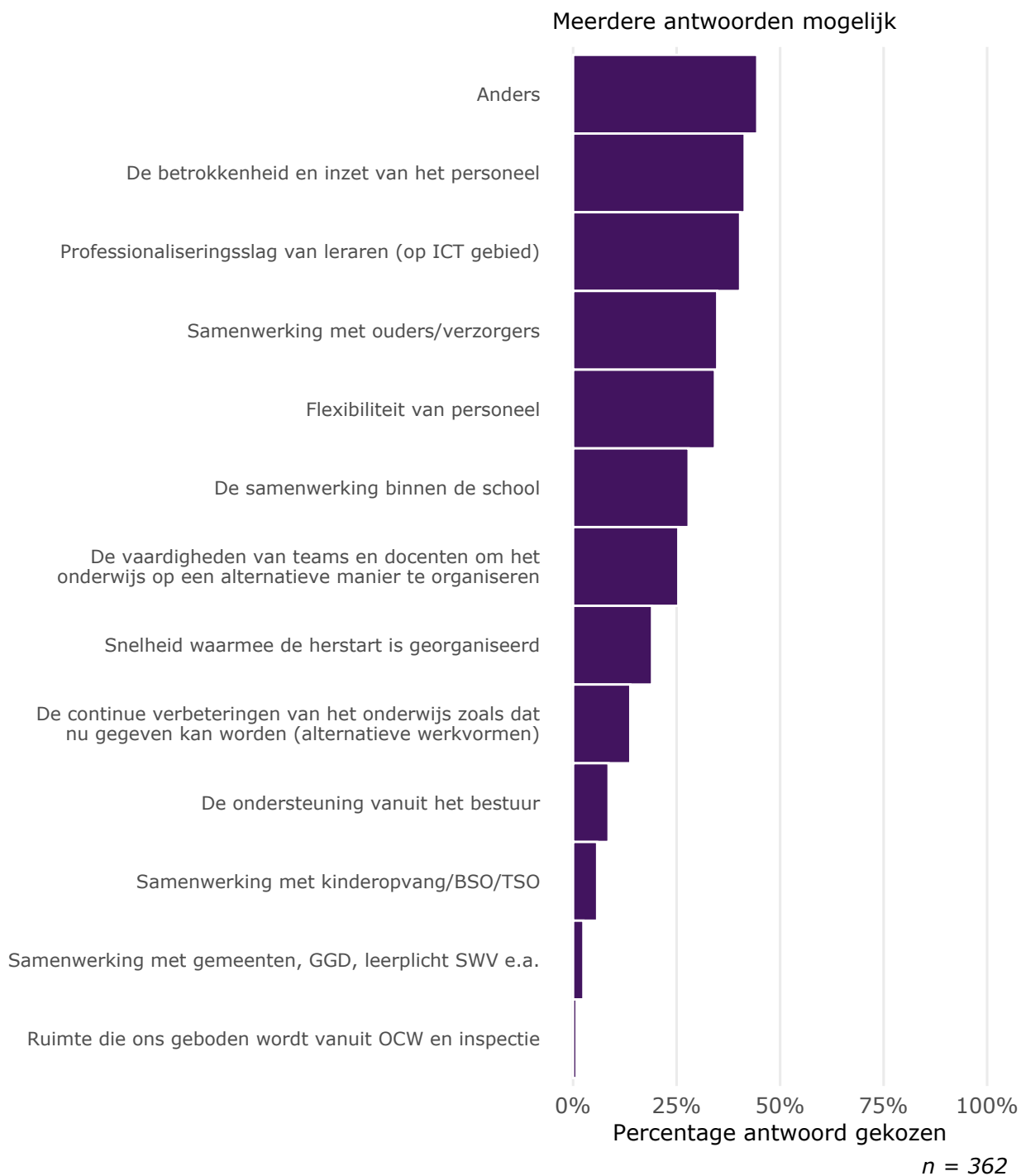
Welke dingen heeft men op de school door de COVID-19-crisis geleerd die ze achteraf misschien anders hadden gedaan?

Terugkijkend op de afgelopen weken, wat zijn opvallende/positieve/krachtige punten volgens bestuurders?

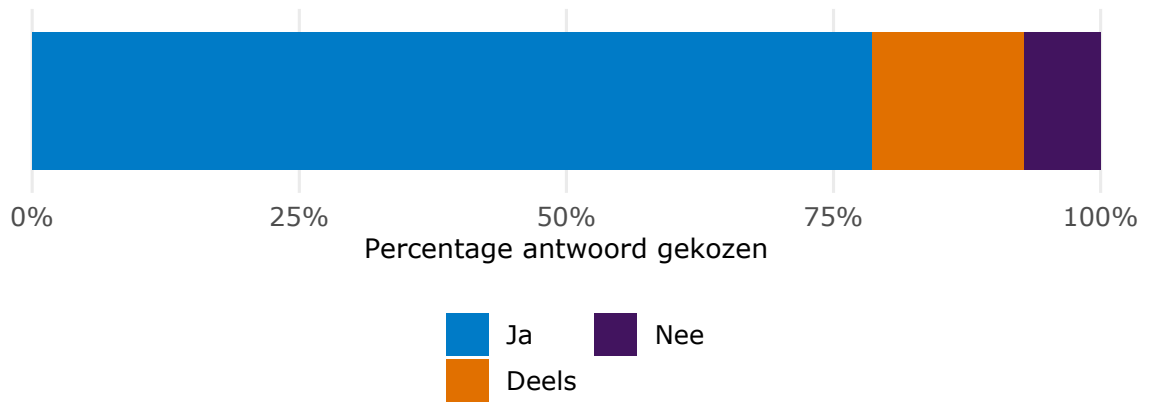
Terugkijkend op de periode vanaf de gedeeltelijke herstart, wat zijn opvallende/positieve/ krachtige punten volgens de schoolleider?

SBO

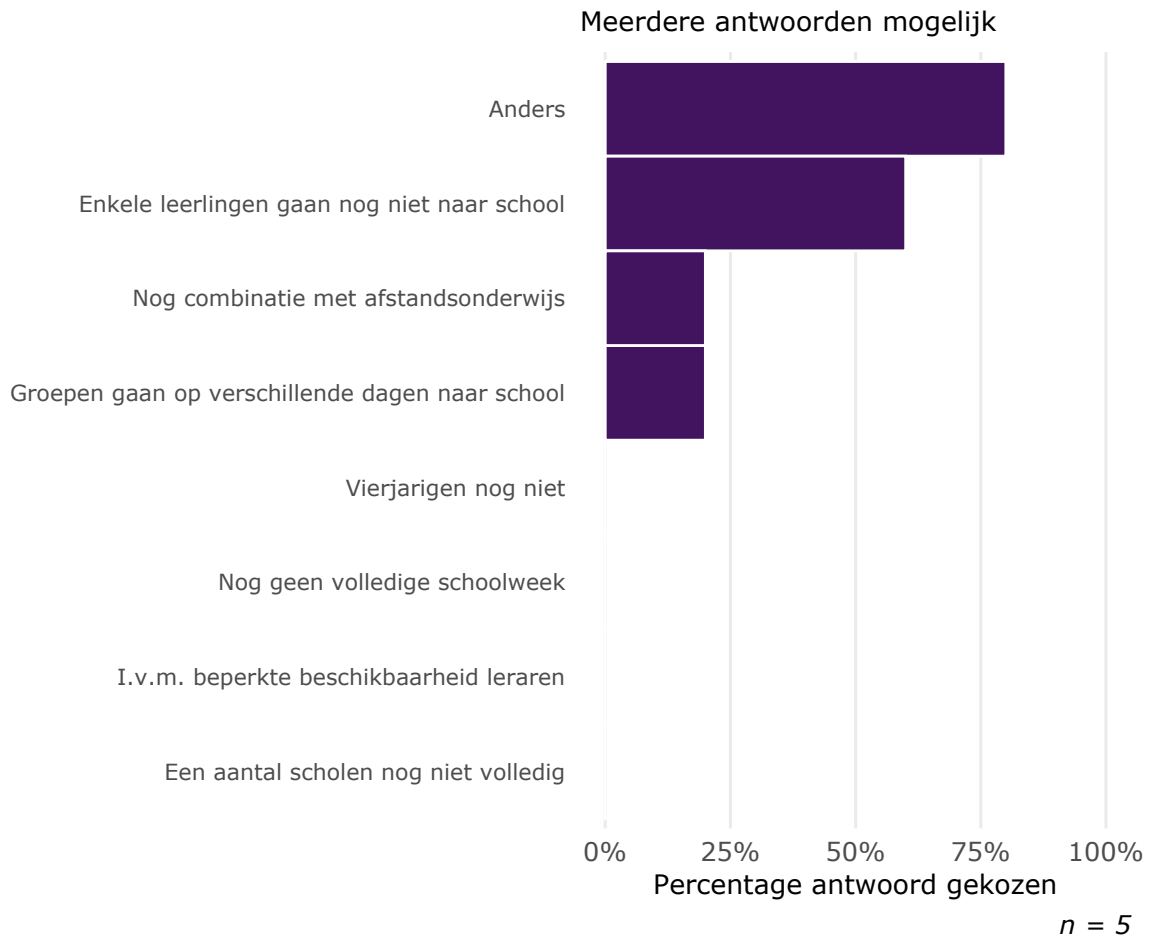
Volledige herstart (vanaf 8 juni)

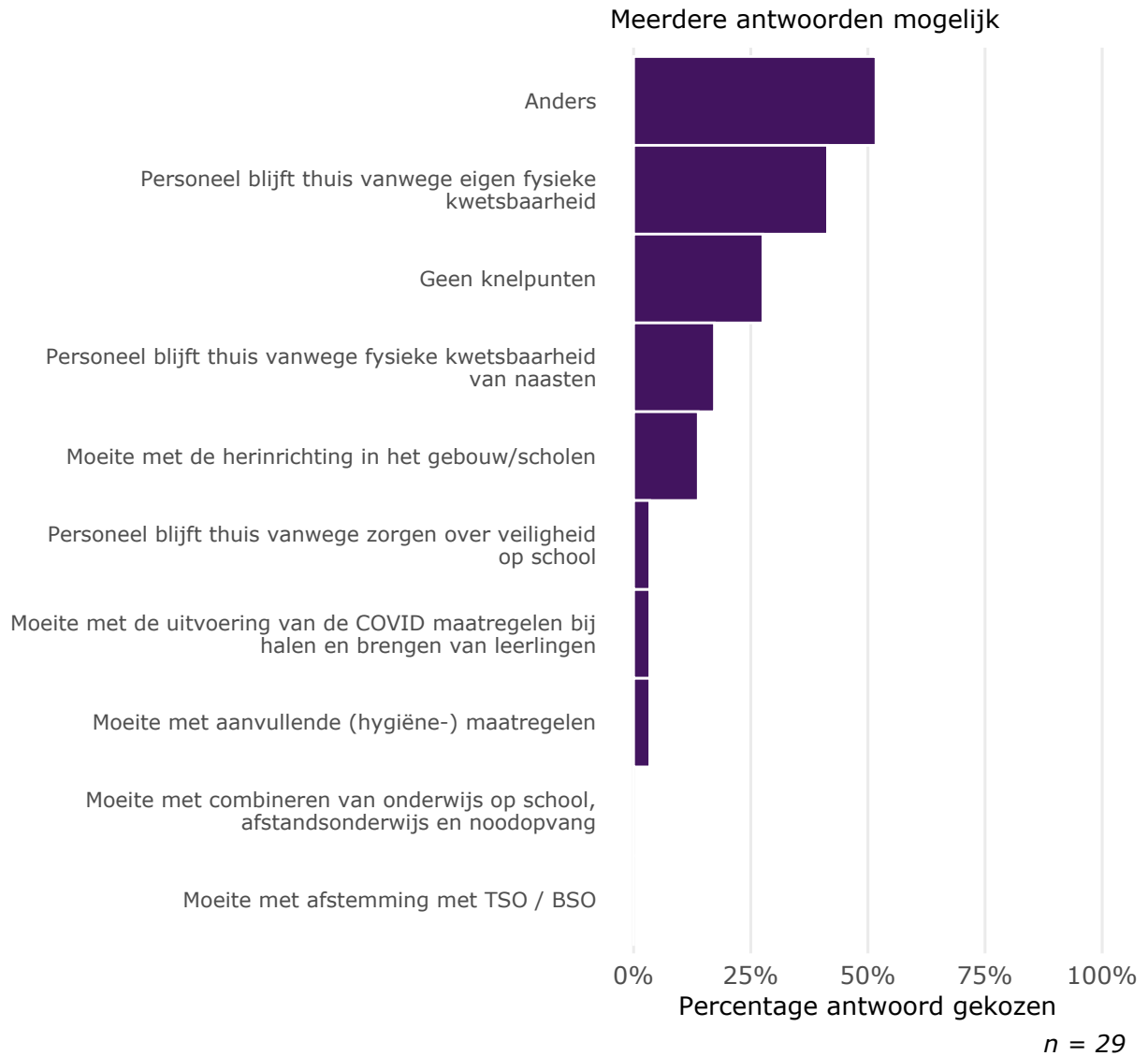
Is volgens het bestuur de volledige herstart vanaf 8 juni gelukt?

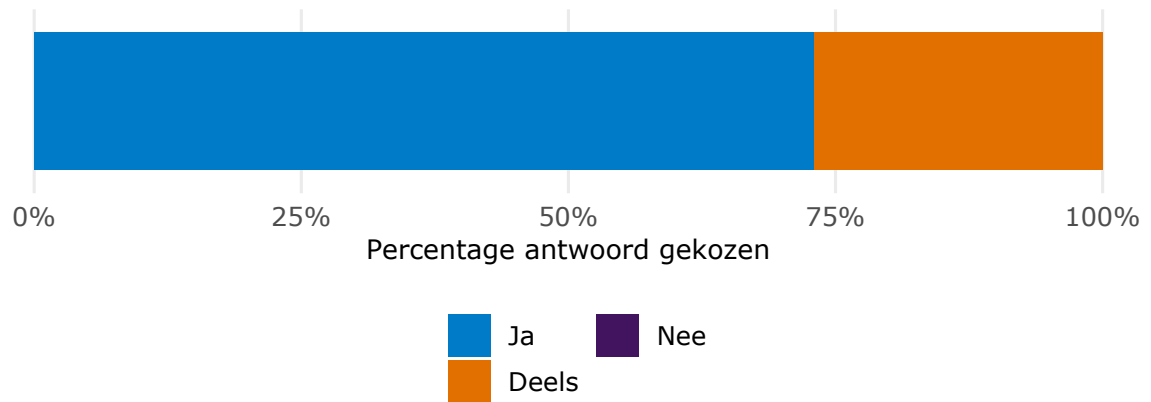
n = 28

Indien de volledige herstart volgens het bestuur slechts deels is gelukt, op welke manier of voor welke leerlingen was dat het geval?

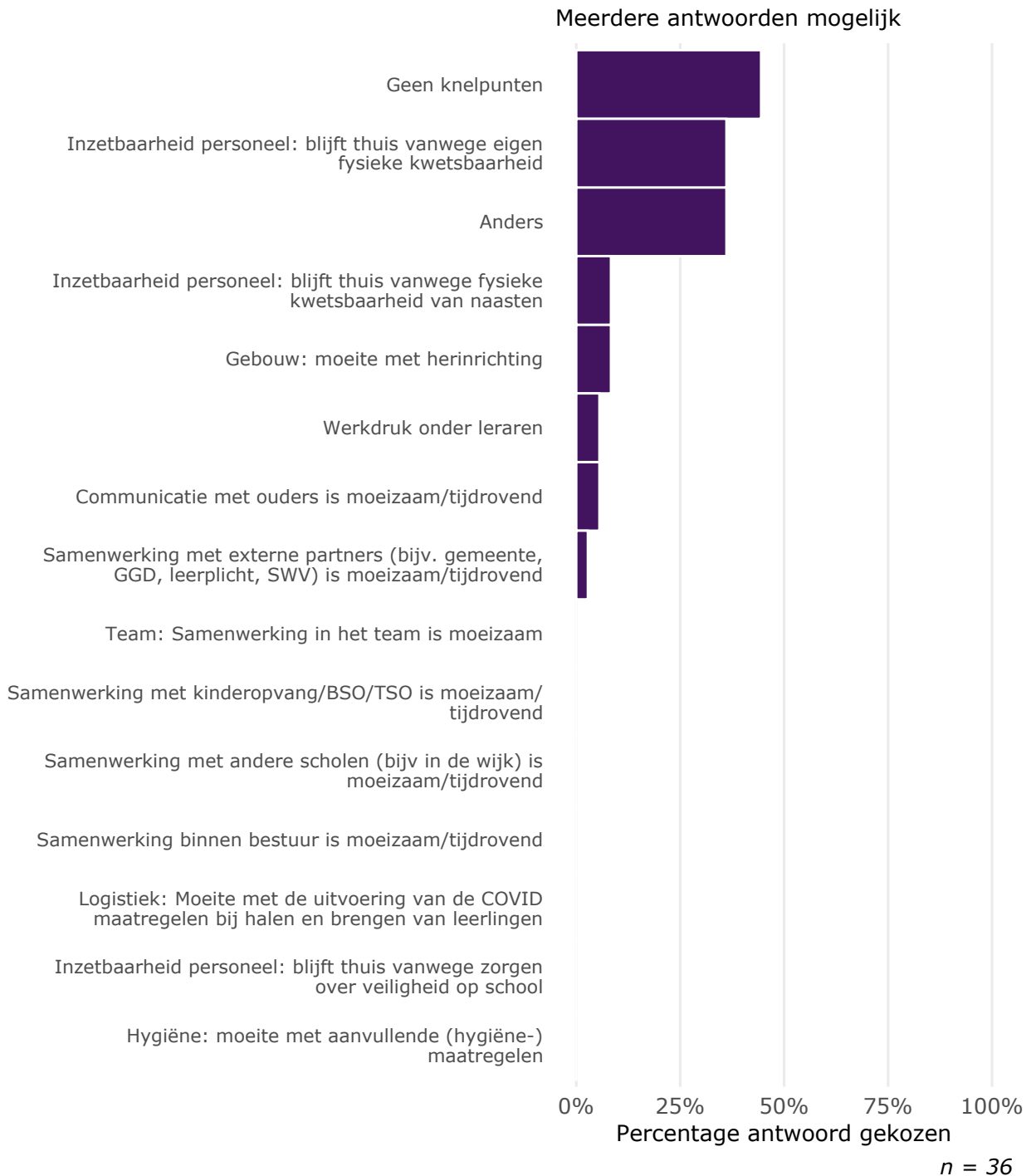
Wat zijn volgens het bestuur de knelpunten in de organisatie na de volledige herstart?

Is de organisatie van de herstart na 8 juni naar tevredenheid gelukt?

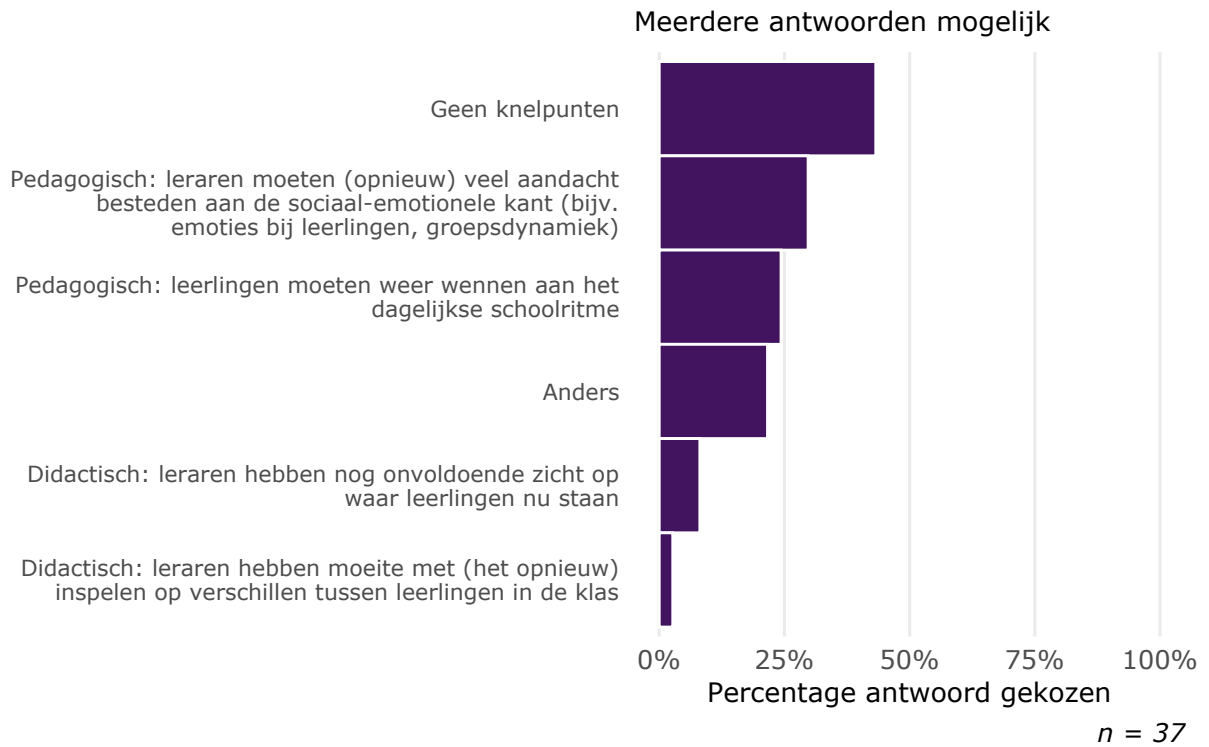

n = 37

Wat zijn de knelpunten in de organisatie na de volledige herstart?

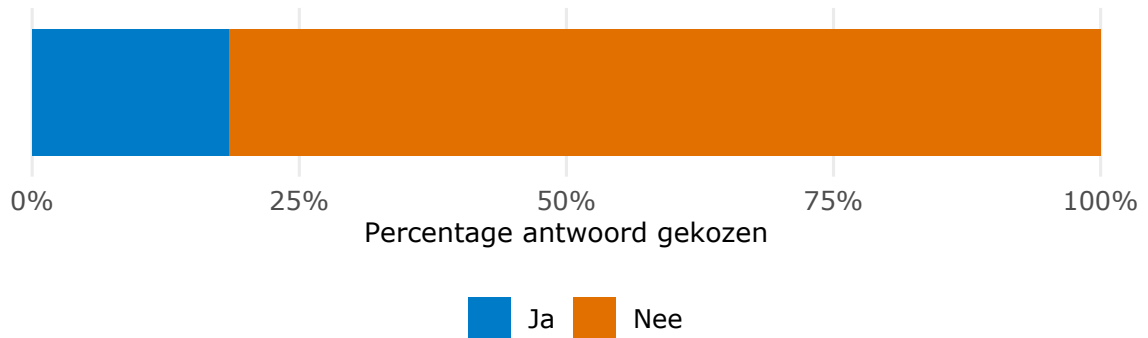

Wat zijn de knelpunten bij het vormgeven van het onderwijs na de volledige herstart?

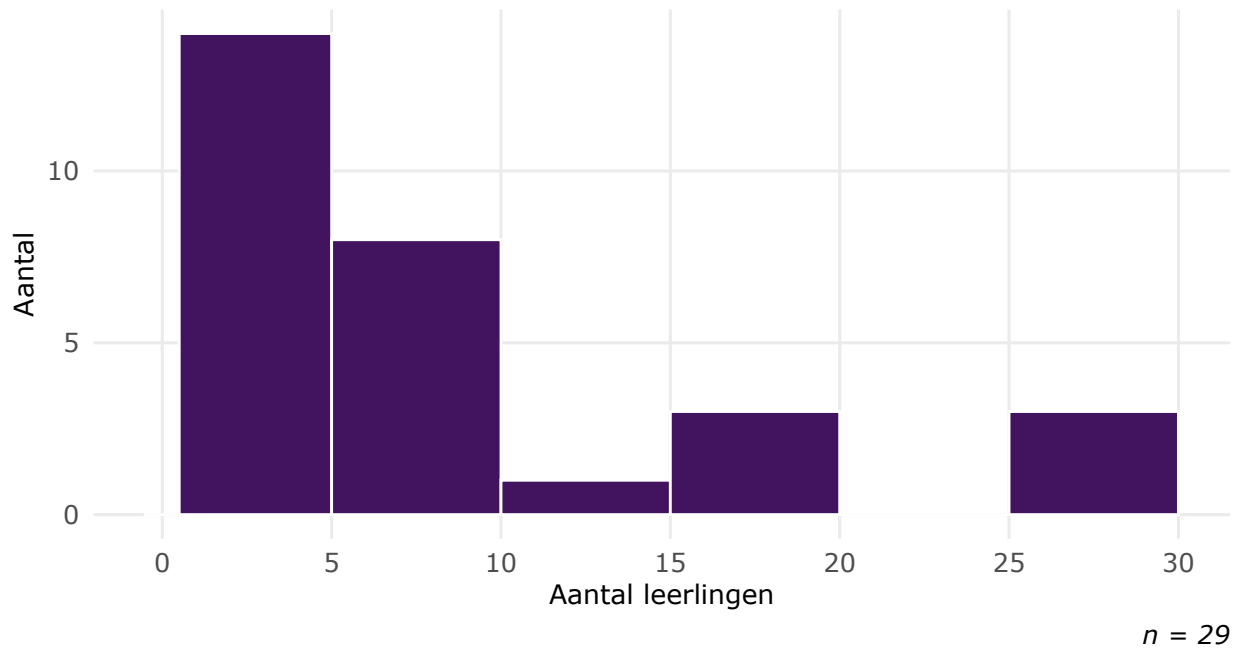

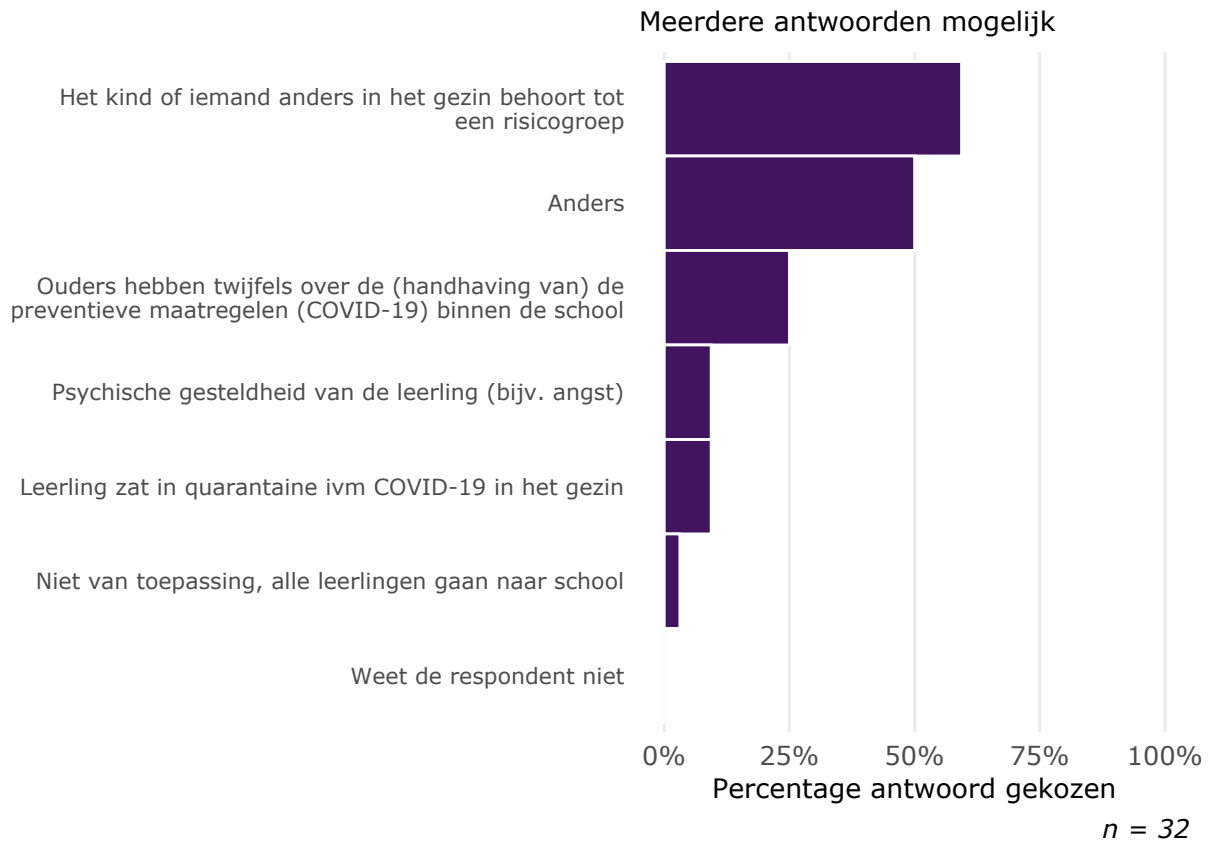
Deelname volledige herstart

Zijn alle leerlingen weer naar school gekomen bij de volledige herstart ?

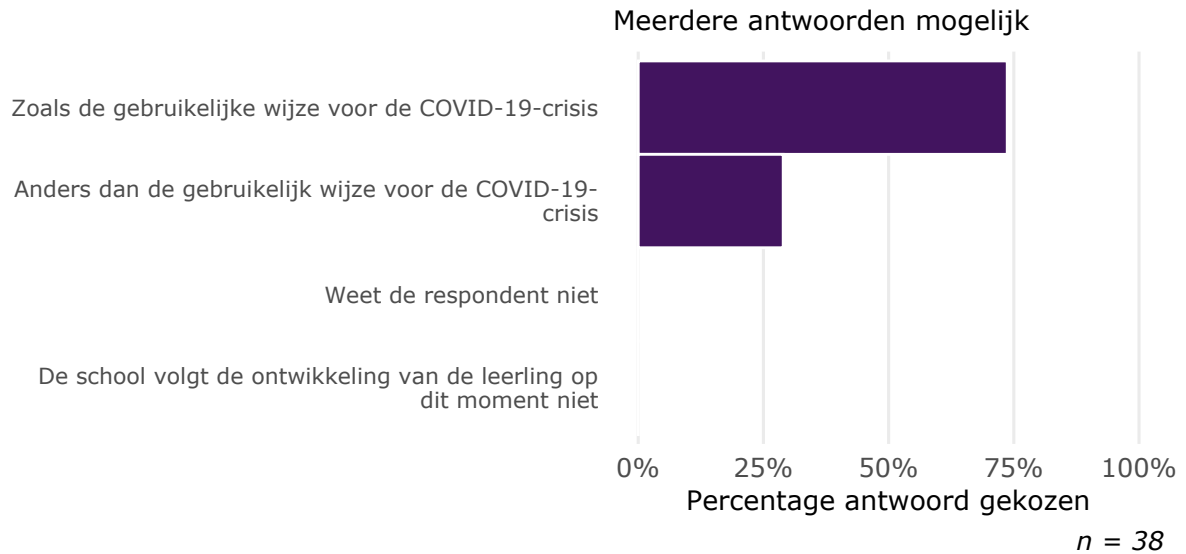
Hoeveel leerlingen zijn niet naar school gekomen bij de volledige herstart?

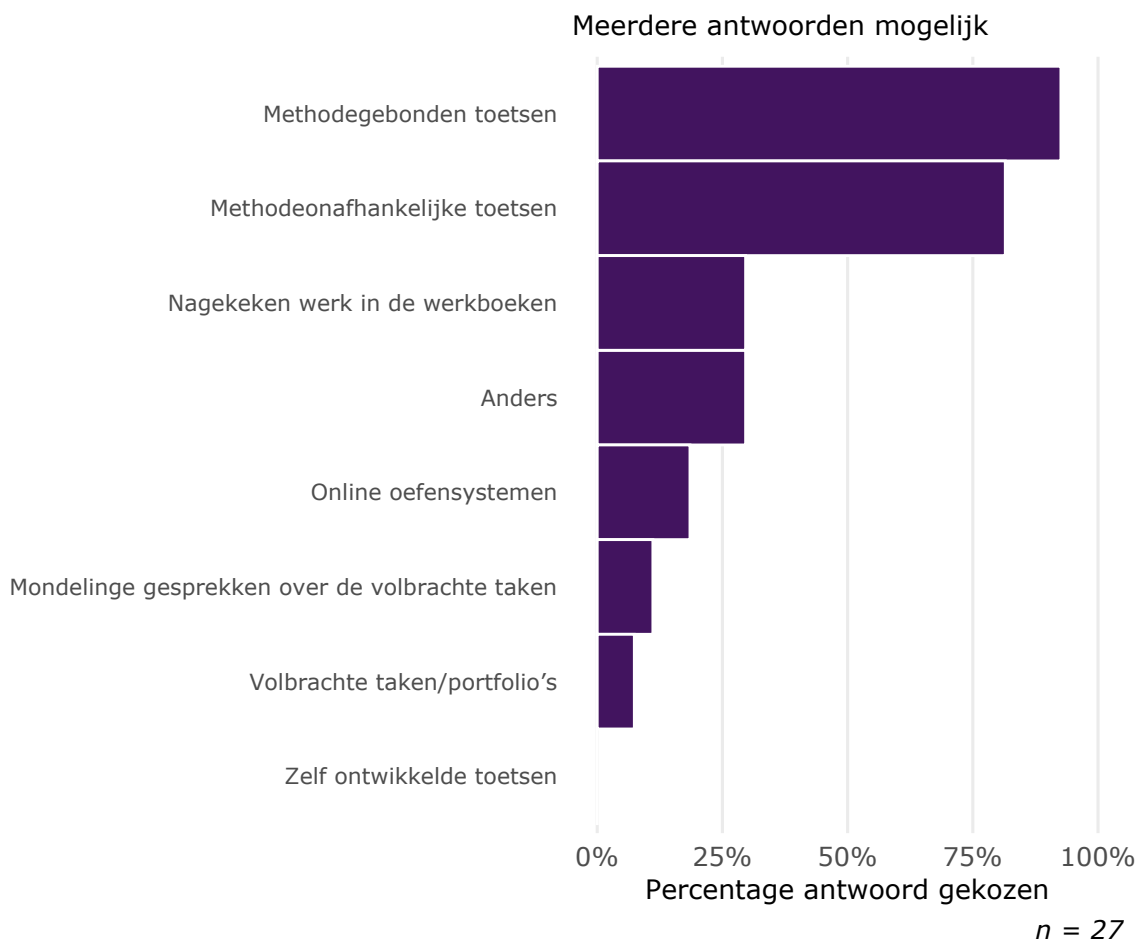
Als niet alle leerlingen weer naar school zijn gekomen bij de volledige herstart, wat zijn de redenen die ouders daarvoor geven?

Zicht krijgen op de ontwikkeling van leerlingen (vanaf de gedeeltelijke herstart)

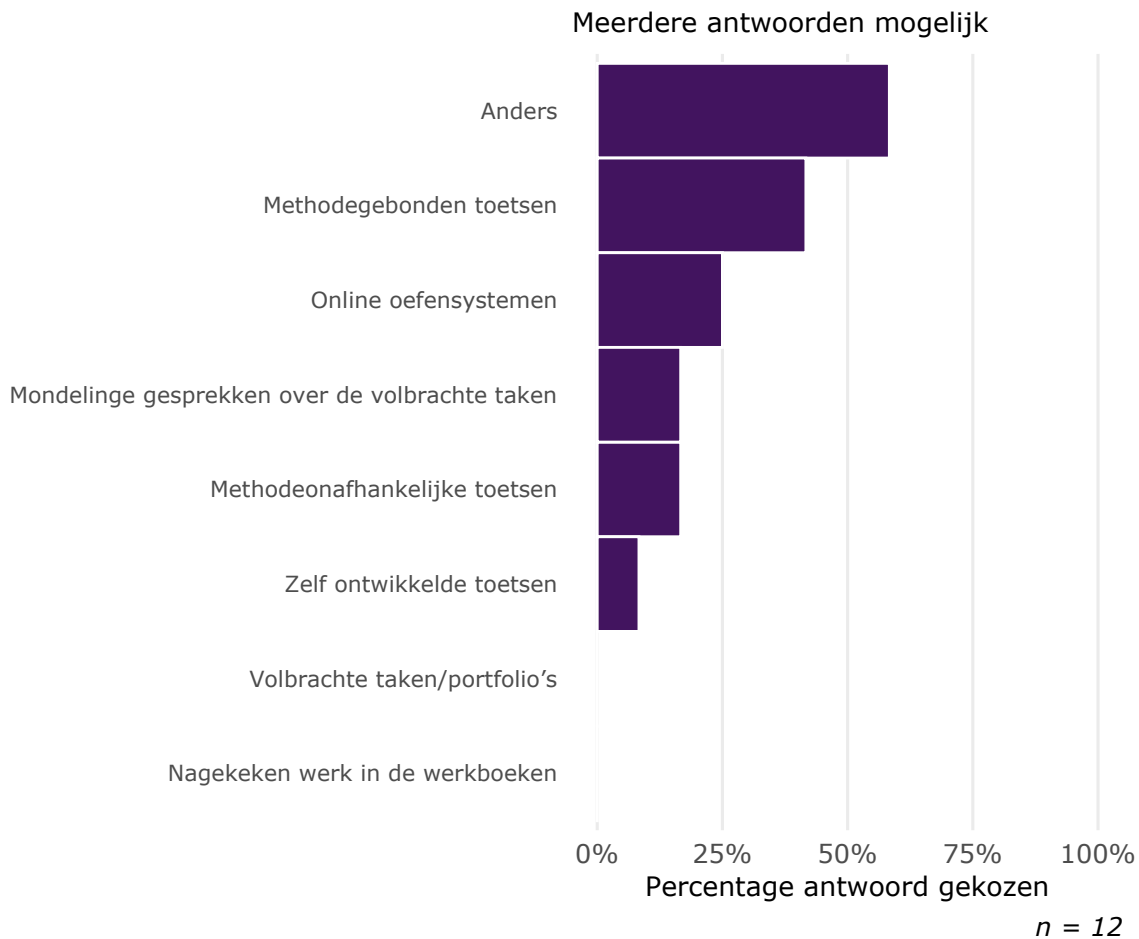
Op welke wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd sinds 11 mei?

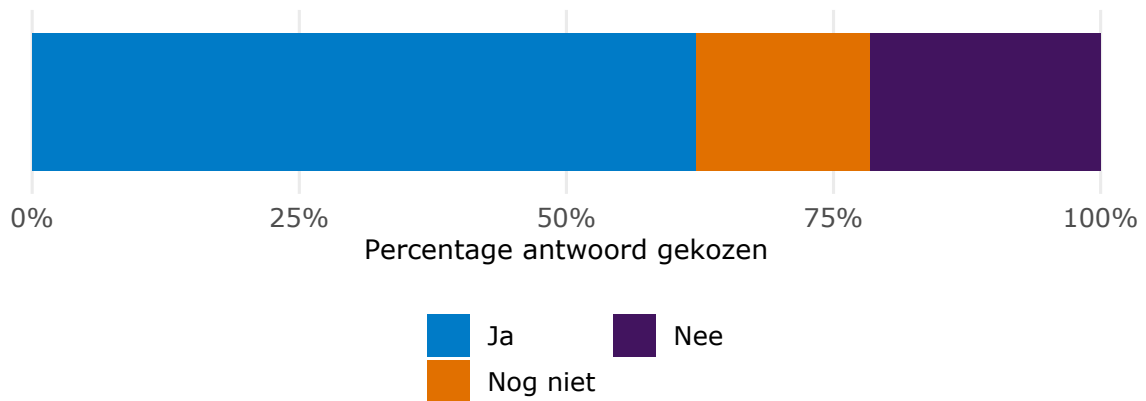
Op welke gebruikelijke wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd?

Op welke nieuwe wijze wordt de cognitieve ontwikkeling van de leerling gevolgd?

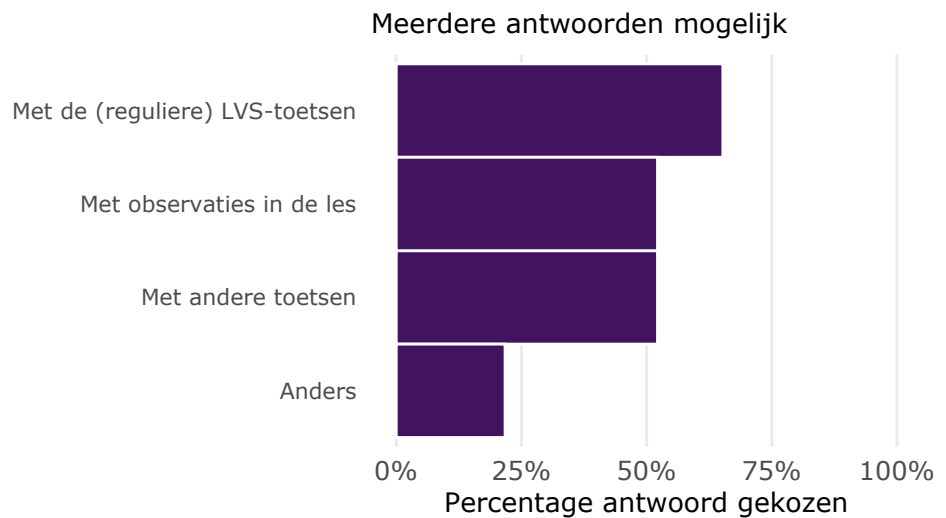

Zijn er op de school maatregelen genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs?

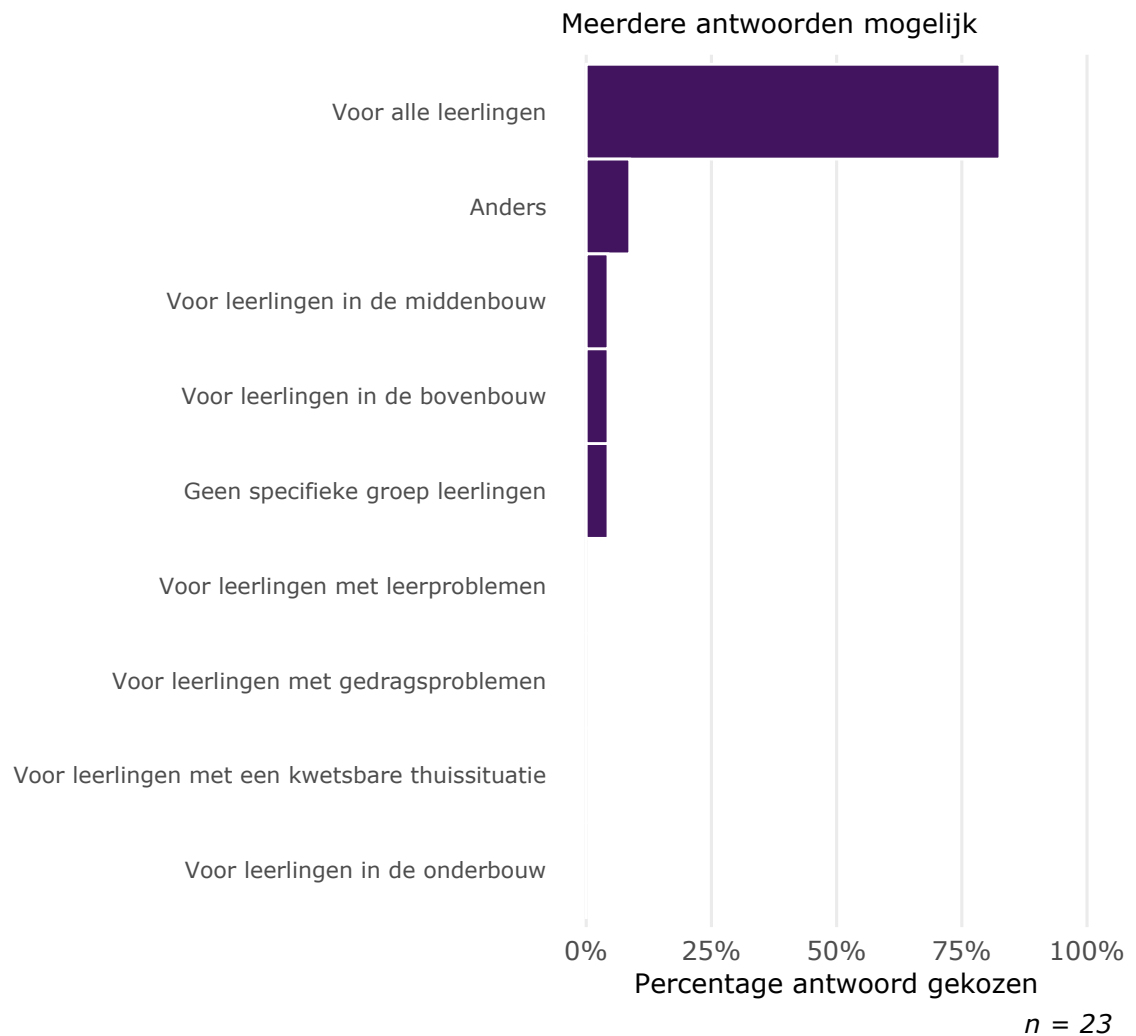
n = 37

Hoe heeft men op school in kaart gebracht hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs?

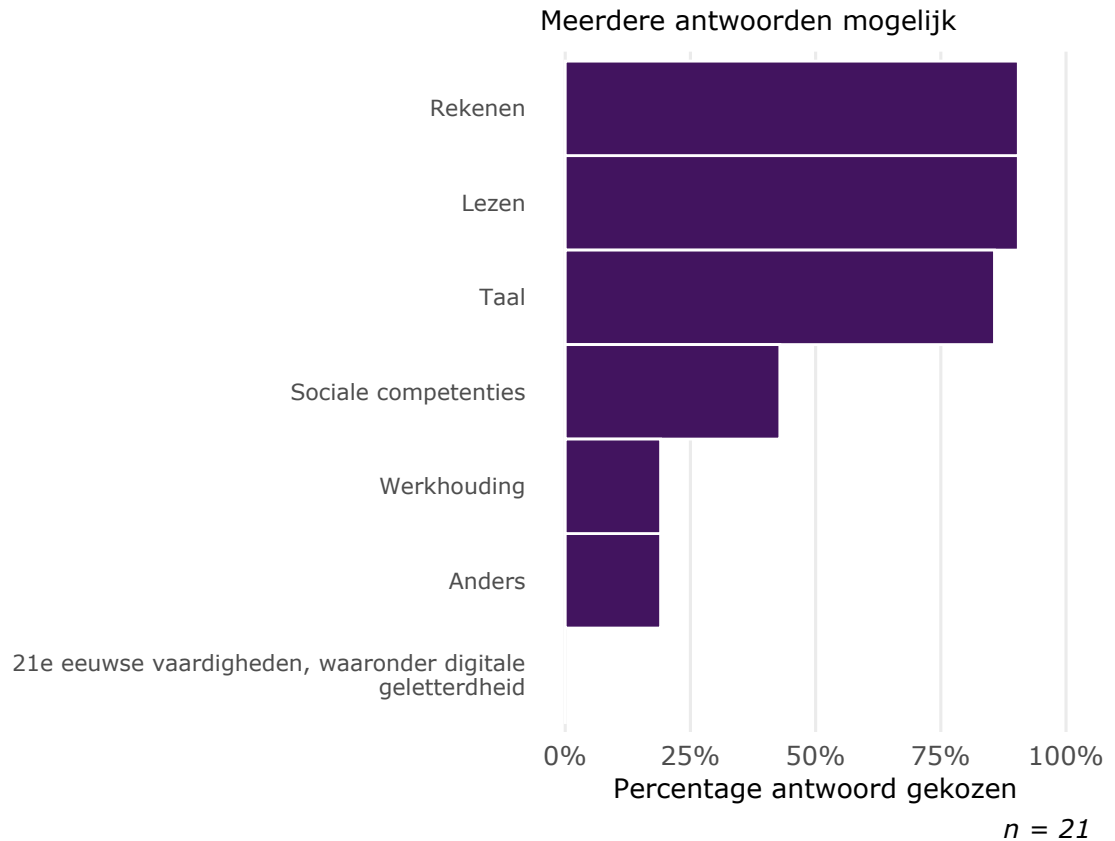

n = 23

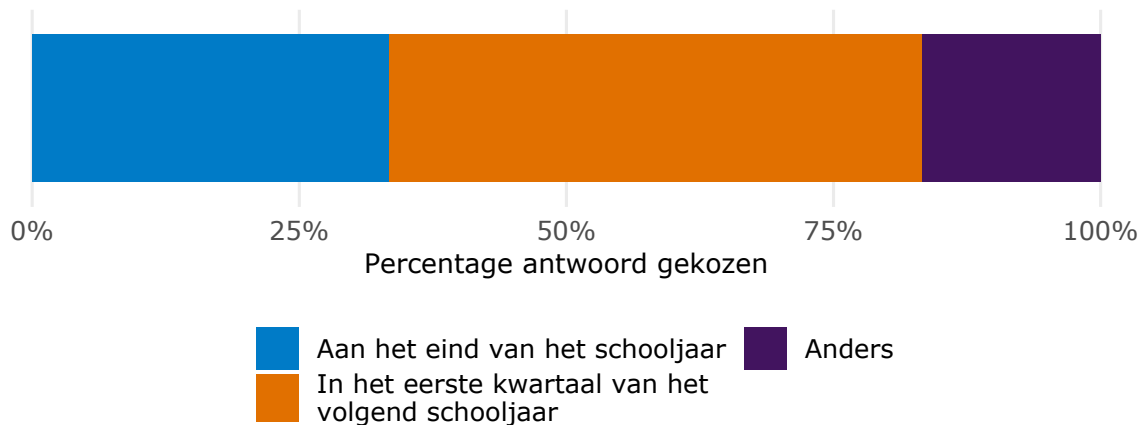
**Voor wie is in kaart gebracht hoe ze zich ontwikkeld hebben tijdens het
afstandsonderwijs?**

Indien er op de school maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, voor welke vaardigheden is dit?

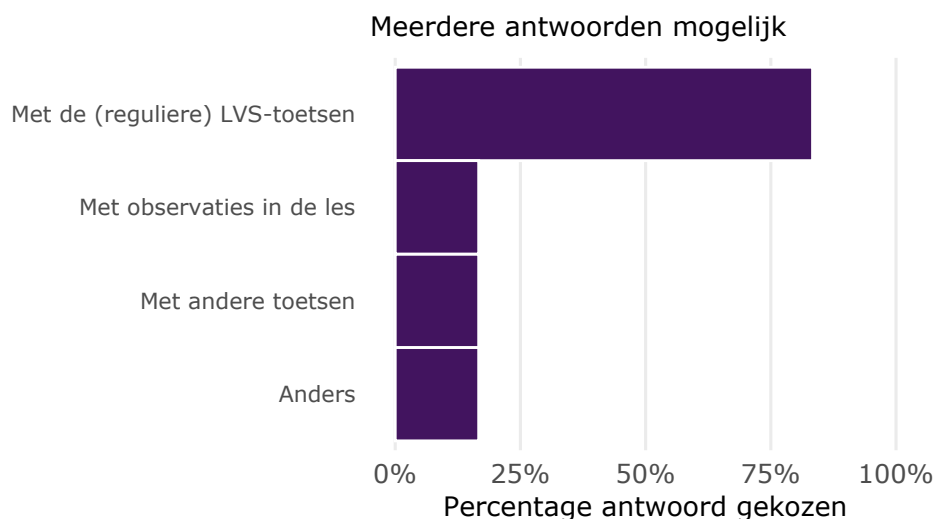

Indien er op de school nog geen maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, wanneer gaat de school dit wel doen?

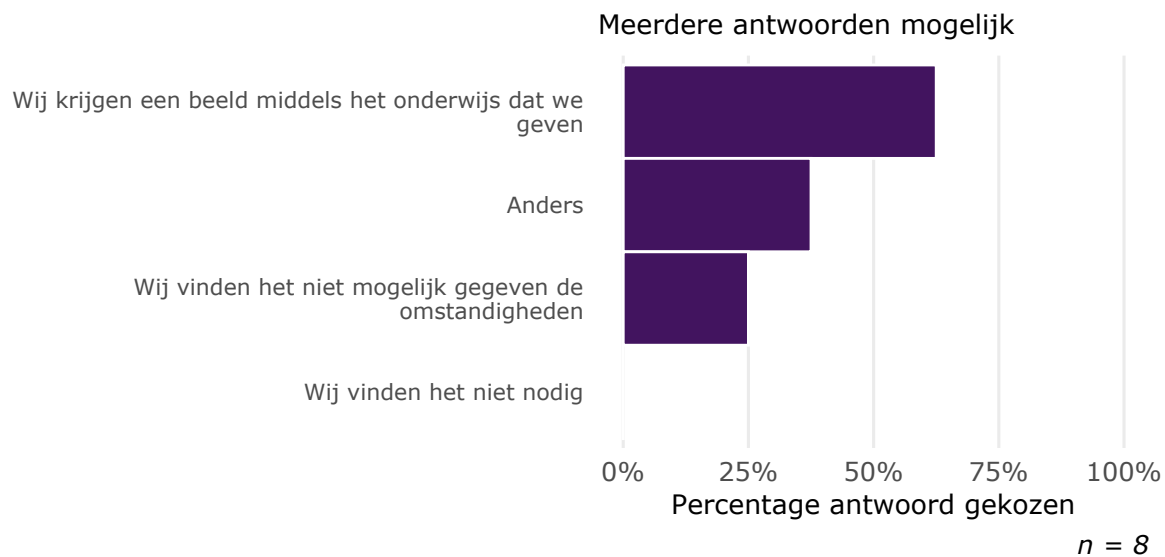
n = 6

Indien er op de school nog geen maatregelen zijn genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, hoe gaat de school dit in de toekomst doen?

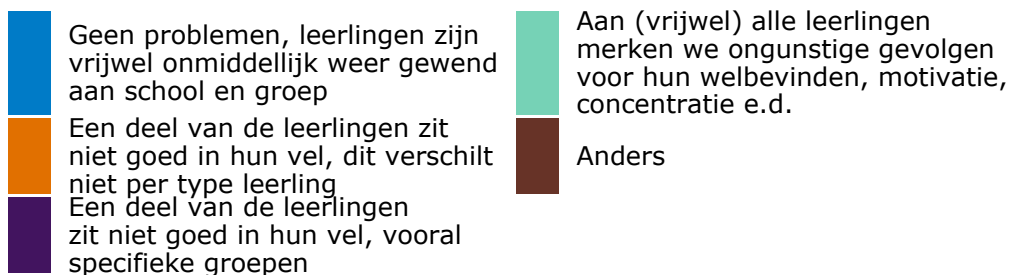
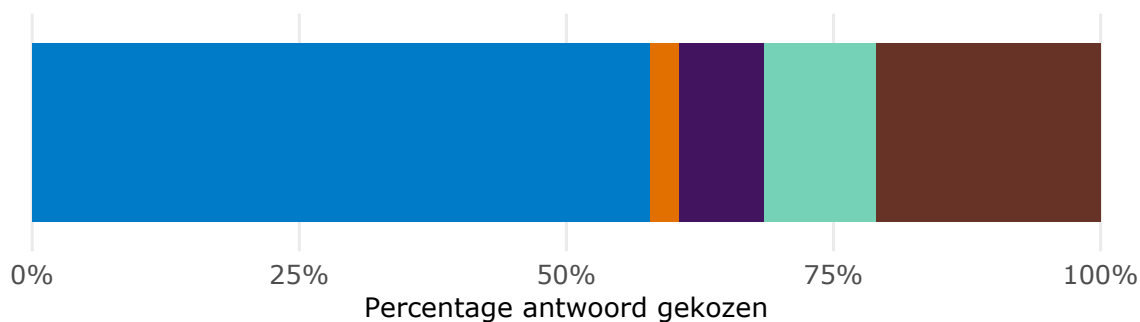
n = 6

Indien er op de school geen maatregelen zullen worden genomen om in beeld te krijgen hoe leerlingen zich ontwikkeld hebben tijdens het afstandsonderwijs, waarom niet?

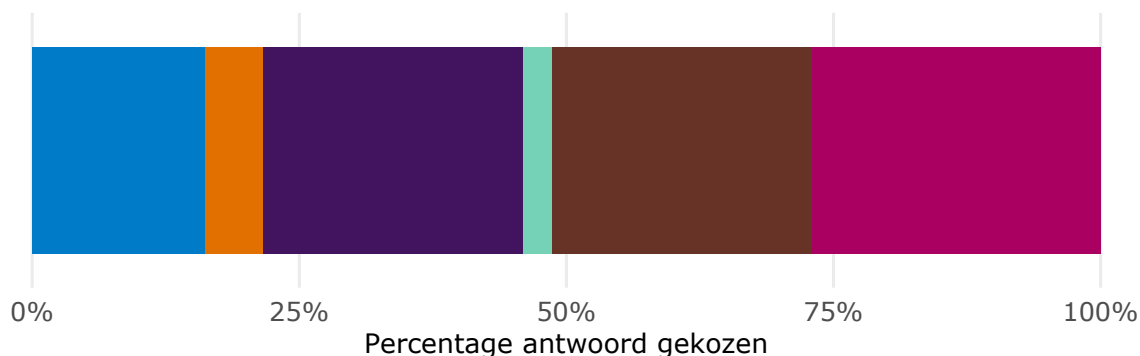
Ontwikkeling leerlingen (vanaf de gedeeltelijke herstart)

Hoe zijn de leerlingen pedagogisch aan de herstart verschenen toen het onderwijs half mei werd hervat?

$n = 38$

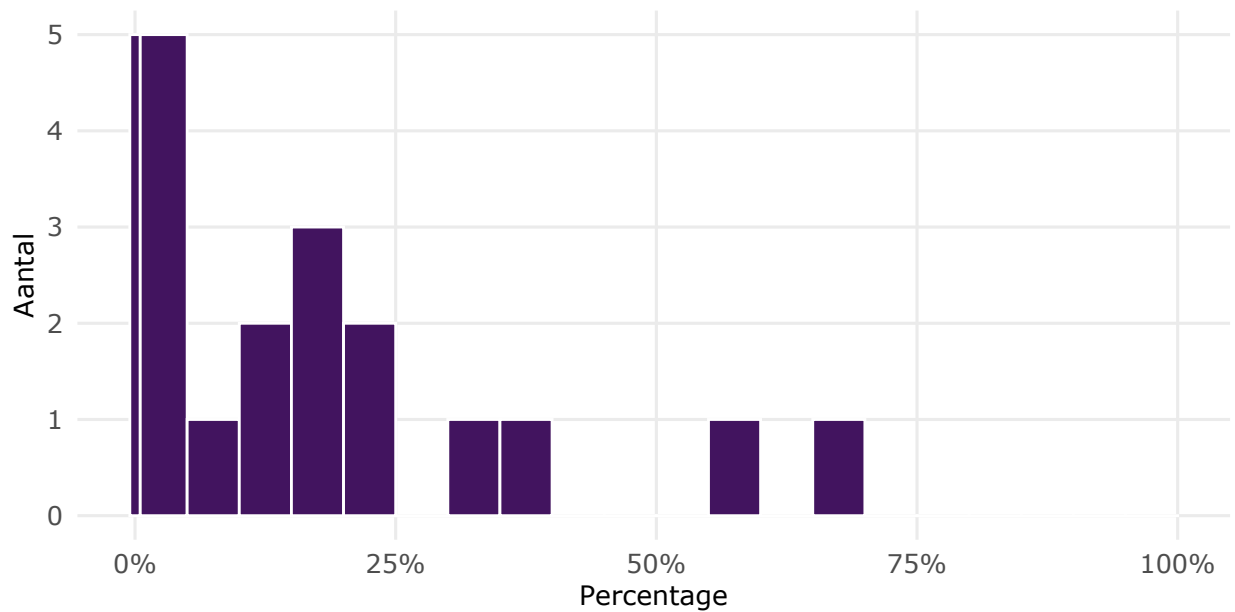
Hoe zijn de leerlingen cognitief aan de herstart verschenen toen het onderwijs half mei werd hervat?

- Geen problemen, leerlingen hebben zich naar verwachting ontwikkeld op basis van het geboden programma
- Aan (vrijwel) alle leerlingen merken we ongunstige gevolgen (minder ontwikkeling dan verwacht)
- Een deel van de leerlingen is cognitief minder gegroeid dan verwacht, maar het viel mee
- Een deel van de leerlingen is cognitief minder gegroeid dan verwacht en het viel ons tegen. Cognitieve verschillen zijn toegenomen; vooral specifieke groepen hebben merkbaar meer last gehad dan andere leerlingen
- Anders

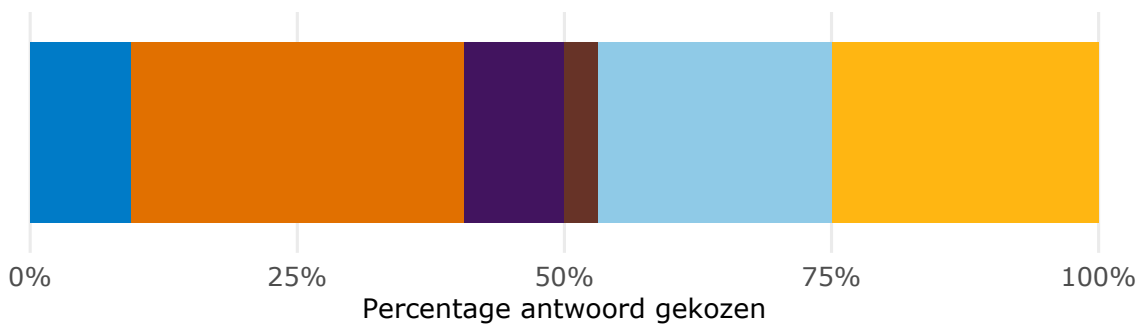
n = 37

Welk percentage leerlingen is minder gegroeid dan verwachting tov in de reguliere onderwijsperiode?

n = 22

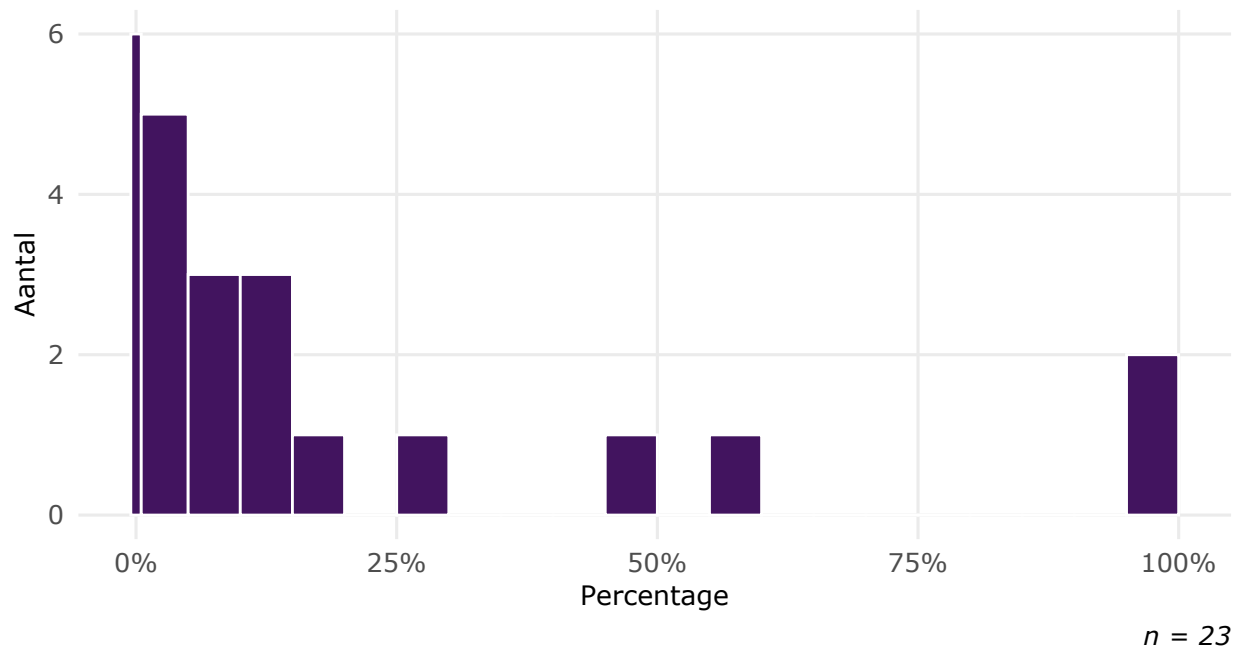
Indien er leerlingen zijn die minder zijn gegroeid dan verwacht, op welk terrein is dit dan het meest het geval?

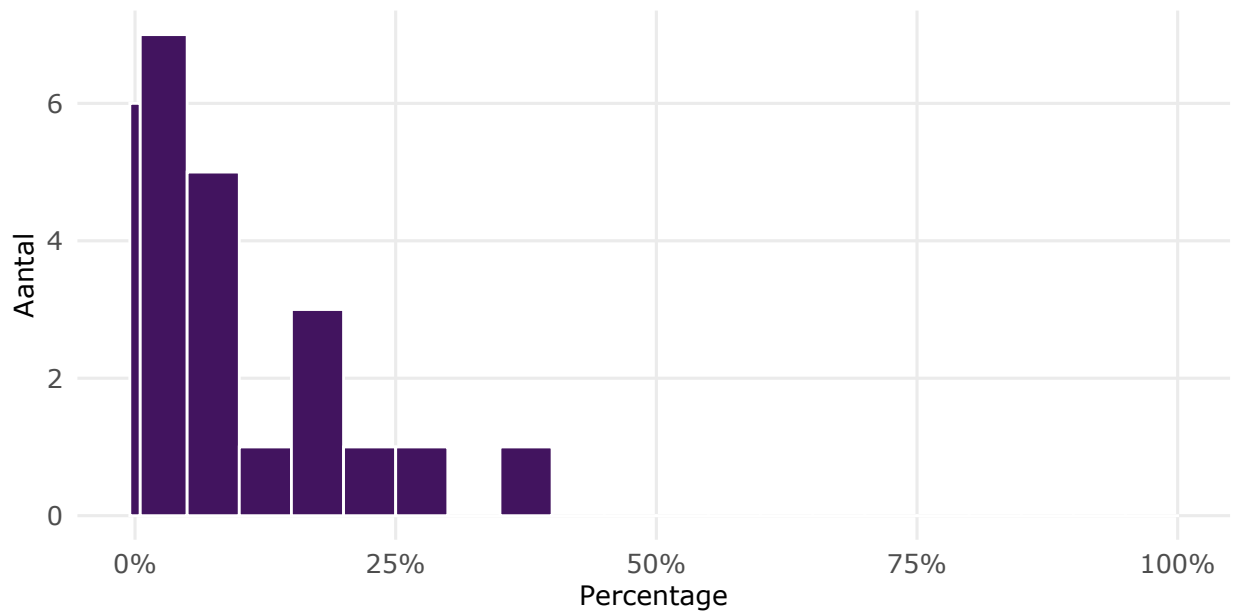
- Taal
- Lezen
- Rekenen
- Werkhouding
- Sociale competenties
- 21e eeuwse vaardigheden, waaronder digitale geletterdheid
- Anders
- Niet specifiek te duiden; divers en leerlingafhankelijk

n = 32

Voor welk percentage van de leerlingen moet komende schooljaar een extra inspanning worden geleverd om ze op het verwachte niveau te krijgen?

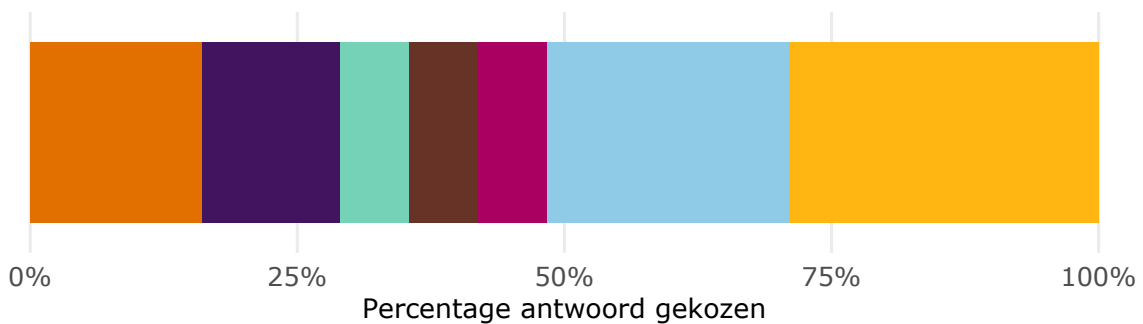

Welk percentage leerlingen is meer gegroeid dan verwacht tov in de reguliere onderwijsperiode?

n = 25

Indien er leerlingen zijn die meer zijn gegroeid dan verwacht, op welk terrein is dit dan het meest het geval?

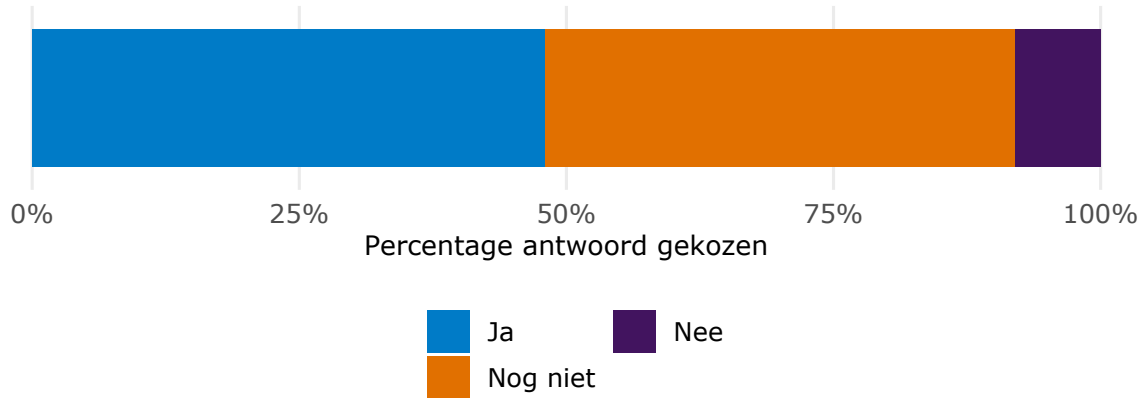

- Taal
- Lezen
- Rekenen
- Werkhouding
- Sociale competenties
- 21e eeuwse vaardigheden, waaronder digitale geletterdheid
- Anders
- Niet specifiek te duiden; divers en leerlingafhankelijk

n = 31

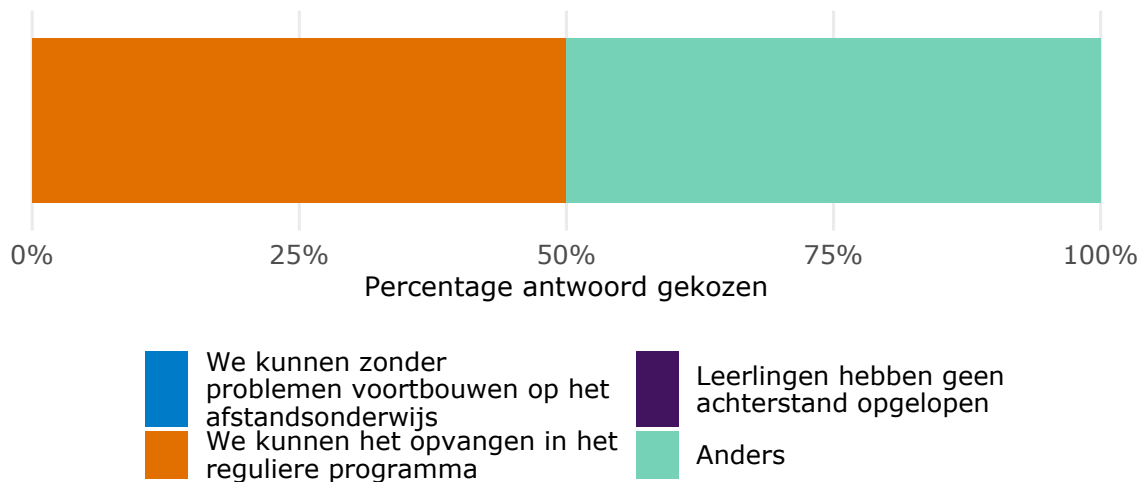
Extra ondersteuning (vanaf de gedeeltelijke herstart)

Zijn er maatregelen genomen op basis van het beeld van de ontwikkeling?

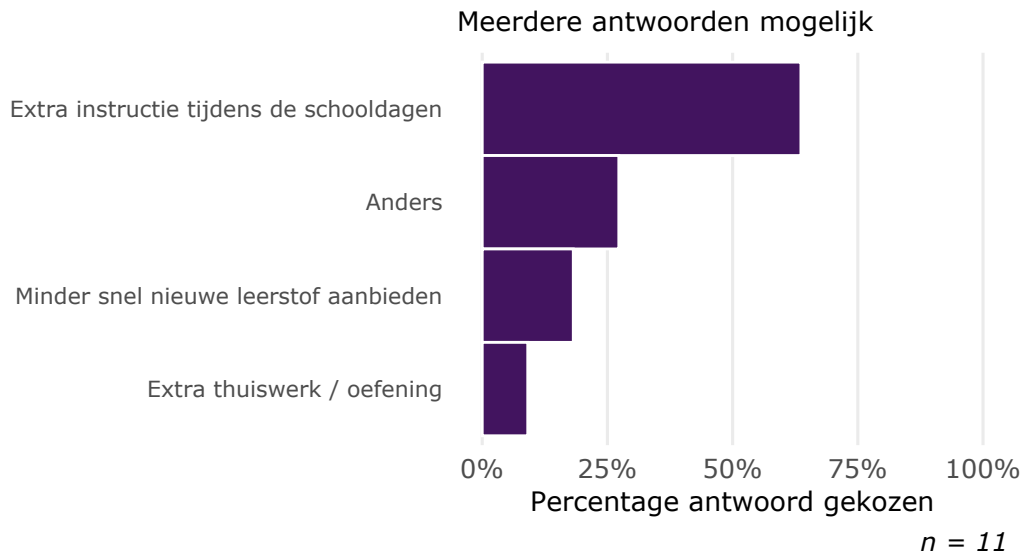
$n = 25$

Waarom zijn er geen maatregelen genomen op basis van het beeld van de ontwikkeling?

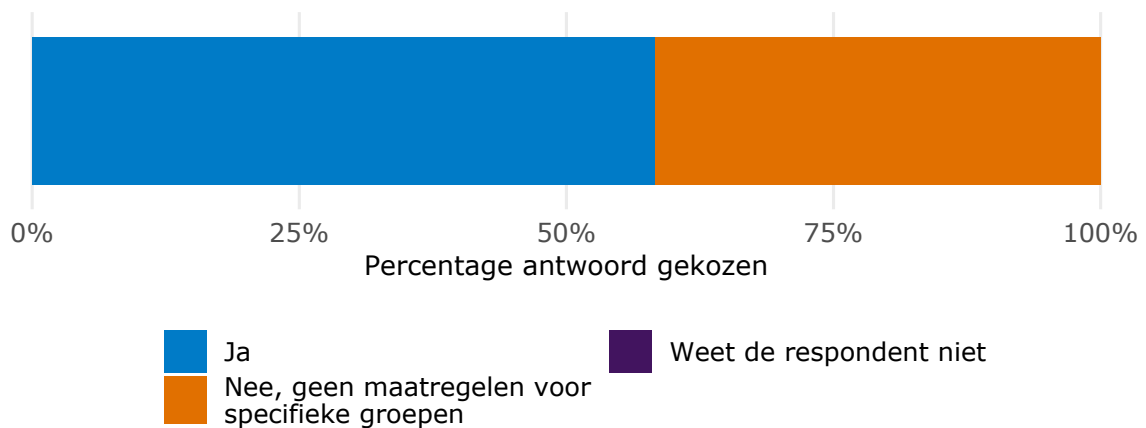

$n = 2$

Welke maatregelen worden er genomen voor alle leerlingen op basis van het beeld van ontwikkeling?

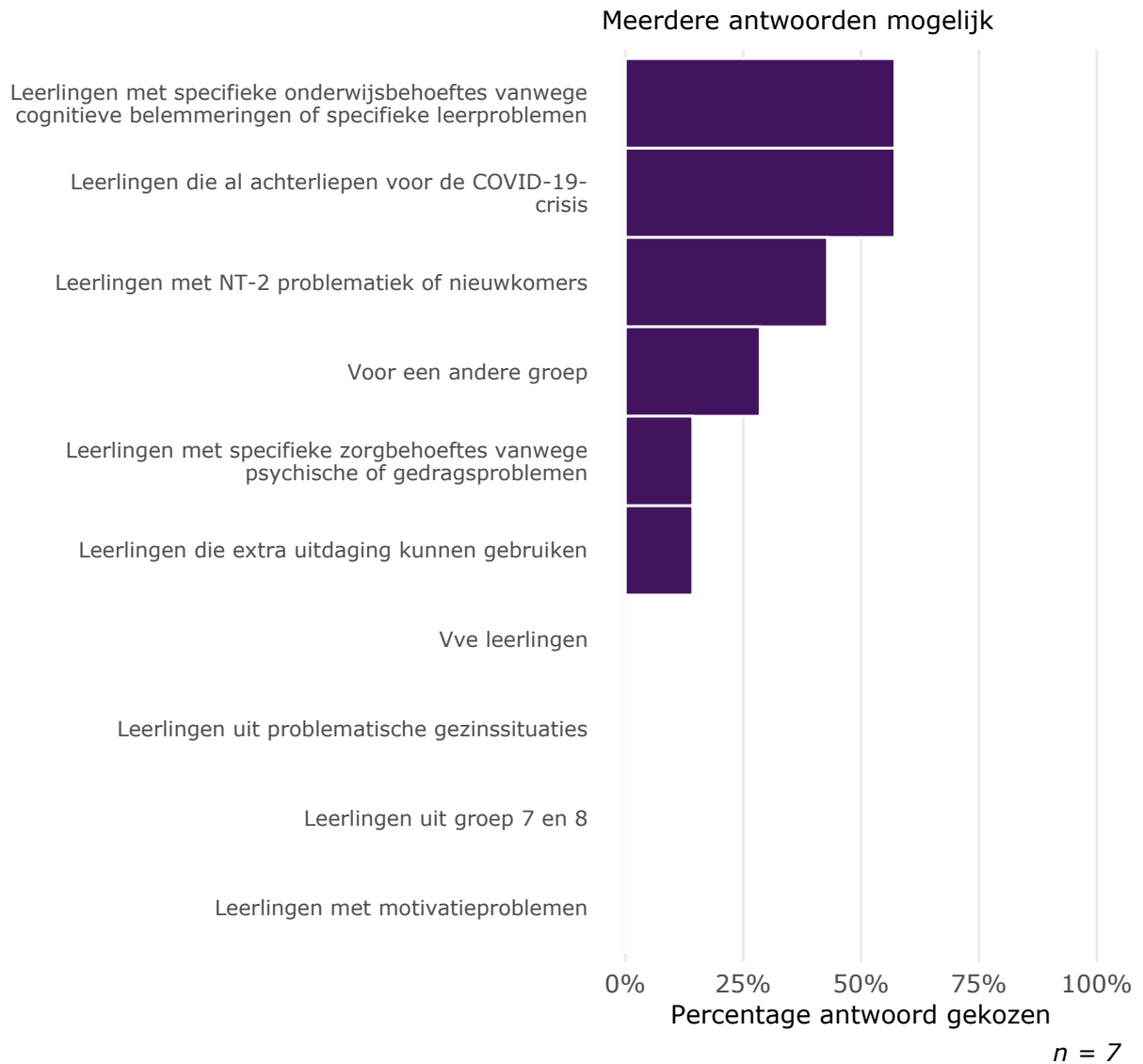

Worden er maatregelen genomen voor specifieke groepen leerlingen?

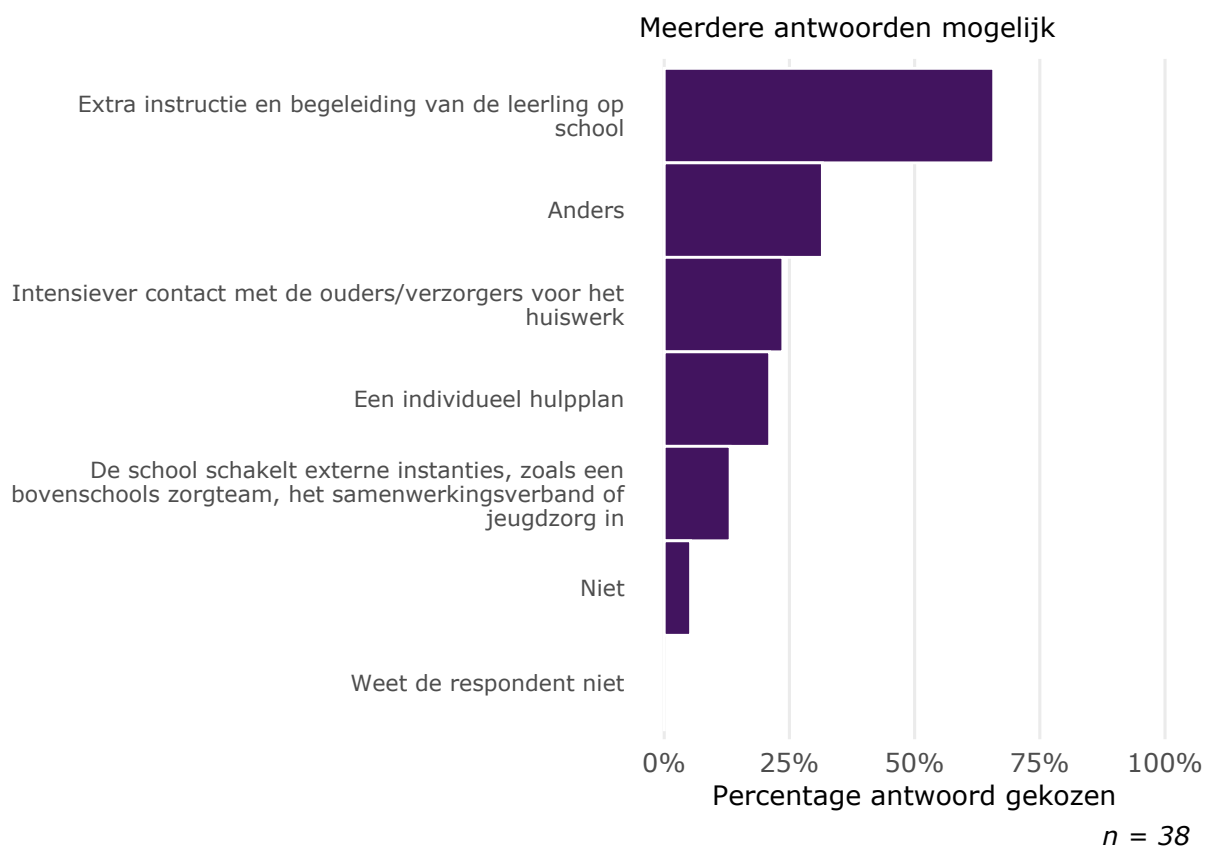

n = 12

Als er op de school maatregelen zijn genomen voor specifieke groepen leerlingen, voor welke groepen is dit?

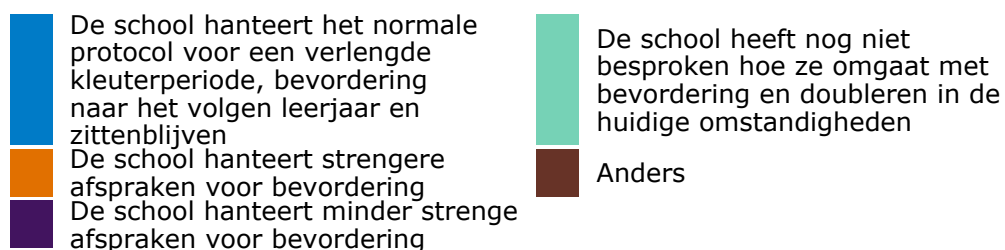
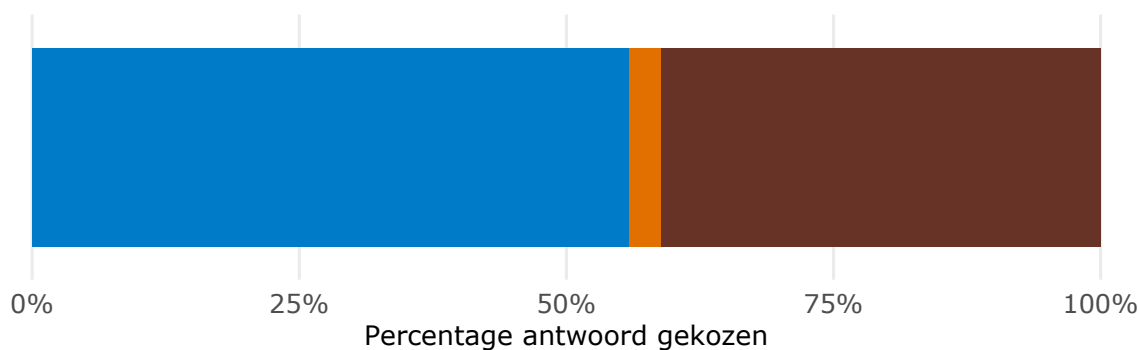

Hoe probeert men op de school individuele leerlingen extra te ondersteunen?

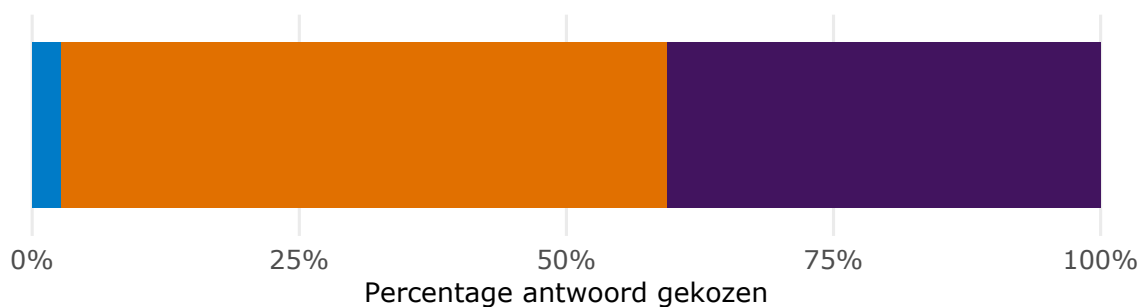
Doublure

Zijn er nieuwe afspraken gemaakt over de bevordering/het doubleren van leerlingen?

n = 34

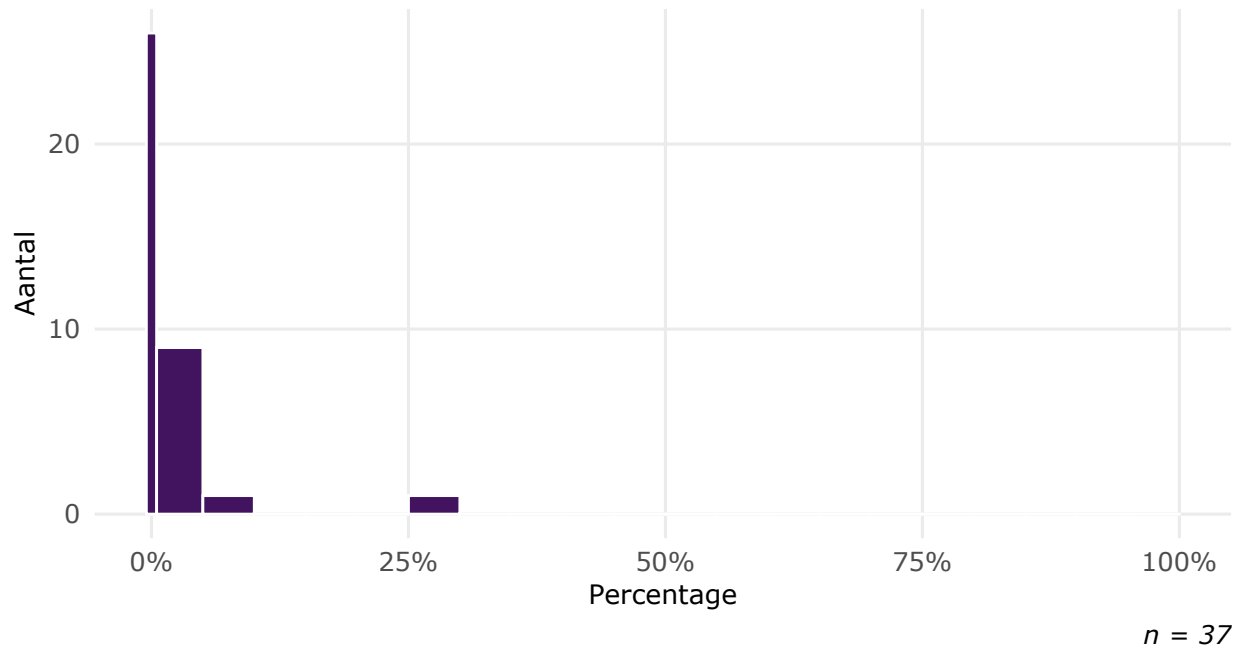
Verwacht men op de school meer leerlingen met een verlengde kleuterperiode of een doublure?

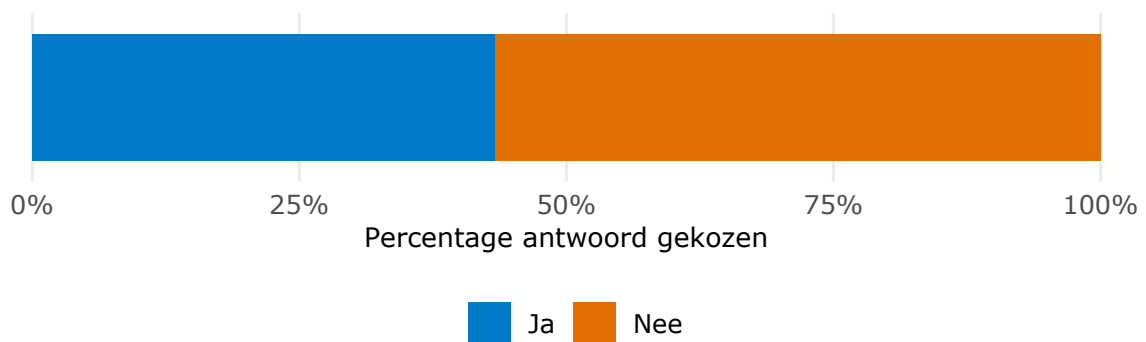
n = 37

Sociale veiligheid

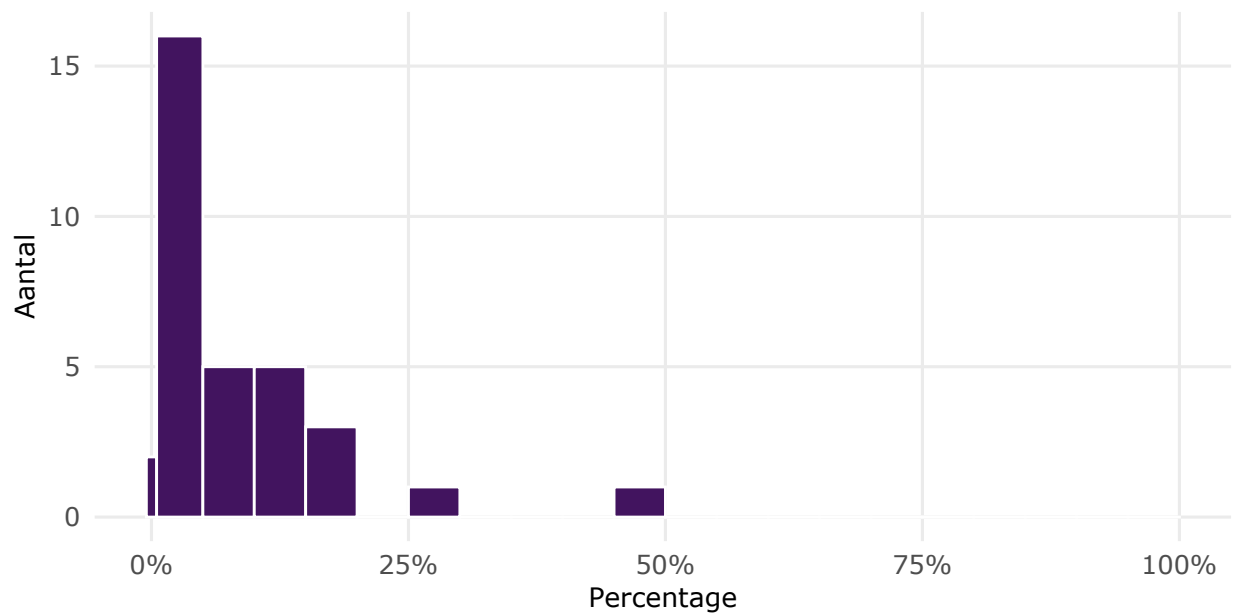
Bij welk deel van de leerlingen heeft men op de school geen zicht op de sociale veiligheid thuis?

Is er nu meer zicht op de sociale veiligheid van de thuissituatie van leerlingen dan eind april, tijdens de vorige vragenronde?

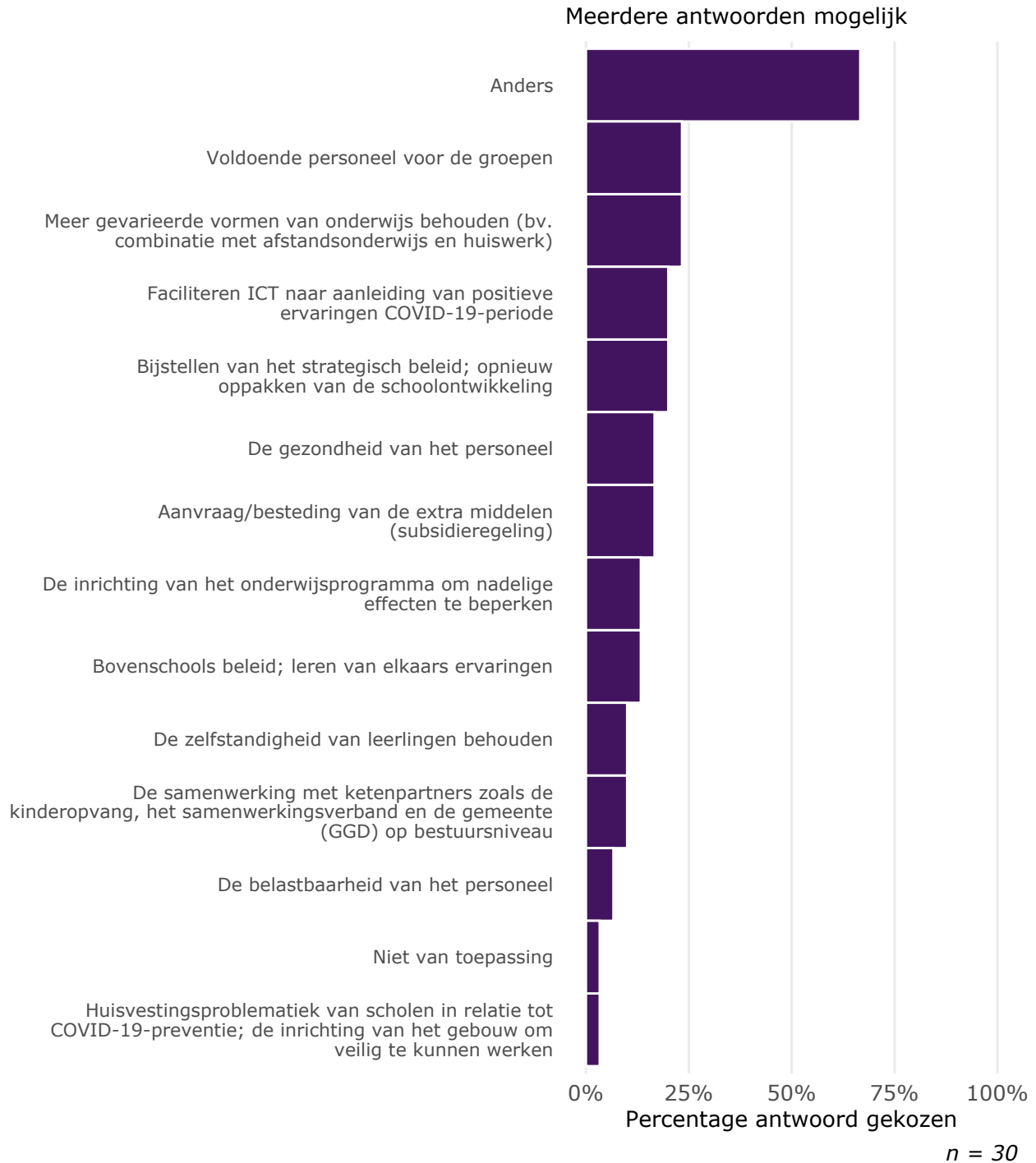
Bij welk deel van de leerlingen op de school maakt men op de school zich zorgen, omdat de thuissituatie (mogelijk) niet veilig genoeg is?

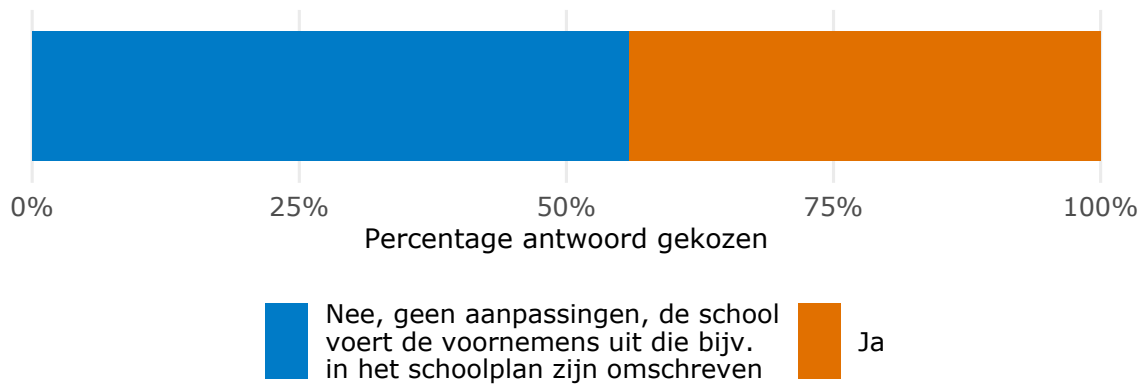
n = 33

Schooljaar 2020-2021

Welke aandachtspunten heeft het bestuur voor het komende schooljaar?

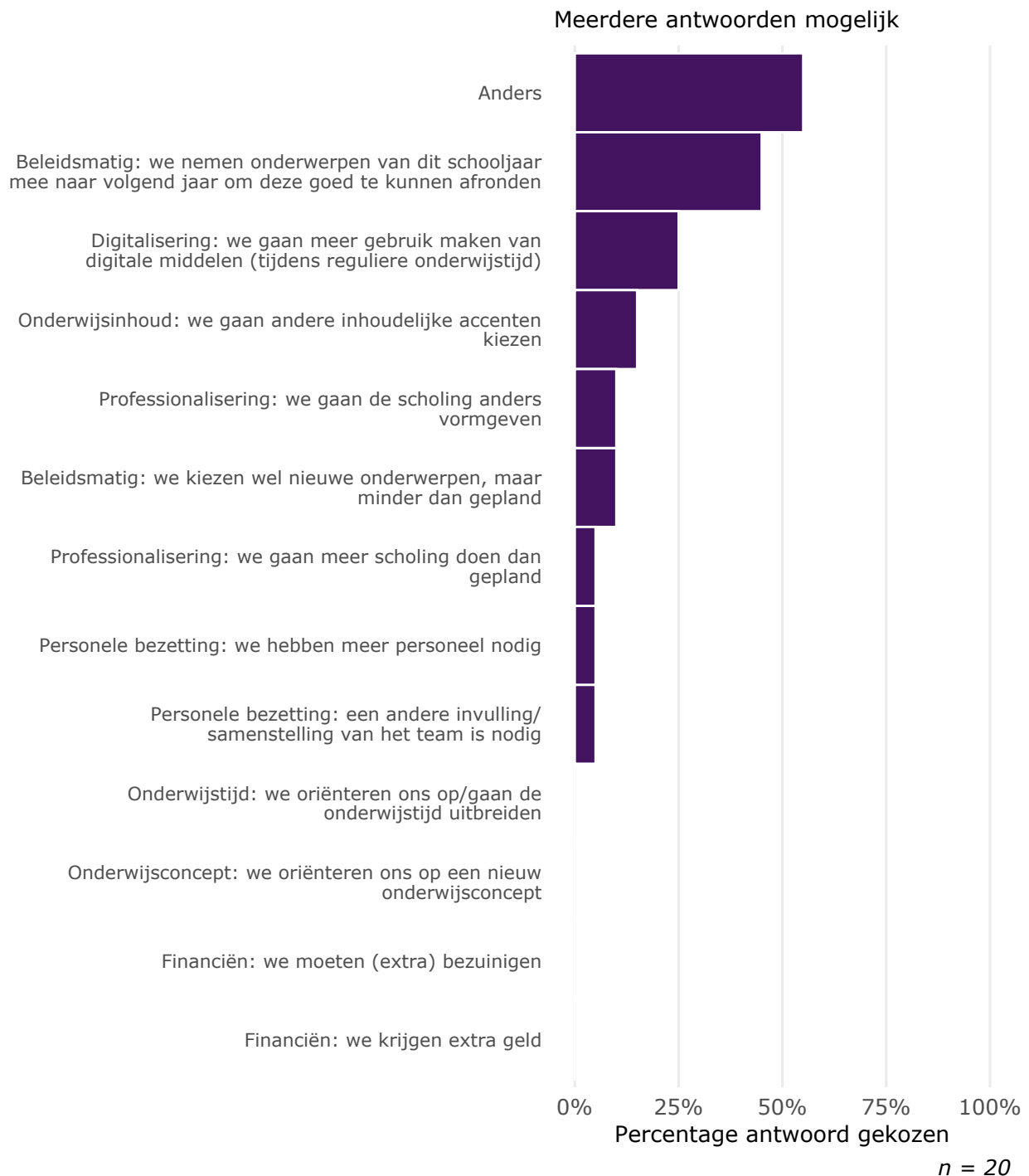

Verwacht de schoolleider de plannen voor schooljaar 2020-2021 te wijzigen vanwege COVID-19?

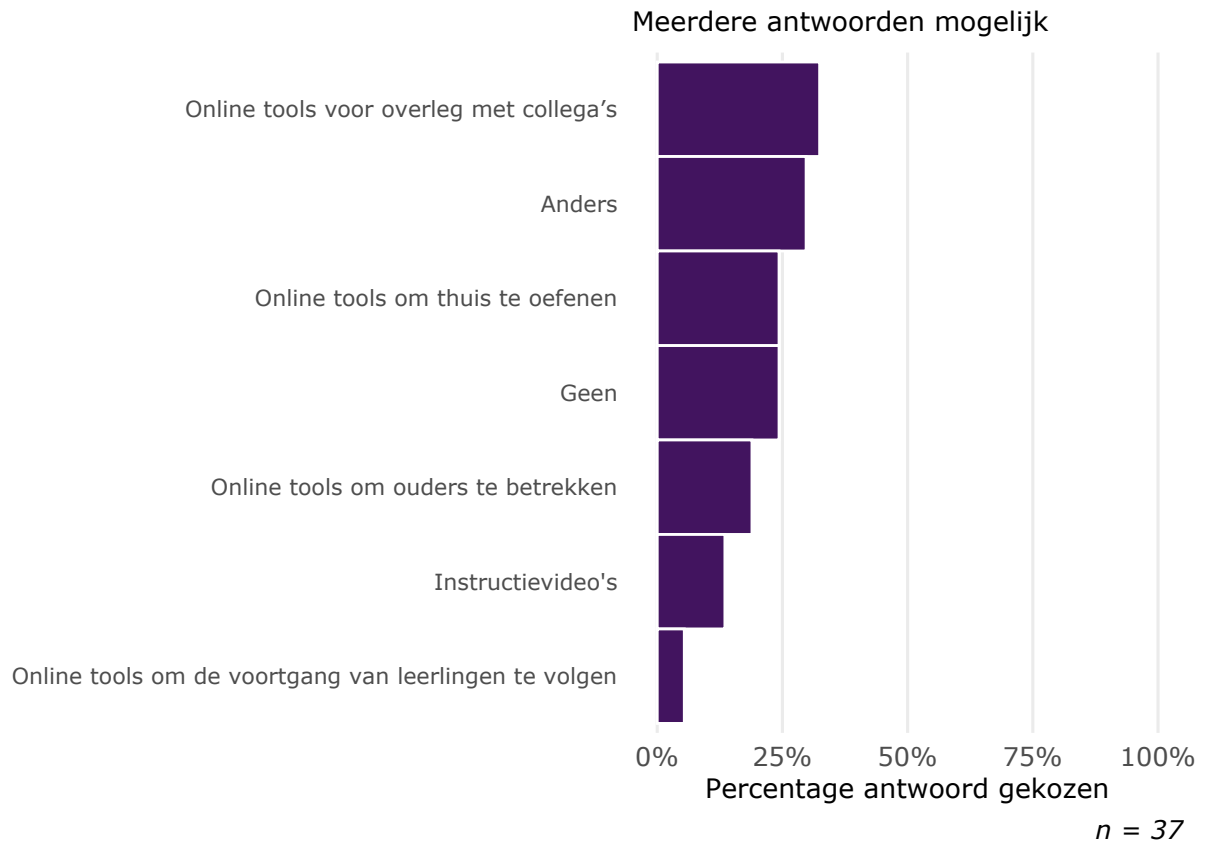
n = 34

Indien de schoolleider verwacht de plannen voor schooljaar 2020-2021 te wijzigen vanwege COVID-19, op welke terreinen is dit?

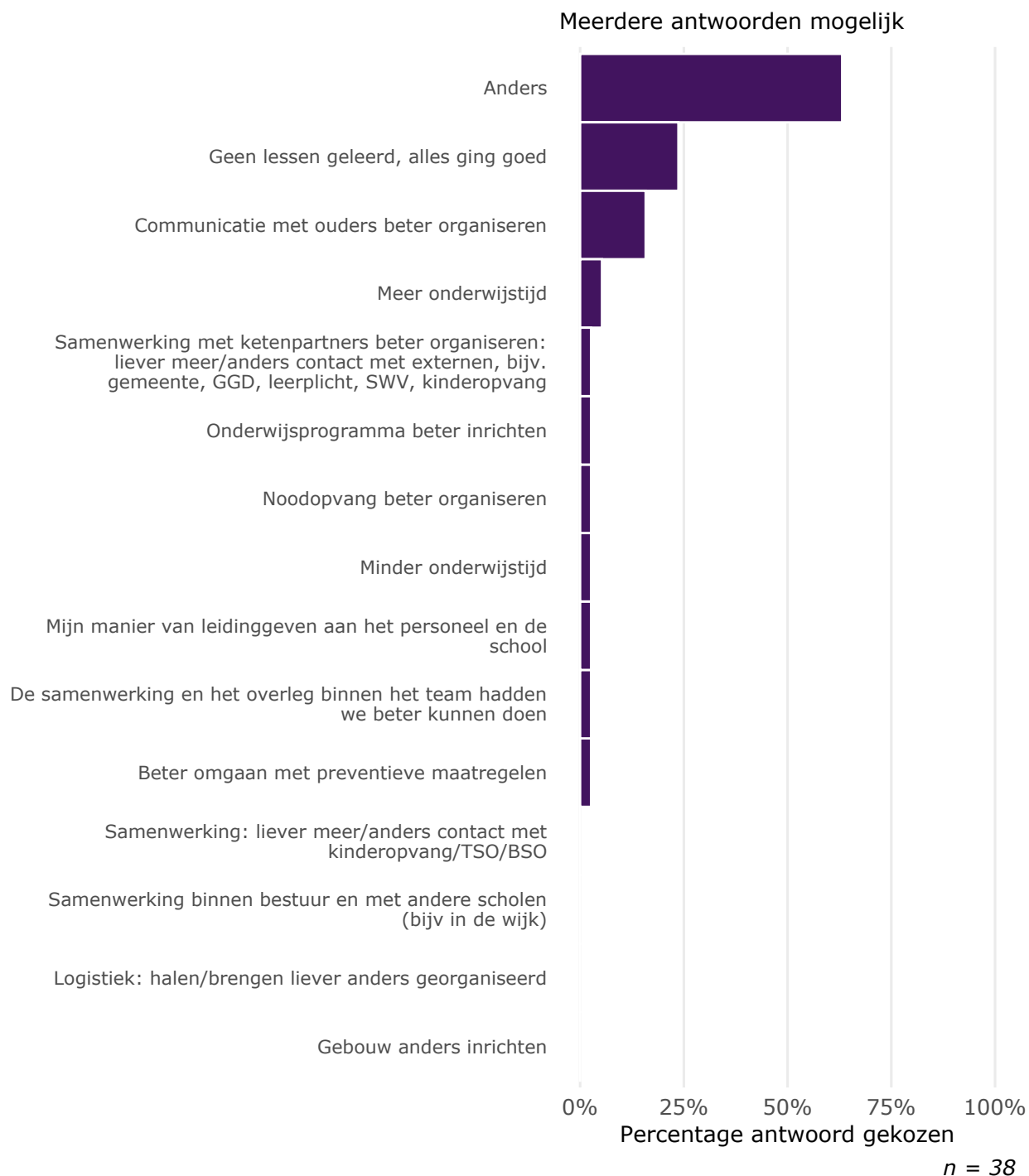

Successen en lessen voor de toekomst

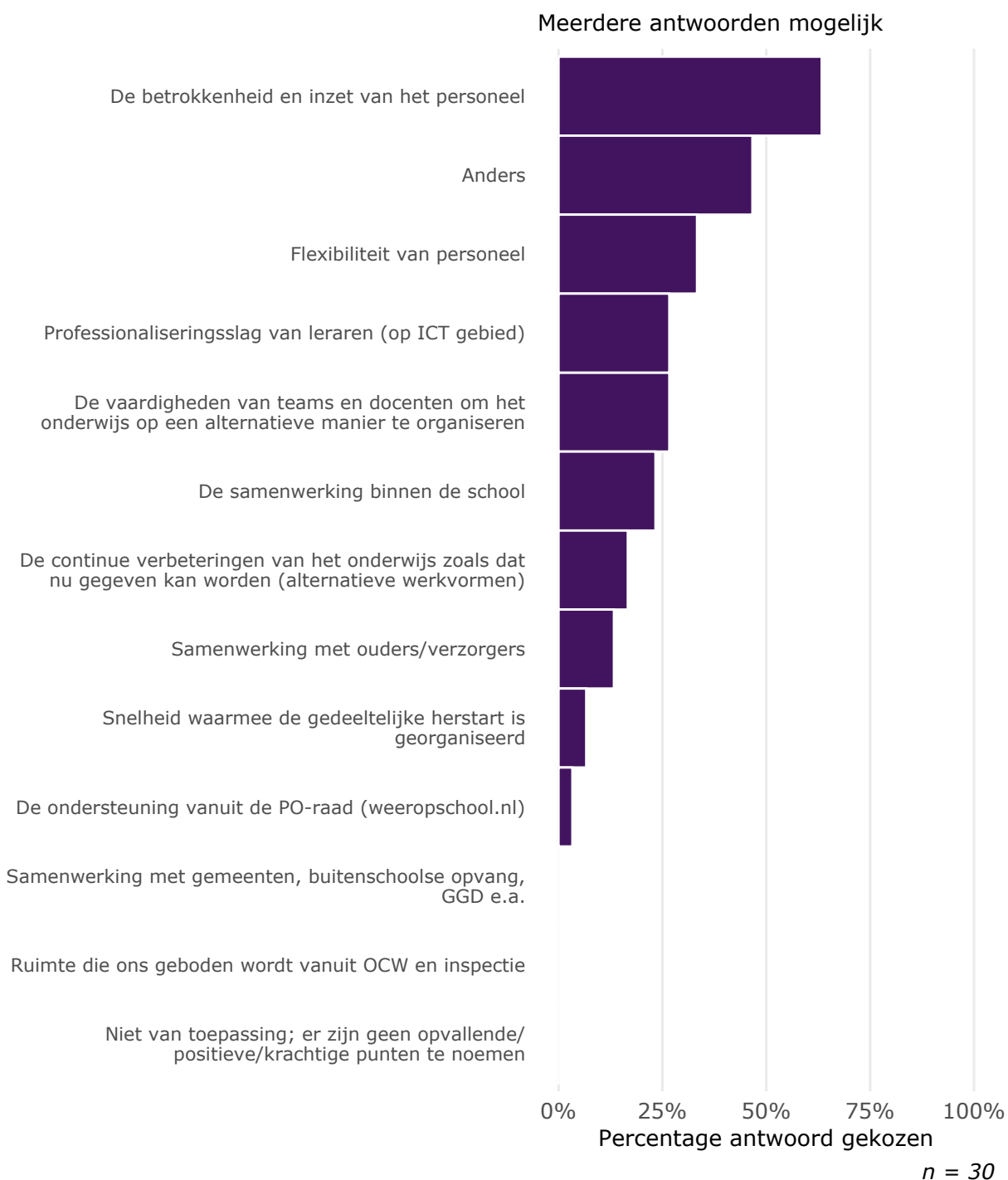
Welke nieuwe middelen blijft men op de school gebruiken na de herstart?

Welke dingen heeft men op de school door de COVID-19-crisis geleerd die ze achteraf misschien anders hadden gedaan?

Terugkijkend op de afgelopen weken, wat zijn opvallende/positieve/krachtige punten volgens bestuurders?

Terugkijkend op de periode vanaf de gedeeltelijke herstart, wat zijn opvallende/ positieve/ krachtige punten volgens de schoolleider?

